

ROCZNIK
POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
ROK 2017

POLSKA AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI

ROCZNIK
POLSKIEJ AKADEMII
UMIEJĘTNOŚCI

ROK 2017

KRAKÓW 2018

Redaktor tomu
Szczepan BILIŃSKI

© Copyright by Polska Akademia Umiejętności
Kraków 2018

ISSN 1230-7033

POLSKA AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI
Ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków

Kancelaria
tel. 12 424-02-00
fax 12 422-54-22
e-mail: office@pau.krakow.pl

Dystrybucja
tel. 12 424-02-12
e-mail: wydawnictwo@pau.krakow.pl

Księgowość
tel. 12 424-02-03

TREŚĆ

Skład Polskiej Akademii Umiejętności (według stanu w dniu 31 grudnia 2017)

Rada	11
Członkowie	13
Krajowi	13
I. Wydział Filologiczny	13
Czynni	13
Korespondenci	14
II. Wydział Historyczno-Filozoficzny	15
Czynni	15
Korespondenci	16
III. Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych	17
Czynni	17
Korespondenci	19
IV. Wydział Przyrodniczy	20
Czynni	20
Korespondenci	21
V. Wydział Lekarski	22
Czynni	22
Korespondenci	23
VI. Wydział Twórczości Artystycznej	24
Czynni	24
Zagraniczni	25
I. Wydział Filologiczny	25
II. Wydział Historyczno-Filozoficzny	26
III. Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych	27
IV. Wydział Przyrodniczy	29
V. Wydział Lekarski	30
VI. Wydział Twórczości Artystycznej	31

Działalność

Sprawozdanie sekretarza generalnego PAU za rok 2017	35
Protokół posiedzenia Komisji Rewizyjnej PAU za rok 2017	55
Protokół Uroczystego Posiedzenia Naukowego PAU w dniu 18 listopada 2017 roku	62
Członkowie zagraniczni PAU wybrani w 2017 roku	65
Posiedzenia Wydziałów PAU od maja do grudnia 2017	68
Posiedzenia Komisji Naukowych PAU od maja do grudnia 2017	70
Posiedzenia Stacji Naukowych i Komisji PAU działających poza Krakowem od maja do grudnia 2017	99
Książki i czasopisma wydane w 2017 roku	104
Z działalności Archiwum Nauki PAN i PAU w 2017 roku	107
Sprawozdanie z działalności Fototeki Lanckorońskich PAU od maja do grudnia 2017	114
Informacja o wykorzystanych w 2017 r. stypendiach Fundacji Lanckorońskich i Fun- dacji z Brzezia Lanckorońskich	116

Wykład

Andrzej J. BURAS, <i>Support of Science in Germany</i>	125
--	-----

Zmarli

Członkowie PAU zmarli od czerwca do grudnia 2017	133
Wydział II	135
Krajowi	135
Jerzy Pelc, 30 IX 1924–2 VI 2017, <i>Jan Woleński</i>	135
Krystyn Matwijowski, 20 IV 1936–1 X 2017, <i>Janusz Mallek</i>	139
Jerzy Kłoczowski, 29 XII 1924–2 XII 2017, <i>Jacek Purchla</i>	144
Zagraniczni	148
Piotr Stefan Wandycz, 20 IX 1923–29 VII 2017, <i>Andrzej Kastory</i>	148
Hans-Dietrich Kahl, 4 VI 1920–30 IX 2016, <i>Jerzy Strzelczyk</i>	151
Klaus Zernack, 14 VI 1931–3 XI 2017, <i>Jerzy Strzelczyk</i>	153
Wydział III	156
Krajowi	156
Kazimierz Grotowski, 26 I 1930–23 VII 2017, <i>Andrzej Fuliński</i>	156
Adam Sobiczewski, 21 VIII 1931–20 X 2017, <i>Ryszard Sosnowski</i>	158
Józef Siciak, 5 II 1931–17 XII 2017, <i>Wiesław Pleśniak</i>	161
Wydział IV	165

Krajowy	165
Janusz Kotlarezyk, 20 VI 1931–1 X 2017, <i>Stefan W. Alexandrowicz</i>	165
Wydział V	169
Krajowy	169
Andrzej Trzebski, 2 II 1928–5 VII 2017, <i>Ewa Szczepańska-Sadowska</i>	169
Wydział VI	175
Krajowi	175
Julia Hartwig, 14 VIII 1921–14 VII 2017, <i>Adam Zagajewski</i>	175
Bronisław Chromy, 2 VI 1925–4 X 2017, <i>Tadeusz Boruta</i>	178
Alfabetyczny spis członków PAU	181

SKŁAD
POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
(według stanu w dniu 31 grudnia 2017)

RADA

Prezes – **prof. dr hab. Andrzej Białas**
Wiceprezes – **prof. dr hab. Andrzej Borowski**
Wiceprezes z Warszawy – **prof. dr hab. Andrzej K. Wróblewski**
Sekretarz Generalny – **prof. dr hab. Szczepan Biliński**
Delegat Walnego Zgromadzenia – **prof. dr hab. Jerzy Wyrozumski**

Wydział I Filologiczny

Dyrektor – **prof. dr hab. Lucjan Suchanek**
Wicedyrektor – **prof. dr hab. Jan Michalik**
Sekretarz – **prof. dr hab. Roman Mazurkiewicz**

Wydział II Historyczno-Filozoficzny

Dyrektor – **prof. dr hab. Andrzej Mączyński**
Wicedyrektor – **prof. dr hab. Janusz Kruk**
Sekretarze – **prof. dr hab. Andrzej Kastory**
prof. dr hab. Jacek Purchla

Wydział III Nauk Ścisłych i Technicznych

Dyrektor – **prof. dr hab. Andrzej Fuliński**
Wicedyrektor – **prof. dr hab. Ewa Broclawik**
Sekretarz – **prof. dr hab. Jerzy Jurkiewicz**

Wydział IV Przyrodniczy

Dyrektor – **prof. dr hab. Elżbieta Pyza**
Wicedyrektor – **prof. dr hab. Tadeusz Niedźwiedź**
Sekretarze – **prof. dr hab. Barbara Płytycz**
prof. dr hab. Jerzy Starzyk

Wydział V Lekarski

Dyrektor – **prof. dr hab. Wiesław Pawlik**

Wicedyrektor – **prof. dr hab. Jan Albrecht**

Sekretarz – **prof. dr hab. Tomasz Brzozowski**

Wydział VI Twórczości Artystycznej

Dyrektor – **prof. dr hab. Tadeusz Boruta**

Wicedyrektor – **prof. dr hab. Krzysztof Skórczewski**

Delegat Rady do Współpracy z Zagranicą

– **prof. dr hab. Janusz K. Kozłowski**

Delegat PAU do Współpracy z Ukrainą – **prof. dr hab. Jan Machnik**

Delegat PAU we Wrocławiu – **prof. dr hab. Andrzej Wiktor**

Komisja Rewizyjna – **prof. dr hab. Ryszard Nycz**

prof. dr hab. Leszek Starkel

prof. dr hab. Agnieszka Zalewska

CZŁONKOWIE

Krajowi

I. WYDZIAŁ FILOLOGICZNY

Czynni

Jerzy Axer – wybrany na członka korespondenta 21 czerwca 1997, na członka czynnego 22 czerwca 2013.

Jerzy Bartmiński – wybrany na członka korespondenta 21 czerwca 2008, na członka czynnego 14 czerwca 2014.

Krystyna Bartol – wybrana na członka korespondenta 23 czerwca 2012, na członka czynnego 24 czerwca 2017.

Andrzej Bogusławski – wybrany na członka korespondenta 26 czerwca 1993, na członka czynnego 19 czerwca 2004.

Andrzej Borowski – wybrany na członka korespondenta 18 czerwca 2005, na członka czynnego 18 czerwca 2011.

Paulina Buchwald-Pelc – wybrana na członka korespondenta 14 czerwca 2003, na członka czynnego 18 czerwca 2016.

Jerzy Danielewicz – wybrany na członka korespondenta 14 czerwca 2003, na członka czynnego 19 czerwca 2010.

Michał Głowiński – wybrany na członka korespondenta 9 marca 1991, na członka czynnego 26 czerwca 1993.

Maciej Grochowski – wybrany na członka korespondenta 24 czerwca 2006, na członka czynnego 14 czerwca 2014.

Maria Janion – wybrana na członka czynnego 3 maja 1990.

Józef Korpanty – wybrany na członka korespondenta 23 czerwca 2007, na członka czynnego 24 czerwca 2017.

Teresa Kostkiewiczowa – wybrana na członka korespondenta 17 czerwca 2000, na członka czynnego 23 czerwca 2007.

Adam Malkiewicz – wybrany na członka korespondenta 24 czerwca 2006, na członka czynnego 14 czerwca 2014.

Julian Maślanka – wybrany na członka korespondenta 9 marca 1991, na członka czynnego 21 czerwca 1997.

- Jan Michalik** – wybrany na członka korespondenta 20 czerwca 1998, na członka czynnego 24 czerwca 2006.
- Teresa Michalowska** – wybrana na członka korespondenta 19 czerwca 1999, na członka czynnego 24 czerwca 2006.
- Stanisław Mossakowski** – wybrany na członka korespondenta 18 czerwca 2005, na członka czynnego 18 czerwca 2011.
- Alina Nowicka-Jeżowa** – wybrana na członka korespondenta 24 czerwca 2006, na członka czynnego 22 czerwca 2013.
- Jan Ostrowski** – wybrany na członka korespondenta 19 czerwca 2010, na członka czynnego 20 czerwca 2015.
- Jadwiga Puzyńska** – wybrana na członka korespondenta 26 czerwca 1993, na członka czynnego 19 czerwca 1999.
- Stefan Sawicki** – wybrany na członka korespondenta 26 czerwca 1993, na członka czynnego 19 czerwca 1999.
- Stanisław Stabryła** – wybrany na członka korespondenta 9 marca 1991, na członka czynnego 23 czerwca 2007.
- Lucjan Suchanek** – wybrany na członka korespondenta 20 czerwca 1998, na członka czynnego 23 czerwca 2007.
- Zuzanna Topolińska** – wybrana na członka czynnego 9 marca 1991.
- Franciszek Ziejka** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 22 czerwca 2002.

Korespondenci

- Edward Balcerzan** – wybrany 17 czerwca 2000.
- Wojciech Balus** – wybrany 20 czerwca 2015.
- Kazimierz Bartoszyński** – wybrany 14 czerwca 2003.
- Leszek Bednarczuk** – wybrany 9 marca 1991.
- Włodzimierz Bolecki** – wybrany 23 czerwca 2012.
- Wiesław Boryś** – wybrany 23 czerwca 2007.
- Wojciech Chlebda** – wybrany 18 czerwca 2016.
- Magdalena Danielewicz** – wybrana 24 czerwca 2017.
- Mirosława Hanusiewicz-Lavallee** – wybrana 20 czerwca 2015.
- Alicja Helman** – wybrana 25 czerwca 1994.
- Kazimierz Korus** – wybrany 20 czerwca 2015.
- Maria Korytowska** – wybrana 22 czerwca 2013.
- Hanna Kowalska-Stus** – wybrana 24 czerwca 2017.
- Jerzy Limon** – wybrany 13 czerwca 1992.
- Jarosław Mariusz Ławski** – wybrany 24 czerwca 2017.
- Roman Mazurkiewicz** – wybrany 22 czerwca 2013.

Sergiusz Michalski – wybrany 22 czerwca 2002.
Ryszard Nycz – wybrany 19 czerwca 2004.
Henryk Antoni Podbielski – wybrany 19 czerwca 2004.
Maria Poprzęcka – wybrana 17 czerwca 2000.
Jan Prokop – wybrany 24 czerwca 2006.
Piotr Salwa – wybrany 24 czerwca 2006.
Tadeusz Sławek – wybrany 18 czerwca 2016.
Marek Stachowski – wybrany 20 czerwca 2015.
Marian Stala – wybrany 22 czerwca 2013.
Ryszard Tokarski – wybrany 18 czerwca 2016.
Tadeusz Witzak – wybrany 18 czerwca 2011.
Maciej Włodarski – wybrany 24 czerwca 2017.
Wiesław Wydra – wybrany 18 czerwca 2016.
Marta Wyka – wybrana 19 czerwca 2010.
Roman Maria Zawadzki – wybrany 20 czerwca 2009.
Antoni Ziemba – wybrany 20 czerwca 2015.

II. WYDZIAŁ HISTORYCZNO-FILOZOFICZNY

Czynni

Krzysztof Baczkowski – wybrany na członka korespondenta 20 czerwca 1998, na członka czynnego 20 czerwca 2009.
Maria Bogucka – wybrana na członka korespondenta 24 czerwca 1995, na członka czynnego 19 czerwca 2004.
Juliusz Domański – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 14 czerwca 2003.
Stanisław Grodziski – wybrany na członka czynnego 9 marca 1991.
Michał Heller – wybrany na członka korespondenta 24 czerwca 2006, na członka czynnego 20 czerwca 2015.
Feliks Kiryk – wybrany na członka korespondenta 24 czerwca 2006, na członka czynnego 24 czerwca 2017.
Jerzy Kłoczowski – wybrany na członka korespondenta 13 czerwca 1992, na członka czynnego 18 czerwca 2005. – Zmarł 2 grudnia 2017.
Janusz Krzysztof Kozłowski – wybrany na członka czynnego 9 marca 1991.
Jan Machnik – wybrany na członka korespondenta 13 czerwca 1992, na członka czynnego 24 czerwca 1994.

- Jan M. Małecki** – wybrany na członka korespondenta 13 czerwca 1992, na członka czynnego 24 czerwca 1995. – Zmarł 12 czerwca 2017.
- Janusz Mallek** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 20 czerwca 2009.
- Andrzej Mączyński** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 18 czerwca 2011.
- Jerzy Pelc** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 2002, na członka czynnego 20 czerwca 2009. – Zmarł 2 czerwca 2017.
- Stanisław Salmonowicz** – wybrany na członka korespondenta 13 czerwca 1992, na członka czynnego 24 czerwca 1995.
- Henryk Samsonowicz** – wybrany na członka korespondenta 26 czerwca 1993, na członka czynnego 24 czerwca 1995.
- Romuald Schild** – wybrany na członka korespondenta 23 czerwca 2001, na członka czynnego 20 czerwca 2009.
- Władysław Stróżewski** – wybrany na członka czynnego 9 marca 1991.
- Jerzy Strzelczyk** – wybrany na członka korespondenta 24 czerwca 1995, na członka czynnego 23 czerwca 2007.
- Stanisław Suchodolski** – wybrany na członka korespondenta 18 czerwca 2005, na członka czynnego 18 czerwca 2011.
- Lech Szczucki** – wybrany na członka korespondenta 9 marca 1991, na członka czynnego 26 czerwca 1993.
- Piotr Sztompka** – wybrany na członka korespondenta 9 marca 1991, na członka czynnego 13 czerwca 1992.
- Andrzej Tomczak** – wybrany na członka korespondenta 9 marca 1991, na członka czynnego 18 czerwca 2005. – Zmarł 8 lutego 2017.
- Stanisław Waltoś** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 21 czerwca 2008.
- Jan Woleński** – wybrany na członka korespondenta 23 czerwca 2001, na członka czynnego 23 czerwca 2012.
- Zenon Woźniak** – wybrany na członka korespondenta 21 czerwca 1997, na członka czynnego 20 czerwca 2009.
- Jerzy Wyrozumski** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Andrzej Zoll** – wybrany na członka korespondenta 26 czerwca 1993, na członka czynnego 22 czerwca 1996.

Korespondenci

- Leszek Balcerowicz** – wybrany 24 czerwca 2006.
- Józef Borzyszkowski** – wybrany 22 czerwca 2013.
- Andrzej Bronk** – wybrany 20 czerwca 2009.
- Sylwester Czopek** – wybrany 20 czerwca 2015.

Janina Gajda-Krynicka – wybrana 22 czerwca 2013.
Antoni Gąsiorowski – wybrany 20 czerwca 2009.
Wojciech Iwańczak – wybrany 20 czerwca 2015.
Andrzej Kastory – wybrany 19 czerwca 2010.
Agnieszka Kijewska – wybrana 18 czerwca 2016.
Stefan Karol Kozłowski – wybrany 20 czerwca 2009.
Janusz Kruk – wybrany 19 czerwca 2010.
Joanna Maria Kurczewska – wybrana 18 czerwca 2011.
Ewa Łętowska – wybrana 21 czerwca 1997.
Piotr Łossowski – wybrany 9 marca 1991.
Andrzej Mania – wybrany 18 czerwca 2016.
Krzysztof Matwijowski – wybrany 22 czerwca 1996. – Zmarł 1 października 2017.
Lech J. Mróz – wybrany 14 czerwca 2014.
Jerzy Nalepa – wybrany 22 czerwca 1996.
Henryk Olszewski – wybrany 26 czerwca 1993.
Krzysztof Ożóg – wybrany 18 czerwca 2016.
Maksymilian Pazdan – wybrany 23 czerwca 2001.
Aleksander Posern-Zieliński – wybrany 19 czerwca 2010.
Andrzej Póltawski – wybrany 18 czerwca 2011.
Jacek Purchla – wybrany 18 czerwca 2011.
Jerzy Rajski – wybrany 13 czerwca 1992.
Marek Safjan – wybrany 23 czerwca 2001.
Zofia Sokolewicz – wybrana 21 czerwca 2008.
Stanisław Sołtysiński – wybrany 9 marca 1991.
Karol Tarnowski – wybrany 18 czerwca 2011.
Michał Tymowski – wybrany 18 czerwca 2011.
Wacław Uruszcak – wybrany 23 czerwca 2012.
Zofia Włodek – wybrana 21 czerwca 1997.
Ryszard Wójcicki – wybrany 20 czerwca 1998.
Jerzy Zajadło – wybrany 20 czerwca 2015.
Marek Ziółkowski – wybrany 19 czerwca 2010.

III. WYDZIAŁ NAUK ŚCISŁYCH I TECHNICZNYCH

Czynni

Andrzej Białas – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
Zbigniew Ciesielski – wybrany na członka korespondenta 23 czerwca 2001, na członka czynnego 22 czerwca 2013.

- Wiesław Czyż** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989. – Zmarł 8 kwietnia 2017.
- Andrzej Fuliński** – wybrany na członka korespondenta 21 czerwca 1997, na członka czynnego 24 czerwca 2006.
- Kazimierz Grotowski** – wybrany na członka korespondenta 13 czerwca 1992, na członka czynnego 22 czerwca 1996. – Zmarł 23 lipca 2017.
- Mieczysław Mąkosza** – wybrany na członka korespondenta 21 czerwca 1997, na członka czynnego 14 czerwca 2014.
- Zenon Mróz** – wybrany na członka korespondenta 18 czerwca 2005, na członka czynnego 18 czerwca 2016.
- Józef Nizioł** – wybrany na członka korespondenta 13 czerwca 1992, na członka czynnego 22 czerwca 2013.
- Roman Pampuch** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989. – Zmarł 13 lutego 2017.
- Stanisław Penczek** – wybrany na członka korespondenta 23 czerwca 2012, na członka czynnego 24 czerwca 2017.
- Wiesław Antoni Pleśniak** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 24 czerwca 2017.
- Stefan Pokorski** – wybrany na członka korespondenta 23 czerwca 2001, na członka czynnego 23 czerwca 2012.
- Andrzej Schinzel** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 2002, na członka czynnego 19 czerwca 2004.
- Józef Siciak** – wybrany na członka czynnego 17 listopada 1989. – Zmarł 17 grudnia 2017.
- Andrzej Smolarski** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Adam Sobiczewski** – wybrany na członka korespondenta 21 czerwca 1997, na członka czynnego 22 czerwca 2013. – Zmarł 20 października 2017.
- Ryszard Sosnowski** – wybrany na członka korespondenta 17 czerwca 2000, na członka czynnego 20 czerwca 2009.
- Andrzej Staruszkiewicz** – wybrany na członka czynnego 9 marca 1991.
- Adam Strzałkowski** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 21 czerwca 1997.
- Andrzej Trautman** – wybrany na członka korespondenta 17 czerwca 2000, na członka czynnego 24 czerwca 2017.
- Michał Turała** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 2002, na członka czynnego 18 czerwca 2011.
- Zenon Waszczyszyn** – wybrany na członka czynnego 17 listopada 1989.

- Andrzej Kajetan Wróblewski** – wybrany na członka korespondenta 20 czerwca 1998, na członka czynnego 19 czerwca 2004.
- Agnieszka Zalewska** – wybrana na członka korespondenta 22 czerwca 2013, na członka czynnego 24 czerwca 2017.
- Kacper Zalewski** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Marek Zralek** – wybrany na członka korespondenta 19 czerwca 1999, na członka czynnego 22 czerwca 2013.

Korespondenci

- Zbigniew Adamczyk** – wybrany 24 czerwca 2006.
- Romuald Będziński** – wybrany 18 czerwca 2016.
- Iwo Białynicki-Birula** – wybrany 26 czerwca 1993.
- Jakub Bodziony** – wybrany 9 marca 1991.
- Bogdan Bojarski** – wybrany 17 czerwca 2000.
- Ewa Broclawik** – wybrana 19 czerwca 2010.
- Tomasz Dietl** – wybrany 20 czerwca 2009.
- Tomasz Dohnalik** – wybrany 21 czerwca 1997.
- Wojciech Dziembowski** – wybrany 21 czerwca 1997.
- Henryk Górecki** – wybrany 17 czerwca 2000.
- Janusz Jurczak** – wybrany 18 czerwca 2016.
- Jerzy Jurkiewicz** – wybrany 19 czerwca 2010.
- Jan Kisiński** – wybrany 20 czerwca 2009.
- Zygmunt Kolenda** – wybrany 22 czerwca 1996.
- Andrzej Korbel** – wybrany 22 czerwca 2002.
- Stanisław Kwapien** – wybrany 20 czerwca 2015.
- Janusz Lipkowski** – wybrany 23 czerwca 2012.
- Jerzy Łuczka** – wybrany 18 czerwca 2016.
- Bogdan Marciniak** – wybrany 18 czerwca 2016.
- Maria Nowakowska** – wybrana 24 czerwca 2017.
- Wiesław Pawlucy** – wybrany 19 czerwca 2004.
- Krzysztof Redlich** – wybrany 23 czerwca 2007.
- Jakub Siemek** – wybrany 24 czerwca 1995.
- Józef Smak** – wybrany 25 czerwca 1994.
- Gwidon Szefer** – wybrany 9 marca 1991.
- Ryszard Tadeusiewicz** – wybrany 20 czerwca 1998.
- Andrzej Tylkowski** – wybrany 22 czerwca 2013.
- Andrzej Udalski** – wybrany 19 czerwca 2004.
- Andrzej Witkowski** – wybrany 20 czerwca 1998.
- Maciej Wojtkowski** – wybrany 18 czerwca 2016.

IV. WYDZIAŁ PRZYRODNICZY

Czynni

- Stefan Witold Alexandrowicz** – wybrany na członka korespondenta 13 czerwca 1992, na członka czynnego 22 czerwca 1996.
- Szczepan Biliński** – wybrany na członka korespondenta 13 czerwca 1992, na członka czynnego 21 czerwca 2008.
- Krzysztof Birkenmajer** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Jerzy Fedorowski** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 14 czerwca 2003.
- Krystyna Grodzińska** – wybrana na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 18 czerwca 2005.
- Wincenty Kilarski** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Włodzimierz Korohoda** – wybrany na członka korespondenta 9 marca 1991, na członka czynnego 24 czerwca 1995.
- Adam Kotarba** – wybrany na członka korespondenta 24 czerwca 1995, na członka czynnego 19 czerwca 1999.
- Janusz Kotlarczyk** – wybrany na członka korespondenta 26 czerwca 1993, na członka czynnego 14 czerwca 2003. – Zmarł 1 października 2017.
- Jan Kozłowski** – wybrany na członka korespondenta 20 czerwca 1998, na członka czynnego 18 czerwca 2016.
- Adam Łomnicki** – wybrany na członka korespondenta 26 czerwca 1993, na członka czynnego 22 czerwca 1996.
- Anna Medwecka-Kornaś** – wybrana na członka czynnego 14 czerwca 2003.
- Józef Edward Mojski** – wybrany na członka korespondenta 17 czerwca 2000, na członka czynnego 18 czerwca 2005.
- Elżbieta Morycowa** – wybrana na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 24 czerwca 2017.
- Wojciech Narębski** – wybrany na członka korespondenta 13 czerwca 1992, na członka czynnego 21 czerwca 1997.
- Stanisław Nawrocki** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Roman Ney** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Tadeusz Niedźwiedź** – wybrany na członka korespondenta 23 czerwca 2001, na członka czynnego 21 czerwca 2008.

- Stanisław Przestalski** – wybrany na członka korespondenta 25 czerwca 1994, na członka czynnego 17 czerwca 2000. – Zmarł 22 kwietnia 2017.
- Leszek Starkel** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Marian Tischner** – wybrany na członka korespondenta 9 marca 1991, na członka czynnego 21 czerwca 1997.
- Marian Truszczyński** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Jerzy Vetulani** – wybrany na członka korespondenta 9 marca 1991, na członka czynnego 22 czerwca 1996. – Zmarł 6 kwietnia 2017.
- January Weiner** – wybrany na członka korespondenta 24 czerwca 1995, na członka czynnego 14 czerwca 2003.
- Kazimierz Zarzycki** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Jerzy Znosko** – wybrany na członka czynnego 13 czerwca 1992. – Zmarł 11 stycznia 2017.

Korespondenci

- Grzegorz Bartosz** – wybrany 20 czerwca 2009.
- Tadeusz Bielicki** – wybrany 21 czerwca 1997.
- Barbara Bilińska** – wybrana 19 czerwca 2004.
- Jadwiga Bryła** – wybrana 26 czerwca 1993.
- Tadeusz Chrobak** – wybrany 18 czerwca 2016.
- Wojciech Froncisz** – wybrany 26 czerwca 1993.
- Zbigniew Maciej Gliwicz** – wybrany 22 czerwca 1996.
- Anna Grabowska** – wybrana 18 czerwca 2016.
- Aleksander Guterch** – wybrany 19 czerwca 1999.
- Czesław Jura** – wybrany 9 marca 1991.
- Małgorzata Kossut** – wybrana 23 czerwca 2001.
- Andrzej Kostrzewski** – wybrany 14 czerwca 2003.
- Marek Antoni Krapiec** – wybrany 23 czerwca 2012.
- Barbara Kwecińska** – wybrana 20 czerwca 2009.
- Andrzej B. Legocki** – wybrany 22 czerwca 1996.
- Jerzy Józefat Lipa** – wybrany 17 czerwca 2000.
- Maria Grażyna Łanczont** – wybrana 20 czerwca 2009.
- Teresa Madeyska** – wybrana 19 czerwca 2004.
- Jacek Matyszkiewicz** – wybrany 14 czerwca 2014.
- Piotr Migoń** – wybrany 22 czerwca 2013.
- Maciej Jan Nałęcz** – wybrany 19 czerwca 1999.

Barbara Plytycz – wybrana 19 czerwca 1999.
Elżbieta Pyza – wybrana 20 czerwca 2009.
Józef Razowski – wybrany 9 marca 1991.
Ewa Wanda Roniewicz – wybrana 20 czerwca 2015.
Tadeusz Sarna – wybrany 23 czerwca 2012.
Jerzy R. Starzyk – wybrany 20 czerwca 2009.
Kazimierz Strzałka – wybrany 24 czerwca 2006.
Leon Stuchlik – wybrany 9 marca 1991.
Jacek M. Szymura – wybrany 19 czerwca 2004.
Andrzej Ślącza – wybrany 26 czerwca 1993.
Krzysztof Turlejski – wybrany 24 czerwca 2017.
Alfred Uchman – wybrany 18 czerwca 2011.
Krystyna Wasylikowa – wybrana 13 czerwca 1992.
Grzegorz Węgrzyn – wybrany 20 czerwca 2015.
Stefan Wierzbowski – wybrany 24 czerwca 1995.
Andrzej Wiktor – wybrany 21 czerwca 1997.
Michał Woyciechowski – wybrany 24 czerwca 2017.
Maciej Żylicz – wybrany 23 czerwca 2001.

V. WYDZIAŁ LEKARSKI

Czynni

Jan Albrecht – wybrany na członka korespondenta 17 czerwca 2000, na członka czynnego 20 czerwca 2009.
Tomasz Brzozowski – wybrany na członka korespondenta 21 czerwca 2008, na członka czynnego 22 czerwca 2013.
Mieczysław Chorąży – wybrany na członka czynnego 24 czerwca 1995.
Anna Członkowska – wybrana na członka korespondenta 19 czerwca 1999, na członka czynnego 20 czerwca 2009.
Jan Doroszewski – wybrany na członka czynnego 25 czerwca 1994.
Andrzej Górski – wybrany na członka korespondenta 14 czerwca 2003, na członka czynnego 20 czerwca 2009.
Jan Górski – wybrany na członka korespondenta 14 czerwca 2003, na członka czynnego 18 czerwca 2011.
Ryszard Jerzy Gryglewski – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
Włodzimierz Januszewicz – wybrany na członka czynnego 3 maja 1990.

- Jerzy Kawiak** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 24 czerwca 2006.
- Paweł Kisielow** – wybrany na członka korespondenta 13 czerwca 1992, na członka czynnego 18 czerwca 2005.
- Franciszek Kokot** – wybrany na członka czynnego 9 marca 1991.
- Stanisław Jan Konturek** – wybrany na członka czynnego 30 maja 1986.
- Wojciech Kostowski** – wybrany na członka czynnego 26 czerwca 1993.
- Janusz Limon** – wybrany na członka korespondenta 18 czerwca 2005, na członka czynnego 19 czerwca 2010.
- Stanisław Moskalewski** – wybrany na członka korespondenta 14 czerwca 2003, na członka czynnego 20 czerwca 2015.
- Włodzimierz Ostrowski** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Wiesław W. Pawlik** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 1996, na członka czynnego 17 czerwca 2000.
- Tadeusz Popiela** – wybrany na członka czynnego 22 czerwca 1996.
- Edmund Przegaliński** – wybrany na członka korespondenta 9 marca 1991, na członka czynnego 19 czerwca 1999.
- Włodzimierz Ptak** – wybrany na członka czynnego 16 listopada 1989.
- Czesław Radzikowski** – wybrany na członka korespondenta 22 czerwca 2002, na członka czynnego 22 czerwca 2013.
- Ewa Szczepańska-Sadowska** – wybrana na członka korespondenta 23 czerwca 2001, na członka czynnego 18 czerwca 2011.
- Michał Tendera** – wybrany na członka korespondenta 21 czerwca 2008, na członka czynnego 22 czerwca 2013.
- Andrzej Trzebski** – wybrany na członka czynnego 3 maja 1990. – Zmarł 5 lipca 2017.
- Marek Zembala** – wybrany na członka czynnego 9 marca 1991.
- Mariusz Żydowo** – wybrany na członka czynnego 3 maja 1990. – Zmarł 30 kwietnia 2017.

Korespondenci

- Stefan Angielski** – wybrany 18 czerwca 2005.
- Włodzimierz Buczko** – wybrany 18 czerwca 2011.
- Andrzej Budaj** – wybrany 24 czerwca 2017.
- Stanisław Czekalski** – wybrany 18 czerwca 2011.
- Stanisław Jerzy Czuczwar** – wybrany 23 czerwca 2012.

Wenancjusz Domagała – wybrany 20 czerwca 1998.
Józef Dulak – wybrany 18 czerwca 2011.
Jerzy Hołowiecki – wybrany 20 czerwca 1998.
Barbara Jarzab – wybrana 23 czerwca 2007.
Jacek Jassem – wybrany 22 czerwca 2013.
Roman Kalisz – wybrany 20 czerwca 2009.
Kalina Kawecka-Jaszczyk – wybrana 23 czerwca 2012.
Marek Krawczyk – wybrany 14 czerwca 2014.
Jerzy W. Łazarewicz – wybrany 19 czerwca 2010.
Ludwik Kazimierz Malendowicz – wybrany 23 czerwca 2012.
Maciej Tadeusz Małecki – wybrany 24 czerwca 2017.
Lucyna Mastalerz – wybrana 24 czerwca 2017.
Jacek Musiał – wybrany 22 czerwca 2013.
Michał Myśliwiec – wybrany 14 czerwca 2014.
Krzysztof Narkiewicz – wybrany 23 czerwca 2012.
Ewa Niżankowska-Mogilnicka – wybrana 24 czerwca 2006.
Andrzej Pilec – wybrany 18 czerwca 2005.
Barbara Elżbieta Przewłocka – wybrana 24 czerwca 2017.
Ryszard Przewłocki – wybrany 18 czerwca 2005.
Stanisław Pużyński – wybrany 23 czerwca 2001.
Marek Sanak – wybrany 21 czerwca 2008.
Krzysztof Selmaj – wybrany 23 czerwca 2001.
Aleksander Skotnicki – wybrany 23 czerwca 2012.
Stanisław Szala – wybrany 14 czerwca 2003.
Tadeusz Stanisław Tolłoczko – wybrany 21 czerwca 2008.
Tomasz Trojanowski – wybrany 21 czerwca 2008.
Anetta Undas – wybrana 18 czerwca 2016.
Kazimierz Wierzchowski – wybrany 3 maja 1990.
Andrzej Więcek – wybrany 18 czerwca 2011.
Marian Zembala – wybrany 19 czerwca 2010.

VI. WYDZIAŁ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Czynni

Tadeusz Boruta – wybrany 20 czerwca 2015.
Witold Cęckiewicz – wybrany 16 listopada 1989.
Bronisław Chromy – wybrany 25 czerwca 1994. – Zmarł 4 października 2017.
Marian Fikus – wybrany 18 czerwca 2011.

Stefan Gierowski – wybrany 14 czerwca 2014.
Julia Hartwig – wybrana 20 czerwca 2015. – Zmarła 14 lipca 2017.
Krzysztof Ingarden – wybrany 20 czerwca 2015.
Ryszard Krynicki – wybrany 20 czerwca 2015.
Konrad Kucza-Kuczyński – wybrany 22 czerwca 2013.
Ewa Lipska – wybrana 20 czerwca 2009.
Krystian Lupa – wybrany 24 czerwca 2017.
Lech Majewski – wybrany 24 czerwca 2017.
Krzysztof Meyer – wybrany 18 czerwca 2011.
Adam Myjak – wybrany 20 czerwca 2009.
Stanisław Niemczyk – wybrany 24 czerwca 2017.
Wiesław Ochman – wybrany 19 czerwca 2010.
Ryszard Kazimierz Otręba – wybrany 22 czerwca 2002.
Krzysztof Penderecki – wybrany 25 czerwca 1994.
Stanisław Rodziński – wybrany 25 czerwca 1994.
Andrzej Seweryn – wybrany 17 czerwca 2000.
Krzysztof Skórczewski – wybrany 22 czerwca 2013.
Paweł Maria Taranczewski – wybrany 24 czerwca 2006.
Mieczysław Tomaszewski – wybrany 18 czerwca 2005.
Adam Zagajewski – wybrany 24 czerwca 2006.
Krzysztof Zanussi – wybrany 25 czerwca 1994.
Kazimierz Gustaw Zemła – wybrany 14 czerwca 2003.

Zagraniczni

I. WYDZIAŁ FILOLOGICZNY

Xaverio Ballester – wybrany 22 czerwca 2013.
Alfred Bammesberger – wybrany 14 czerwca 2003.
Pietro Boitani – wybrany 9 marca 1991.
Giovanna Brogi Bercoff – wybrana 18 czerwca 2016.
Petar Ž. Bunjak – wybrany 24 czerwca 2017.
Bernard Paul Crossley – wybrany 23 czerwca 2001.
Alain van Cruyten – wybrany 19 czerwca 2004.
Joachim Dalfen – wybrany 22 czerwca 1996.
Maria Delaperrière – wybrana 18 czerwca 2005.
Hans Jürgen Diller – wybrany 22 czerwca 1996.
Rolf Fieguth – wybrany 22 czerwca 2002.
Hermann Fillitz – wybrany 20 czerwca 1998.
David Frick – wybrany 18 czerwca 2016.

Bernhard Gajek – wybrany 19 czerwca 1999.
György (George) Gömöri – wybrany 21 czerwca 2008.
Sante Graciotti – wybrany 3 maja 1990.
Stephen Harrison – wybrany 18 czerwca 2016.
Maryla Laurent-Zielińska – wybrana 22 czerwca 2013.
Aleksander W. Lipatow – wybrany 18 czerwca 2005.
Ryszard Löw (Loew) – wybrany 23 czerwca 2007.
Luigi Marinelli – wybrany 18 czerwca 2005.
Anne Markham Schulz – wybrana 14 czerwca 2014.
Michał Masłowski – wybrany 19 czerwca 2010.
Alain Michel – wybrany 22 czerwca 1996.
Nullò Minissi – wybrany 19 czerwca 1999.
Hugo Montgomery – wybrany 21 czerwca 1997.
Rostysław Radyszewski – wybrany 23 czerwca 2012.
François Rosset – wybrany 19 czerwca 2010.
Hans Rothe – wybrany 9 marca 1991.
Joseph Rykwert – wybrany 20 czerwca 1998.
Alexander M. Schenker – wybrany 21 czerwca 1997.
Robert Schilling – wybrany 22 czerwca 1996.
Brigitte Schultze – wybrana 18 czerwca 2005.
Heinz Schuster-Šewc – wybrany 20 czerwca 1998.
Swietłana Tolstojowa – wybrana 24 czerwca 2017.
Boris A. Uspienski – wybrany 18 czerwca 2011.
Stephanie Roberta West – wybrana 23 czerwca 2012.
John E. C. T. White – wybrany 21 czerwca 1997.
Anna Wierzbicka – wybrana 19 czerwca 2004.
Peter Wiesinger – wybrany 21 czerwca 1997.

II. WYDZIAŁ HISTORYCZNO-FILOZOFICZNY

Olivier Aurenche – wybrany 18 czerwca 2016.
Shlomo Avineri – wybrany 22 czerwca 2013.
Daniel Beauvois – wybrany 21 czerwca 1997.
Dan Berindei – wybrany 22 czerwca 1996.
Emil Brix – wybrany 18 czerwca 2011.
Zbigniew Brzeziński – wybrany 9 marca 1991. – Zmarł 26 maja 2017.
Francesca Cantù – wybrana 22 czerwca 2013.
Ivan Čolović – wybrany 24 czerwca 2017.

- Norman Davies** – wybrany 26 czerwca 1993.
Tadeusz Gromada – wybrany 18 czerwca 2016.
Bernhard Hänsel – wybrany 22 czerwca 1996.
Jarosław Hrycak – wybrany 22 czerwca 2013.
Hans-Adolf Jacobsen – wybrany 9 marca 1991.
Marco Jačov – wybrany 22 czerwca 1996.
Zenon Kaluża – wybrany 22 czerwca 2002.
István Kovács – wybrany 23 czerwca 2012.
Bernard Michel – wybrany 26 czerwca 1993.
Józef Modrzejewski-Mélèze – wybrany 25 czerwca 1994. – Zmarł 29 stycznia 2017.
Eduard Mühle – wybrany 18 czerwca 2016.
Juraj Pavúk – wybrany 21 czerwca 1997.
Ryszard Pipes – wybrany 24 czerwca 1995.
Roman Plečkaitis – wybrany 24 czerwca 1995.
Krzysztof Pomian – wybrany 21 czerwca 2008.
Raimo Pullat – wybrany 23 czerwca 2001.
Pál Raczky – wybrany 18 czerwca 2011.
Göran Rystad – wybrany 22 czerwca 1996.
Winfried Schich – wybrany 23 czerwca 2007.
Gottfried Schramm – wybrany 24 czerwca 1995.
Robert Sokolowski – wybrany 24 czerwca 1995.
Andrzej Sulima-Kamiński – wybrany 21 czerwca 1997.
Cesare Vasoli – wybrany 13 czerwca 1992.
Olli Vehviläinen – wybrany 21 czerwca 1997.
Piotr Stefan Wandycz – wybrany 9 marca 1991. – Zmarł 29 lipca 2017.
Donald Cameron Watt – wybrany 26 czerwca 1993.
Rudolf Welser – wybrany 22 czerwca 2013.
Hans-Leo Weyers – wybrany 9 marca 1991.
Roland Wittmann – wybrany 19 czerwca 2004.
Klaus Zernack – wybrany 13 czerwca 1992. – Zmarł 3 listopada 2017.
Andrzej Żaki – wybrany 19 czerwca 1999. – Zmarł 4 stycznia 2017.

III. WYDZIAŁ NAUK ŚCISŁYCH I TECHNICZNYCH

- Halina Abramowicz** – wybrana 14 czerwca 2014.
Ugo Amaldi – wybrany 24 czerwca 2017.
James Daniel Bjorken – wybrany 18 czerwca 2005.
Sava Bratoš – wybrany 19 czerwca 1999.

- Romuald Brazis** – wybrany 24 czerwca 1995.
Andrzej Jerzy Buras – wybrany 18 czerwca 2011.
Wit Busza – wybrany 20 czerwca 1998.
Michel Che – wybrany 19 czerwca 2010.
Krzysztof Cios – wybrany 19 czerwca 2004.
Leszek Feliks Demkowicz – wybrany 22 czerwca 2013.
Hans Jürgen Grabke – wybrany 13 czerwca 1992.
Kálmán Gyóry – wybrany 18 czerwca 2016.
Rolf-Dieter Heuer – wybrany 23 czerwca 2012.
Sigurd Hofmann – wybrany 23 czerwca 2012.
Henryk Iwaniec – wybrany 24 czerwca 2006.
Andrzej Joachimiak – wybrany 23 czerwca 2012.
Marek Karliner – wybrany 24 czerwca 2017.
Christer Oscar Kiselman – wybrany 22 czerwca 2002.
Jacek Klinowski – wybrany 26 czerwca 1993.
Giulio Maier – wybrany 21 czerwca 2008.
Herbert A. Mang – wybrany 19 czerwca 2004.
Tadeusz B. Massalski – wybrany 22 czerwca 1996.
Krzysztof Matyjaszewski – wybrany 24 czerwca 2017.
Siergiej Michajłowicz Nikolskij – wybrany 19 czerwca 2004.
Janusz Nowotny – wybrany 20 czerwca 2009.
Walter Oelert – wybrany 19 czerwca 2004.
Yuri Oganessian – wybrany 18 czerwca 2016.
Peter Pflug – wybrany 14 czerwca 2014.
Herwig Schopper – wybrany 20 czerwca 2015.
Rolf H. Siemssen – wybrany 18 czerwca 2005.
John F. Smith – wybrany 24 czerwca 2006.
Paul Söding – wybrany 22 czerwca 2002.
Volker Hermann Soergel – wybrany 25 czerwca 1994.
Daniel Stroock – wybrany 19 czerwca 2004.
Tomasz Robert Taylor – wybrany 20 czerwca 2015.
Sir John Meurig Thomas – wybrany 20 czerwca 1998.
Martinus Veltman – wybrany 21 czerwca 2008.
Israel E. Wachs – wybrany 18 czerwca 2005.
Frank Wilczek – wybrany 23 czerwca 2007.
Stanley George Wojcicki – wybrany 22 czerwca 2013.
Arnold Wolfendale – wybrany 20 czerwca 2009.
C. Pierre Zaleski – wybrany 24 czerwca 2006.
Jan Charles Zarnecki – wybrany 22 czerwca 2013.

IV. WYDZIAŁ PRZYRODNICZY

- William Richard Allen** – wybrany 19 czerwca 1999.
Andrzej Bajer – wybrany 14 czerwca 2003.
Andrzej Bartke – wybrany 22 czerwca 1996.
Björn Berglund – wybrany 25 czerwca 1994.
Andrij Bogucki – wybrany 21 czerwca 2008.
Leszek K. Borysiewicz – wybrany 22 czerwca 1996.
Pavel Bosák – wybrany 23 czerwca 2007.
Eric H. Brown – wybrany 13 czerwca 1992.
Adam Chrzanowski – wybrany 17 czerwca 2000.
Peter Fritz – wybrany 21 czerwca 2008.
Kenneth Gregory – wybrany 24 czerwca 1995.
Claudine Kieda – wybrana 18 czerwca 2011.
Franz Kockel – wybrany 23 czerwca 2001.
Wighart von Koenigswald – wybrany 26 czerwca 1993.
Maxime G. Lamotte – wybrany 13 czerwca 1992.
Vojen Ložek – wybrany 19 czerwca 1999.
Georg Matthes – wybrany 25 czerwca 1994.
Gedyminas Motuza – wybrany 22 czerwca 2002.
Dumitru T. Murariu – wybrany 14 czerwca 2014.
Krzysztof Palczewski – wybrany 20 czerwca 2015.
Benno Parthier – wybrany 20 czerwca 1998.
Charles Alexander Pasternak – wybrany 22 czerwca 2002.
Jerzy Rzędowski – wybrany 24 czerwca 2017.
Michael Sela – wybrany 20 czerwca 1998.
Nicholas John Severs – wybrany 22 czerwca 1996.
Rostyslav Stoika – wybrany 22 czerwca 2002.
Mario Suwalsky – wybrany 22 czerwca 2013.
Wacław Szybalski – wybrany 23 czerwca 2012.
Krystyna Urbańska – wybrana 23 czerwca 2007.
Otto H. Walliser – wybrany 26 czerwca 1993.
Andreas Wetzel – wybrany 18 czerwca 2016.
Lewis Wolpert – wybrany 21 czerwca 1997.
Josef Zemann – wybrany 20 czerwca 1998.
Peter A. Ziegler – wybrany 24 czerwca 1995.
Magdalena Żernicka-Goetz – wybrana 18 czerwca 2016.

V. WYDZIAŁ LEKARSKI

- Philip W. Askenase** – wybrany 13 czerwca 1992.
Eric A. Barnard – wybrany 17 czerwca 2000.
Giovanni Batista Marini Bettolo – wybrany 9 marca 1991.
Benjamin Michael Chain – wybrany 17 czerwca 2000.
François Chapeville – wybrany 9 marca 1991.
Vittorio Colizzi – wybrany 21 czerwca 1997.
Zbigniew Darzynkiewicz – wybrany 22 czerwca 1996.
Klaus Eichmann – wybrany 18 czerwca 2005.
Hans-Dieter Flad – wybrany 17 czerwca 2000.
Edward D. Frohlich – wybrany 24 czerwca 1995.
Detlev Ganten – wybrany 9 marca 1991.
Willem Hendrik Gispen – wybrany 14 czerwca 2003.
Manfred Göthert – wybrany 21 czerwca 1997.
Armas Ralph Gustaf Gräsbeck – wybrany 20 czerwca 1998.
Jolanta Gutkowska – wybrana 18 czerwca 2011.
Anne-Lise Haenni – wybrana 21 czerwca 1997.
John Andrew Hansen – wybrany 24 czerwca 2006.
Jacek Hawiger – wybrany 9 marca 1991.
Stephen Townley Holgate – wybrany 23 czerwca 2001.
Horst Kleinkauf – wybrany 13 czerwca 1992.
Joseph Knoll – wybrany 24 czerwca 1995.
Łukasz Kulczycki – wybrany 19 czerwca 2004.
Jerzy W. Kupiec-Weglinski – wybrany 18 czerwca 2016.
Salomon Z. Langer – wybrany 9 marca 1991.
Łukasz Lebioda – wybrany 24 czerwca 1995.
Janusz Lipski – wybrany 24 czerwca 2006.
Uriel Z. Littauer – wybrany 21 czerwca 1997.
Tadeusz Maliński – wybrany 23 czerwca 2012.
Feliks Milgrom – wybrany 24 czerwca 1995.
N. Avrion Mitchison – wybrany 9 marca 1991.
Salvador Moncada – wybrany 25 czerwca 1994.
Rodolfo Paoletti – wybrany 13 czerwca 1992.
Naropantul Appaji Rao – wybrany 19 czerwca 1999.
Mariusz Z. Ratajczak – wybrany 21 czerwca 2008.
Alfredo Salerno – wybrany 21 czerwca 1997.
Tadeusz Samorajski – wybrany 25 czerwca 1994.
Arne Schousboe – wybrany 19 czerwca 2004.
Maria Zofia Siemionow – wybrana 23 czerwca 2012.
Helmut F. Sinzinger – wybrany 26 czerwca 1993.

Bronisław Slomiany – wybrany 9 marca 1991.
Akira Terano – wybrany 19 czerwca 1999.
Torkel Wadström – wybrany 20 czerwca 1998.
Sylvester Wizi – wybrany 14 czerwca 2003.

VI. WYDZIAŁ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Karol Berger – wybrany 24 czerwca 2017.
Arata Isozaki – wybrany 22 czerwca 1996.
Alina Kalczyńska-Scheiwiller – wybrana 18 czerwca 2011.
Adam Korpak – wybrany 23 czerwca 2012.
Stanisław Skrowaczewski – wybrany 19 czerwca 2004. – Zmarł 21 lutego 2017.
Tomas Venclova – wybrany 23 czerwca 2007.

DZIAŁALNOŚĆ

Sprawozdanie sekretarza generalnego PAU za rok 2017

Od roku 2017 sprawozdania sekretarza generalnego PAU obejmować będą rok kalendarzowy, a nie – jak dotychczas – akademicki. Zaletą takiego rozwiązania jest uproszczenie procedur administracyjnych w PAU – od tej chwili w Akademii przygotowywane będzie tylko jedno sprawozdanie rocznie, które będzie publikowane w „Roczniku PAU”, a równocześnie jako oficjalne sprawozdanie wysyłane do instytucji i organów zewnętrznych, w tym do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W sprawozdaniu przedstawione zostaną, poza informacjami ogólnymi, materiały dostarczone przez poszczególne Wydziały, Stacje i Komisje Polskiej Akademii Umiejętności.

Informacje ogólne

W skład korporacji Polskiej Akademii Umiejętności wchodzi 140 członków krajowych czynnych, 168 członków krajowych korespondentów oraz 184 członków zagranicznych. Tegoroczne wybory, zakończone głosowaniem podczas Walnego Zgromadzenia PAU w dniu 24 czerwca, wyłoniły 11 członków czynnych, 11 nowych członków korespondentów oraz 8 członków zagranicznych. Dyplomy nowo wybranym członkom zostały wręczone tradycyjnie podczas jesienno Uroczystego Posiedzenia Naukowego Akademii w listopadzie 2017 r.

W roku sprawozdawczym na zawsze odeszli od nas:

Z Wydziału II

Prof. Hans-Dietrich Kahl – członek zagraniczny, zmarł 30.09.2016 r.¹

Prof. Andrzej Żaki – członek zagraniczny, zmarł 4.01.2017 r.

¹ Nieujęty w poprzednim sprawozdaniu („Rocznik PAU”, R. 2016/2017, s. 45–46) ze względu na brak informacji o śmierci.

Prof. Józef Modrzejewski Mèlèze – członek zagraniczny, zmarł 29.01.2017 r.

Prof. Andrzej Tomczak – członek czynny, zmarł 8.02.2017 r.

Prof. Zbigniew Brzeziński – członek zagraniczny, zmarł 26.05.2017 r.

Prof. Jerzy Pelc – członek czynny, zmarł 2.06.2017 r.

Prof. Jan Małecki – członek czynny, zmarł 12.06.2017 r.

Prof. Stefan Wandycz – członek zagraniczny, zmarł 29.07.2017 r.

Prof. Krystyn Matwijowski – członek korespondent, zmarł 1.10.2017 r.

Prof. Klaus Zernack – członek zagraniczny, zmarł 3.11.2017 r.

Prof. Jerzy Kłoczowski – członek czynny, zmarł 2.12.2017 r.

Z Wydziału III

Prof. Roman Pampuch – członek czynny, zmarł 13.02.2017 r.

Prof. Wiesław Czyż – członek czynny, zmarł 8.04.2017 r.

Prof. Kazimierz Grotowski – członek czynny, zmarł 23.07.2017 r.

Prof. Adam Sobiczewski – członek czynny, zmarł 20.10.2017 r.

Prof. Józef Siciak – członek czynny, zmarł 17.12.2017 r.

Z Wydziału IV

Prof. Jerzy Znosko – członek czynny, zmarł 11.01.2017 r.

Prof. Jerzy Vetulani – członek czynny, zmarł 6.04.2017 r.

Prof. Stanisław Przystalski – członek czynny, zmarł 22.04.2017 r.

Prof. Janusz Kotlarczyk – członek czynny, zmarł 1.10.2017 r.

Z Wydziału V

Prof. Mariusz Żydowo – członek czynny, zmarł 30.04.2017 r.

Prof. Andrzej Trzebski – członek czynny, zmarł 5.07.2017 r.

Z Wydziału VI

Stanisław Skrowaczewski – członek czynny, zmarł 21.02.2017 r.

Julia Hartwig – członek czynny, zmarła 14.07.2017 r.

Prof. Bronisław Chromy – członek czynny, zmarł 4.10.2017 r.

Działalność Wydziałów, Komisji i Stacji

Polska Akademia Umiejętności składa się z 6 Wydziałów. Liczbę członków poszczególnych Wydziałów oraz liczbę odbytych posiedzeń naukowych przedstawia tabela I.

Tabela I. Wydziały PAU

Wydział	Liczba członków czynnych	Liczba członków korespondentów	Liczba członków zagranicznych	Liczba posiedzeń naukowych
Wydział I Filologiczny	25	31	38	7
Wydział II Historyczno-Filozoficzny	23	34	29	5
Wydział III Nauk Ścisłych i Technicznych	21	30	41	–
Wydział IV Przyrodniczy	22	39	32	3
Wydział V Lekarski	25	34	39	1
Wydział VI Twórczości Artystycznej	24	–	5	1
Razem	140	168	184	17
Całkowita liczba członków (stan w dniu 31.12.2017)	492			

Zaprezentowane liczby pokazują, że aktywność Wydziałów PAU była i jest zróżnicowana. Posiedzenia Wydziałów I i II odbywają się często i regularnie. Posiedzenia pozostałych Wydziałów są nieregularne lub nie odbywają się wcale. Zróżnicowanie to wynika ze specyfiki Wydziałów. Aktywność Wydziałów ścisłych i przyrodniczych przejawia się w nieco inny sposób. Wydziały te organizują konferencje, sesje i szkoły, często o zasięgu międzynarodowym. Podczas tych spotkań naukowych wygłaszane są liczne referaty, prezentowane są również tzw. doniesienia plakatowe, przygotowywane przez młodych pracowników naukowych. Ten ostatni element aktywności uważam za szczególnie cenny dla Akademii.

W PAU działa 38 Komisji – 22 Komisje Wydziałowe i 16 Komisji Międzywydziałowych. Wydział I Filologiczny koordynuje prace 4 Komisji, zaś Wydział II Historyczno-Filozoficzny – 10. Przy Wydziale III Nauk Ścisłych i Technicznych działają 3 Komisje, a przy Wydziale IV Przyrodniczym – 5. Pozostałe Wydziały nie powołały dotychczas żadnej Komisji. W roku 2017 zostały utworzone 2 nowe Komisje Wydziału II: Komisja Archeologii Krajów Śródziemnomorskich, której przewodniczącą została wybrana prof. Ewdoksia Papuci-Władyka, i Komisja Medioznawcza – przewodniczącym został prof. Maciej Kawka.

Komisje Międzywydziałowe podlegają Radzie PAU; działa ich obecnie 16, w tym 4 w Katowicach, 1 we Wrocławiu i 1 w Gdańsku. Działalność Komisji, podobnie jak Wydziałów, jest silnie zróżnicowana i pozostaje w związku z dziedziną wiedzy, jaką dana Komisja reprezentuje. Tabele II–VI ukazują najważniejsze aspekty działalności Komisji.

Tabela II. Komisje Wydziału I Filologicznego PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Filologii Klasycznej	8	–
Komisja Neofilologiczna	8	–
Komisja Kultury Słowian	7	–
Komisja Historii Sztuki	9	1

Tabela III. Komisje Wydziału II Historyczno-Filozoficznego PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Środkowoeuropejska	8	1
Komisja Wschodnioeuropejska	–	1
Komisja Prawnicza	5	–
Komisja Historii i Kultury Żydów	8	–
Komisja Prehistorii Karpat	3	–
Komisja Nauk Ekonomicznych	2	–
Komisja Etnograficzna	7	–
Komisja Historii Wojen i Wojskowości	7	–
Komisja Archeologii Krajuw Śródziemnomorskich	7	–
Komisja Medioznawcza	4	1

Tabela IV. Komisje Wydziału III Nauk Ścisłych i Technicznych PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Astrofizyki	6	–
Komisja Nauk Technicznych	6	1
Komisja Układów Złożonych	5	–

Tabela V. Komisje Wydziału IV Przyrodniczego PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Geoinformatyki	6	1
Komisja Paleogeografii Czwartorzędu	3	2
Komisja Biologii Rozwoju	1	1
Komisja Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych	2	3
Komisja Geograficzna	8	1

Tabela VI. Komisje międzywydziałowe PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Historii Nauki	9	1
Komisja Spraw Europejskich	3	–
Komisja Zagrożeń Cywilizacyjnych	4	–
Komisja Filozofii Nauk	7	–
Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych	7	1
Komisja PAU do Badań Diaspory Polskiej	5	–
Komisja Przyrodniczo-Medyczna PAU we Wrocławiu	4	–
Komisja Antropologiczna	1	–
Komisja Ergonomii	6	1

Komisja PAU Zarządzania Kulturą i Mediami	6	–
Komisja Historii Śląska w Katowicach	2	–
Komisja Nauk Matematycznych w Katowicach	1	–
Komisja Nauk Przyrodniczych w Katowicach	3	–
Komisja Prawnicza w Katowicach	3	3
Komisja Kaszubska w Gdańsku	–	–
Polska Grupa CIHEC Commission Internationale d'Histoire Ecclésiastique Comparée	–	–

Pełne dane obrazujące aktywność Komisji PAU w okresie od 1 maja do 31 grudnia 2017 roku zostały zamieszczone w niniejszym „Roczniku” na s. 70–103. Znajdują się tam zarówno informacje o władzach Komisji, jak i spis zaprezentowanych referatów, wykładów, a także zorganizowanych sesji i konferencji. Podobnie jak w roku poprzednim opublikowane zostały również wszystkie nadesłane streszczenia prac/wykładów, przedstawionych podczas spotkań Komisji.

Poza Wydziałami i Komisjami w strukturze Polskiej Akademii Umiejętności znajdują się dwie Stacje Naukowe. Stacja Naukowa w Katowicach i Stacja Naukowa w Gdańsku. Aktywność naukowa obu Stacji jest więcej niż zadowalająca. Dużą aktywność wykazują również Komisje działające poza Krakowem: Komisja Przyrodniczo-Medyczna PAU we Wrocławiu, Wszechnica Naukowo-Kulturalna w Gliwicach oraz Wszechnica PAU w Katowicach.

Konferencje, sesje i przedsięwzięcia cykliczne

Bardzo ważnym elementem działalności PAU są konferencje i sesje naukowe. W okresie sprawozdawczym PAU zorganizowała lub współorganizowała 36 sesji i konferencji naukowych. 9 z tych konferencji miało charakter międzynarodowy. Spis wszystkich konferencji i sesji naukowych PAU przedstawiają poniższe zestawienia. Sesje zostały zgrupowane w następującym układzie: konferencje organizowane przez PAU, współorga-

nizowane przez PAU (z udziałem innych podmiotów, głównie – co oczywiste – Uniwersytetu Jagiellońskiego), organizowane przez Wydziały PAU i w końcu organizowane przez Komisje PAU. Konferencje o zasięgu międzynarodowym zaznaczono*.

SESJE ORGANIZOWANE PRZEZ PAU

18–20.11.2017

V Debata PAU *Nauczanie uniwersyteckie i kształcenie elitarne* (Tomaszowice)

SESJE WSPÓLORGANIZOWANE PRZEZ PAU

***5–8.09.2017**

The EMMI Workshop Challenges in Photon Induced Interactions

Organizatorzy: Instytut Fizyki Jądrowej PAN, Polska Akademia Umiejętności

***13–15.09.2017**

Development of mathematics and related sciences in Central-Eastern Europe in the 20th century

Organizatorzy: Uniwersytet Jagielloński, Polska Akademia Umiejętności

***18–22.09.2017**

Initial Stages 2017 – 4th International Conference on the Initial Stages in High-Energy Nuclear Collisions

Organizatorzy: Instytut Fizyki Jądrowej PAN, Polska Akademia Umiejętności, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Jagielloński

19.09.2017

Ormianie polscy – siedem wieków istnienia

Organizatorzy: Senat Rzeczypospolitej Polskiej, Polska Akademia Umiejętności, Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne

29.09.2017

Konferencja Estreicherowska w 70. rocznicę VI podróży rewyndykacyjnej do Niemiec Karola Estreichera jr., największego rewyndykatora w historii Europy

Organizatorzy: Polska Akademia Umiejętności, Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych

10.10.2017

In memoriam prof. Jerzy Vetulani. In memoriam prof. Krzysztof Wędzony

Organizatorzy: Instytut Farmakologii PAN, Polska Akademia Umiejętności

14–15.10.2017

Substancje toksyczne w środowisku pszczół

Organizatorzy: Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, Polska Akademia Umiejętności

***17–21.10.2017**

V Kongres Polskich Towarzystw Naukowych w Świecie *Inteligencja polska w świecie*

Organizatorzy: Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Wspólnota Polska Oddział w Krakowie, Polska Akademia Umiejętności, Akademia Górniczo-Hutnicza

8–10.11.2017

Przemiany polityczno-ustrojowe, gospodarczo-społeczne, kulturalno-religijne w prowincji małopolskiej w epoce nowożytnej

Organizatorzy: Polska Akademia Umiejętności, Instytut Historii UJ, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa

13.11.2017

Konferencja poświęcona prof. Januszowi Tazbirowi

Organizatorzy: Instytut Historii PAN, Polska Akademia Nauk, Polska Akademia Umiejętności

16–17.11.2017

Mecenasi i darczyńcy w dziejach nauki polskiej. AU i PAU w kręgu społecznej troski

Organizatorzy: Polska Akademia Umiejętności, Archiwum Nauki PAN i PAU

***20.11.2017**

III Forum Green Smart City – głos nauki w walce ze smogiem

Organizatorzy: Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, Polska Akademia Umiejętności

24–26.11.2017

650 lat Prokocimia

Organizatorzy: Towarzystwo Przyjaciół Prokocimia, Polska Akademia Umiejętności, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II

4.12.2017

Stanisław Tarnowski – człowiek, uczony, polityk w setną rocznicę śmierci (1917–2017)

Organizatorzy: Polska Akademia Umiejętności, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

11.12.2017

Promocja książki *Kronika halicko-wołyńska (Kronika Romanowiczów)*

Organizatorzy: Polska Akademia Umiejętności, Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN

SESJE ORGANIZOWANE PRZEZ WYDZIAŁY PAU

21.04.2017

Fenomen milczenia w kulturze i języku – interdyscyplinarne sympozjum poświęcone pamięci profesor Jolanty Rokoszowej w 20. rocznicę śmierci

Organizator: Wydział I Filologiczny PAU

27.10.2017

Profesor Tadeusz Ulewicz jako badacz dawnej literatury i kultury – w stulecie urodzin

Organizatorzy: Wydział I Filologiczny PAU, Wydział Polonistyki UJ, Wydział Filologiczny UP w Krakowie

SESJE ORGANIZOWANE PRZEZ KOMISJE PAU
I STACJE NAUKOWE PAU

17.02.2017

Badania archeologiczne i z zakresu archeologii środowiskowej w Rozprzy w Polsce środkowej

Organizator: Komisja Paleogeografii Czwartorzędu PAU

3.03.2017

Sędzia a Konstytucja. Kryzys sądownictwa konstytucyjnego a rozproszona kontrola zgodności prawa z Konstytucją RP (Katowice)

Organizatorzy: Wydział Prawa i Administracji UŚ, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”, Krajowa Rada Sądownictwa, Naczelna Rada Adwokacka, Krajowa Rada Radców Prawnych, Rzecznik Praw Obywatelskich, Komisja Prawnicza PAU w Katowicach

9.03.2017

Sesja naukowa *Karpacka*

Organizatorzy: Komisja Paleogeografii Czwartorzędu PAU, Komisja Geograficzna PAU

5.04.2017

IX „Spotkanie z Karłą” poświęcone działalności dobroczynnej i charytatywnej Karoliny Lanckorońskiej

Organizator: Komisja Historii Sztuki PAU

***28–30.04.2017**

Lemkowie, 1947–2017 – obchody 70. rocznicy akcji „Wisła” (Gorlice, Kraków, Jaworzno, Legnica)

Organizator: Komisja Wschodnioeuropejska PAU

16.05.2017

Teledetekcja i geoinformatyka w badaniach lasów

Organizatorzy: Komisja Geoinformatyki PAU, Sekcja Teledetekcji Komitetu Badań Kosmicznych i Satelitarnych PAN

20.05.2017

Kongres Prawników Polskich

Organizatorzy: Komisja Prawnicza PAU w Katowicach, Krajowa Rada Radców Prawnych, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”, Naczelna Rada Adwokacka

***26.05.2017**

Progress in Developmental Biology

Organizator: Komisja Biologii Rozwoju PAU

8.05.2017

Świątynia i zniszczenia arystokracji na dawnych i obecnych ziemiach polskich

Organizator: Komisja Historii Śląska w Katowicach

18–21.06.2017

Krajowa Konferencja Automatyki (KKA 2017)

Organizatorzy: Komitet Automatyki i Robotyki PAN, Komisja Nauk Technicznych PAU

23.06.2017

Roztocze – starożytna terra incognita? Mikroregion osadniczy w rejonie Ułowa na Roztoczu Środkowym w pradziejach i jego tło. Studium interdyscyplinarne

Organizator: Komisja Paleogeografii Czwartorzędu PAU

***13–15.09.2017**

Użytkowanie maszyn rolniczych i leśnych (Zakopane)

Organizatorzy: Zakład Mechanizacji Prac Leśnych UR w Krakowie, Komisja Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAU, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krakowie

13.10.2017

Akademicki Projekt Kodeksu Cywilnego – umowy o współdziałanie

Organizatorzy: Komisja Prawnicza PAU w Katowicach, Wydział Prawa i Administracji UŚ

3–4.11.2017

Ergonomia wobec procesu starzenia się społeczeństwa i kadry pracowniczej

Organizator: Komisja Ergonomii PAU

15.11.2017

Sesja naukowa w ramach Światowego Dnia GIS Day

Organizatorzy: Komisja Geoinformatyki PAU, Wydział Leśny UR w Krakowie

***23–24.11.2017**

Między Unią Europejską a Eurazją. Przestrzeń poradziecka wobec szans i zagrożeń

Organizatorzy: Komisja Środkowoeuropejska PAU, Komisja Medioznawcza PAU, Wydział Politologii UP w Krakowie, Instytut Państwa i Prawa im. Wołodomyra Koreckiego Narodowej Akademii Ukrainy, Polskie Towarzystwo Naukowe w Żytomierzu

24.11.2017

Warunki funkcjonowania źródeł i torfowisk źródłiskowych z martwicami wapiennymi w Wardzyniu na Wysoczyźnie Łódzkiej

Organizatorzy: Komisja Paleogeografii Czwartorzędu PAU i Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN

28.11.2017

Podręczniki szkolne w Polsce. Przeszłość. Teraźniejszość. Przyszłość.

Organizator: Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych

Trzeba też wspomnieć o otwartych dla szerszej publiczności spotkaniach cyklicznych: koordynowanym przez prezesa Seminarium PAU „Patriotyzm wczoraj i dziś” oraz organizowanej przez redaktora Mariana Nowego oraz śp. prof. Jerzego Vetulaniego Kawiarni Naukowej. W końcu warto zaznaczyć, iż w roku sprawozdawczym odbyła się piąta już Debata PAU.

Działalność naukowa

Działalność badawcza PAU to głównie realizacja rozmaitych typów projektów badawczych, tzw. grantów. W roku sprawozdawczym 8 projektów zostało z sukcesem zakończonych, 8 jest w trakcie realizacji. Kolejne 22 wnioski zostały złożone i będą rozpatrzone w 2018 r. Cztery tabele przedstawiają listę zakończonych i realizowanych projektów, finansowanych przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki (6 projektów), Narodowe Centrum Nauki (4 projekty), Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (4 projekty) oraz Senat RP (2 projekty).

Tabela VII. Projekty badawcze realizowane
w PAU – NPRH

Inwentaryzacja materiałów historycznych dotyczących emigracji polskiej w XIX wieku ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu i Towarzystwa Historyczno-Literackiego wraz z edycją źródłową wybranych materiałów	Dr hab. Janusz Pezda	31.01.2012–30.01.2017 60 miesięcy przedłużono do 28.02.2017 61 miesięcy	zakończony
Zapomniane pomniki cywilizacji europejskiej. Spuścizna aktowa I Rzeczypospolitej w archiwach państw powstałych po rozpadzie ZSRR. Ze szczególnym uwzględnieniem zespołów ksiąg sądowych (do 1831 r.) w zasobach archiwalnych Ukrainy	Dr Mariusz Machynia	8.03.2013 – 7.03.2018 60 miesięcy	realizowany
Opracowanie katalogów XIX-wiecznych druków wydanych na emigracji i ziemiach polskich ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu i Towarzystwa Historyczno-Literackiego	Mgr Lucyna Pyrzowska	20.05.2013 – 19.05.2018 60 miesięcy	realizowany
Akta grodzkie i ziemskie z terenu dawnych województw krakowskiego i sandomierskiego. Edycja krytyczna ksiąg sądowych z XIV–XV wieku	Dr hab. Jan Wroniszewski, prof. UMK	20.08.2014–19.08.2019 60 miesięcy	realizowany
Opracowanie naukowe zbiorów rzeźby, malarstwa, miniatur i grafiki Towarzystwa Historyczno-Literackiego / Biblioteki Polskiej w Paryżu, w oparciu o prace inwentaryzacyjne i w połączeniu z wydaniem katalogów najciekawszych materiałów	Dr Anna Czarnocka	7.07.2014–6.07.2019 60 miesięcy	realizowany
Publikacja rękopisu Jana Czekanowskiego „Dziennik kolumny antropologiczno-etnologicznej ekspedycji do Afryki Środkowej w latach 1907–1909”	Prof. dr hab. Michał Tymowski	11.09.2017–10.01.2021 40 miesięcy	realizowany

Tabela VIII. Projekty badawcze realizowane w PAU – NCN

Inwentarz rękopisów Archiwum Kapituły Kolegiackiej i Katedry Sandomierskiej, t. II	Prof. dr hab. Feliks Kiryk	20.01.2016–19.01.2018 24 miesiące	realizowany
Problem utworów osieroconych wobec pamięci kulturowej na przykładzie piśmiennictwa wybranych żydowskich filozofów i filologów z Uniwersytetu Jagiellońskiego (1918–1939)	Mgr Anna Dorota Smywińska-Pohl	26.01.2014–25.01.2018 48 miesiące	realizowany
Badanie procesu hadronizacji poprzez analizę korelacji międzycząsteczkowych	Prof. dr hab. Andrzej Białas	5.03.2014–4.03.2017 36 miesięcy przedłużono do 4.12.2017 44 miesiące	zakończony
Zachodnie Bałkany – alternatywna droga neolityzacji Europy	Prof. dr hab. Janusz K. Kozłowski	2.06.2016–1.06.2019 36 miesięcy	realizowany

Tabela IX. Projekty badawcze realizowane w PAU – MKiDN

PAUart. Katalog zbiorów artystycznych i naukowych Polskiej Akademii Umiejętności – etap III Nazwa programu: Dziedzictwo kulturowe Priorytet: Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego	Mgr Joanna Dzięwska	1.06.2016 – 31.12.2017 19 miesięcy	zakończony
75. Konferencja naukowa Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce (PIASA) Nazwa programu: Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą	Mgr Katarzyna Dzięgło	3.01.2017–29.12.2017 12 miesięcy	zakończony
Wydanie katalogu XVI-wiecznych rycin ornamentalnych w zbiorach Gabinetu Rycin Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie Nazwa programu: Wspieranie działań muzealnych Priorytet: brak	Mgr Magdalena Adamska	6.03.2017–29.12.2017 10 miesięcy	zakończony

Ochrona polskiej spuścizny archiwalnej w Argentynie. Opracowanie archiwum rodzinnego Lubicz-Orłowskich – etap I	Dr Krzysztof Smolana	1.05–31.12.2017 8 miesięcy	zakończony
---	-----------------------------	--------------------------------------	-------------------

Tabela X. Projekty badawcze realizowane w PAU – Senat RP

V Kongres Polskich Towarzystw Naukowych w Świecie „Polska inteligencja w świecie” 17–21 X 2017	Prof. dr hab. Zygmunt Kolenda	2.01.2017–31.12.2017 12 miesięcy	zakończony
Wykupienie koncesji i realizacja nagrobka Wiery Gran na cmentarzu Pantin w Paryżu	Mgr Anna Michalewicz	1.02.2017–30.11.2017 8 miesięcy	zakończony

Poza wymienionymi „klasycznymi” grantami PAU realizuje bezterminowy projekt, finansowany przez Fundację Lanckorońskich. W ramach tego projektu opracowywane są relacje i dokumenty poszczególnych nuncjuszy apostołskich w Polsce od roku 1519 do czasów współczesnych. Każdego roku – zgodnie z umową zawartą z Fundacją – wydawany jest jeden tom serii *Acta Nuntiaturae Poloniae*. W 2016 r. zakończone zostały prace związane z digitalizacją *Nuncjatur*. W rezultacie wszystkie dotychczas wydane tomy (jest ich 40) są dostępne w internecie. W połowie 2016 r. rozpoczęliśmy analogiczne prace digitalizacyjne serii źródłowej *Elementa ad Fontium Editiones* (76 tomów) oraz czasopisma „Antemurale” (28 tomów). Do końca 2017 r. wszystkie 104 tomy zostały zeskanowane i umieszczone na stronie publikacji elektronicznych PAU <http://www.pau.krakow.pl/index.php/pl/wydawnictwo/publikacje-on-line>.

Działalność wydawnicza

Ważną i integralną częścią aktywności badawczej PAU jest działalność wydawnicza. W roku sprawozdawczym opublikowano 51 kolejnych zeszytów czasopism oraz 20 wydawnictw seryjnych, monografii i książek (łącznie ponad 1209 arkuszy wydawniczych). Warto podkreślić, że 11 czasopism PAU udostępniono bezpłatnie na stronach internetowych PAU (m.in. „Rocznik PAU”), oraz na Portalu Czasopism Naukowych Wydawnictwa UJ (pełny wykaz wszystkich wydawnictw PAU por. s. 104–106).

Poza własną działalnością wydawniczą w roku sprawozdawczym Akademia uczestniczyła w wydawaniu 3 czasopism o zasięgu międzynarodo-

wym: „Acta Physica Polonica B”, „The Polish Review”, „Studia Politologica Ucraino-Polona”, oraz czasopisma popularno-naukowego „Wszechświat”. Coraz większym prestiżem cieszy się nasz tygodnik internetowy „PAUza Akademicka”.

Warto dodać, iż spośród czasopism wydawanych lub współwydawanych przez PAU jedno („Acta Physica Polonica B”) znajduje się na tzw. liście A MNiSW, dwa na liście C, a trzynaście dalszych na liście B. Stosunkowo najwyższą punktacją mogą się pochwalić czasopisma: „Studia Geomorphologica Carpatho-Balcanica” (12 pkt), „Studia Historiae Scientiarum” (9 pkt) i „Kwartalnik Prawa Prywatnego” (8 pkt) (por. tabela XI).

Tabela XI. Czasopisma PAU na listach A, B i C MNiSW

Acta Physica Polonica B*	lista A – 20 pkt
Studia Geomorphologica Carpatho-Balcanica	lista B – 12 pkt
Studia Historiae Scientiarum	lista B – 9 pkt
Kwartalnik Prawa Prywatnego	lista B – 8 pkt
Studia Środkowoeuropejskie i Bałkanistyczne	lista B – 7 pkt
Kwartalnik Filozoficzny*	lista B – 7 pkt
Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych	lista B – 7 pkt
Geoinformatica Polonica	lista B – 6 pkt
Kultura Słowian. Rocznik Komisji Kultury Słowian	lista B – 6 pkt
Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN	lista B – 6 pkt
Opinie Edukacyjne. Prace Komisji PAU do Oceny Podręczników Szkolnych	lista B – 5 pkt
Folia Quaternaria	lista B – 5 pkt
Acta Militaria Mediaevalia*	lista B – 3 pkt
Studia Politologica Ucraino-Polona*	lista B – 2 pkt
Folia Historiae Artium*	lista C – 10 pkt
The Polish Review*	lista C – 10 pkt

* czasopisma współwydawane

Współpraca międzynarodowa

Z roku na rok coraz większego znaczenia nabiera współpraca międzynarodowa PAU. Obecnie Akademia ma podpisane umowy o współpracy z 16 Akademią Nauk oraz innymi jednostkami naukowymi. Najaktywniejsza wymiana osobowa prowadzona jest z: Czeską AN, Słowacką AN oraz Węgierską AN. Dwie nowe umowy o współpracy zostały podpisane z Austriacką Akademią Nauk oraz Lwowskim Uniwersytetem Narodowym im. Iwana Franki. Przygotowywane jest przedłużenie umowy ze Słowacką AN i Czeską AN oraz Uniwersytetem im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku (Ukraina).

WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA

- Ukraińska Akademia Nauk
- Słowacka Akademia Nauk
- Czeska Akademia Nauk
- Węgierska Akademia Nauk
- Słoweńska Akademia Nauk
- Macedońska Akademia Nauk
- Rumuńska Akademia Nauk
- Europejskie Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów
- Instytut Historii Litwy Republiki Litewskiej
- The ExtreMe Matter Institute
- Polskie Towarzystwo Naukowe w Żytomierzu
- The Royal Society of Edinburgh
- Węgierska Akademia Sztuk
- Biblioteka Naukowa Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku, Ukraina
- Austriacka Akademia Nauk
- Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki

Ponadto PAU jest członkiem dwóch organizacji międzynarodowych: Międzynarodowej Unii Akademii (**UAI**) oraz All European Academies (**ALLEA**). Trzeba w tym miejscu wspomnieć również o współpracy z Polskim Instytutem Naukowym (**PIASA**) w Stanach Zjednoczonych i Polskim Instytutem Naukowym w Kanadzie (**PINK**) w Montrealu. Oba te instytuty mają formalnie status stacji naukowych PAU. Wspólnie z Instytutem w Nowym Jorku wydajemy czasopismo „The Polish Review”, wspólnie z Instytutem w Montrealu organizujemy sesje naukowe w Kanadzie.

Działalność wspomagająca badania naukowe

W taką działalność zaangażowane są trzy jednostki PAU: Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie, Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie oraz Fototeka Lanckorońskich.

Biblioteka Naukowa to druga co do wielkości placówka tego typu w naszym mieście. Jej zbiory i dokonania w okresie sprawozdawczym prezentują kolejne tabele.

Tabela XII. Biblioteka Naukowa PAU i PAN

Stan liczbowy zbiorów Biblioteki w dniu **31.12.2017**

Liczba druków ogółem w tym:	561 017 wol.
wydawnictwa ciągłe	347 672 wol.
wydawnictwa zwarte	213 345 wol.
Zbiory specjalne ogółem w tym:	173 364 wol. i jedn. inw.
stare druki	17 138
rękopisy	16 608
dyplomy pergaminowe	638
druki ulotne	11 145
kartografia	12 226
grafika	98 705
rysunki	2 265
ekslibrisy	14 639
Ogółem liczba zbiorów	734 381 wol. i jedn. inw.

Tabela XIII. Nabytki Biblioteki Naukowej PAU i PAN w 2017 r.

Wymiana	druków zwartych – 338 wydawnictw ciągłych – 957 czasopism on-line – 116 tytułów Łącznie: 1411
Dary i zakupy	druków zwartych – 1036 wydawnictw ciągłych – 764 Łącznie: 1800

Dary do zbiorów specjalnych i Gabinetu Rycin	rękopisy – 745 rycin – 209 ekslibrisów – 5 Łącznie: 959
--	---

Tabela XIV. Udostępnianie zbiorów Biblioteki Naukowej PAU i PAN w 2017 r.

Liczba odwiedzin w czytelnich	3018
Udostępniono: książki czasopisma	2676 wol. 2640 wol.
rękopisy stare druki i atlasy mikrofilmy ryciny, fotografie, rysunki kwerendy pisemne	834 jedn. inw. 101 jedn. inw. 1111 jedn. 1325 jedn. inw. 133

Warto w tym miejscu podkreślić, iż w roku sprawozdawczym ukończono remont magazynów bibliotecznych oraz klatki schodowej, łączącej te magazyny. Równocześnie Zarząd PAU podjął decyzję o przeznaczeniu kolejnego pomieszczenia (zlokalizowanego w piwnicy budynku przy ul. Sławkowskiej 17) na dodatkowy magazyn dla Biblioteki PAU i PAN w Krakowie².

Archiwum Nauki jest jednostką wspólną Oddziału PAN w Krakowie oraz PAU. Z satysfakcją informuję, iż w czerwcu ubiegłego roku wszedł w życie nowy, długo oczekiwany statut Archiwum Nauki PAN i PAU, podpisany przez prezesa PAN prof. Jerzego Duszyńskiego i prezesa PAU prof. Andrzeja Białasa. W okresie sprawozdawczym jednostka ta zorganizowała 4 wystawy w pomieszczeniach Archiwum. Listę wystaw zorganizowanych przez Archiwum prezentuje poniższe zestawienie (sprawozdanie z działalności Archiwum por. s. 107–113).

WYSTAWY ARCHIWUM NAUKI PAN I PAU

- *Bogna Krasanodębska-Gardowska (1900–1986). Grafiki z kolekcji Gabinetu Rycin PAU* (współorganizowana przez Bibliotekę Naukową PAU i PAN w Krakowie). Maj–czerwiec 2017.
- *Krzysztofa Lachtara. Ekslibrisy i małe grafiki* (współorganizowana przez Krakowską Galerię Ekslibrisu). 16.09.2017.

² Pełne sprawozdanie z działalności Biblioteki zostanie opublikowane w 63 t. „Rocznika Biblioteki PAU i PAN w Krakowie”.

- *Polscy uczeni w świecie. Wymiana inspiracji i wiedzy w kontaktach uczonych Europy Środkowej*. 16.10.2017.
- *Z myślą o przyszłości nauki i Ojczyzny. Ofiarodawstwo na rzecz Polskiej Akademii Umiejętności*. 16.11.2017.

Fototeka Lanckorońskich

Fototeka Lanckorońskich stanowi własność PAU od roku 1929. Początkowo znajdowała się ona w stacji PAU w Rzymie, po wojnie została przejęta przez PAN, wreszcie w roku 2005 zwrócono ją PAU. W zbiorach Fototeki znajduje się ponad 50 000 fotogramów. Zbiory te są w dalszym ciągu sukcesywnie porządkowane i opracowywane. Trwa również ich digitalizacja. Do końca roku 2017 przygotowano ogółem 10 300 rekordów opisowych i tyle samo digitalizatów fotografii. W związku ze zbliżającą się 90. rocznicą przekazania Fototeki Polskiej Akademii Umiejętności rozpoczęto przygotowania do wystawy jubileuszowej oraz publikacji przybliżającej historię zbioru fotografii zgromadzonych przez Karola Lanckorońskiego (sprawozdanie z działalności Fototeki por. s. 114–115).

Biblioteka Polska w Paryżu

Szczególnej uwagi wymaga Biblioteka Polska w Paryżu, stanowiąca współwłasność PAU i paryskiego Towarzystwa Historyczno-Literackiego. W każdym kolejnym roku budżetowym Akademia przekazuje Bibliotece z dotacji MNiSW 1 500 000 zł. Środki te z całą pewnością są niewystarczające. Niestety, prace nad ostatecznym uregulowaniem stanu prawnego i finansowego Biblioteki, prowadzone w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, do końca roku 2017 nie zostały zakończone. W roku sprawozdawczym w PAU realizowane były trzy projekty badawcze, finansowane przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, których celem jest inwentaryzacja materiałów historycznych, druków, zbiorów rzeźby, malarstwa i miniatur znajdujących się w zasobach BPP.

Nagrody, wyróżnienia i stypendia

Tak jak każdego roku, również w roku sprawozdawczym Polska Akademia Umiejętności przyznała wyróżnienia i nagrody. Niewątpliwie najbardziej prestiżową z nich jest Nagroda im. Erazma i Anny Jerzmanowskich. Nagroda ta, ufundowana przez Władze Województwa Małopolskiego, przyznawana jest za działalność naukową, kulturalną i dobroczynną. W tym roku – ósmym po reaktywacji nagrody – laureatem został prof. Krzysztof Pendercki. Uroczystość wręczenia nagrody odbyła się 22.05.2017 r. na Wawelu.

Nagroda im. Tadeusza Browicza przyznawana jest przez PAU na wniosek Wydziału V Lekarskiego. W tym roku przyznano dwie takie nagrody:

- Prof. dr hab. Krzysztof Książek oraz dr hab. Justyna Miękuła-Pietrasik z Uniwersytetu Medycznego im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu zostali wyróżnieni za cykl 5 publikacji dotyczących badań nad rolą komórek mezotelialnych otrzewnej w rozwoju wewnątrztrzewnych przerzutów komórek nowotworowych, natomiast
- dr med. Katarzyna Nazimek (UJ CM) otrzymała nagrodę dla młodych uczonych za cykl prac dotyczących mechanizmów oddziaływania leków przeciwdepresyjnych na odpowiedzi immunologiczne.

Z kolei, Nagrodą im. Mariana Mięśowicza przyznawana jest na wniosek Wydziału III Nauk Ścisłych i Technicznych. W tym roku nagrodę tę otrzymał prof. Krzysztof Sacha (Instytut Fizyki UJ) za pracę *Modelling spontaneous breaking of time-translation symmetry*, opublikowaną w czasopiśmie „Physical Review A”.

Każdego roku komisja pod przewodnictwem prof. Jerzego Wyrozumskiego przyznaje stypendia Fundacji Lanckorońskich i Fundacji z Brzezia Lanckorońskich. W jej skład, poza przedstawicielami PAU, wchodzi również delegaci pięciu Uniwersytetów (Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Wrocławskiego) oraz Fundacji. Stypendia przyznawane są w pięciu dyscyplinach (archeologia śródziemnomorska, filologia klasyczna, historia, historia filozofii i historia sztuki); w roku 2017 otrzymało je 66 osób.

Powyższe sprawozdanie zostało przyjęte przez Zarząd PAU w dniu 26.03.2018 r. Integralną część tego sprawozdania stanowią załączniki, przedstawione w postaci tabel i zestawień. Sprawozdanie finansowe było przedmiotem obrad Zarządu PAU oraz Komisji Rewizyjnej (por. Protokół posiedzenia Komisji Rewizyjnej PAU na s. 55–61). Zostało ono jedomyślnie zaakceptowane przez wymienione gremia. Uzyskało również pozytywną opinię biegłego rewidenta, przygotowaną przez kancelarię PROFIN.

Sekretarz generalny PAU
prof. Szczepan Biliński

Protokół posiedzenia Komisji Rewizyjnej Polskiej Akademii Umiejętności

(kontrola dokumentacji finansowo-księgowej za rok 2017)

Komisja Rewizyjna Polskiej Akademii Umiejętności, w składzie: prof. dr hab. Ryszard Nycz, prof. dr hab. Leszek Starkel i prof. dr hab. Agnieszka Zalewska, w obecności głównej księgowej PAU pani mgr Marzeny Panek, przeprowadziła w dniu 12 marca 2018 roku kontrolę dokumentacji finansowej Polskiej Akademii Umiejętności za rok 2017, a następnie drogą mailową uzyskała dodatkowe wyjaśnienia i uzgodniła niniejszy protokół.

Komisja pragnie podziękować pani mgr Marzenie Panek za bardzo staranne przygotowanie dokumentacji oraz za udzielenie wyczerpujących dodatkowych wyjaśnień, zarówno podczas spotkania, jak i później drogą mailową.

Przeprowadzona kontrola skoncentrowała się na sprawach finansowych i merytorycznych, wynikających z analizy przychodów oraz kosztów i wydatków, w zakresie działalności statutowej, dedykowanych dotacji i grantów oraz działalności gospodarczej Akademii.

Zgodnie z praktyką lat ubiegłych Komisja Rewizyjna zwróciła szczególną uwagę na te elementy dokumentacji finansowej, które wskazują na zmiany w stosunku do wcześniejszej praktyki, utrudnienia w działalności Akademii w 2017 roku oraz możliwe przeszłe trudności.

Aktualnie zakończyło się szczegółowe sprawdzanie dokumentacji finansowo-księgowej za 2017 rok pod względem formalnym przez biegłego rewidenta z firmy PROFIN p. Annę Borowiec-Rogalską i w przygotowaniu jest raport pokontrolny. Wiadomo już, że opinia jest pozytywna i razem z raportem będzie do wglądu w księgowości i w kancelarii PAU począwszy od maja br.

Na podstawie sprawdzonej przez Komisję Rewizyjną dokumentacji finansowo-księgowej przychodów oraz kosztów i wydatków za rok 2017 stwierdza się, co następuje:

**Zestawienie przychodów i kosztów oraz stanu rachunków
Polskiej Akademii Umiejętności za rok 2017**

I. Salda bankowe na dzień 1 stycznia 2017

Rachunek bieżący	1 632 293,13
Rachunek funduszu socjalnego	38 452,39
Rachunek funduszu celowego BPP	2 222 551,24
Pozostałe rachunki	1 853 888,80
Rachunek stypendium medycznego im. prof. Zbigniewa Hermana	615 568,91
Kasa	2 179,24
Kredyt do spłaty	–536 170,16

II. Przychody

1. Dotacje MNiSW	
działalność statutowa	6 157 340,00
DUN	45 326,71
Narodowy Program Rozwoju Humanistyki	1 166 528,34
granty NCN	218 441,10
remont Małej Auli	288 679,63
2. Dotacje Senatu	237 727,23
3. Dotacje MKiDN	296 834,00
4. Dotacje Fundacji Lanckorońskich	
stypendia naukowe (razem z londyńskimi)	374 667,41
<i>Acta Nuntiaturae Poloniae</i>	136 438,80
digitalizacja <i>Elementa ad Fontium Editiones</i>	36 366,87
5. Pozostałe przychody statutowe	
odsetki od kapitału – BPP	6 740,79
odsetki od kapitału – stypendium medyczne	11 723,51
fundusze na nagrody	55 000,00
Województwo Małopolskie	191 056,91
Urząd Miasta Krakowa	26 829,27
fundusze na publikacje	100 673,71
sprzedaż wydawnictw własnych	181 656,38
usługi Archiwum Nauki	–
usługi Biblioteki Naukowej	13 187,09
fundusze na konferencje	49 017,15
inne dotacje	65 488,73
usługi statutowe biura	152 935,25
dofinansowanie PFRON	14 259,37

6. Przychody z działalności gospodarczej	
wynajem budynków w Krakowie	1 196 325,25
wynajem budynków w Warszawie	377 019,38
dzierżawa Domu Profesorskiego w Zawoi	10 543,97
pozostałe przychody operacyjne i finansowe	223 874,44
dotacja NFRZK na remont Małej Auli	194 670,42
odszkodowania	–
odsetki od lokat	28 921,16
Razem przychody:	11 858 272,87

III. Koszty i wydatki

1. Działalność statutowa	6 157 340,00
działalność organizacyjna	1 982 732,23
działalność wydawnicza	302 936,40
działalność biblioteki	2 124 253,15
działalność Biblioteki Polskiej w Paryżu	1 500 000,00
działalność archiwum	208 347,07
współpraca zagraniczna	39 071,15
2. Granty NCN	218 444,10
konferencje DUN	68 175,88
Narodowy Program Rozwoju Humanistyki	1 166 529,60
program MKiDN	296 834,00
program Senatu – Wiera Gran	32 484,06
program Senatu – V Kongres	205 243,17
3. Koszty i wydatki Fundacji Lanckorońskich	
stypendia naukowe	365 504,80
<i>Acta Nuntiaturae Poloniae</i>	136 438,80
4. Pozostałe koszty statutowe	
V Kongres – umowy AGH, UM, GM Kraków	105 630,83
nagrody wypłacone za osiągnięcia naukowe	55 000,00
Nagroda im. E. i A. Jerzmanowskich	115 314,39
koszty sesji naukowych współorganizowanych	121 226,16
koszty wydawnictw (wysyłka, publikacje, magazynowanie)	45 987,44
koszty współwydawców pisma internetowego „PAUza”	107 007,82
koszty współwydawania publikacji naukowych	–
koszty działalności gospodarczej Biblioteki Naukowej	10 263,45

koszty pozostałe działalności statutowej, w tym	
koszty obsługi i zarządu	399 404,23
odsetki dla THL w Paryżu	62 693,28
„The Polish Review”	30 000,00
5. Działalność gospodarcza	
koszty utrzymania Domu Profesorskiego w Zawoi	71 811,70
koszty utrzymania kamienicy w Warszawie, ul. Lwowska 13	139 457,17
koszty utrzymania Pałacu Rusieckich, ul. Lwowska 13	40 237,99
koszty obsługi działalności gospodarczej	385 191,26
koszty utrzymania budynków w Krakowie	243 630,25
koszty remontów budynków w Krakowie	962 081,70
pozostałe koszty operacyjne i finansowe	116 868,54
podatek dochodowy	104 498,00
Razem koszty:	11 763 298,62
Zysk:	94 974,25

IV. Salda bankowe na dzień 31 grudnia 2017

1. Rachunek bieżący	1 359 478,27
2. Rachunek funduszu socjalnego	30 444,80
3. Rachunek funduszu celowego BPP	2 085 450,00
4. Pozostałe rachunki	1 667 298,38
5. Rachunek stypendium medycznego im. prof. Z. Hermana	627 292,42
6. Kasa	2 535,07
7. Kredyt do spłaty	–

W wyniku kontroli dokumentacji finansowo-księgowej za rok 2017 Komisja Rewizyjna wyciągnęła następujące wnioski:

- W porównaniu z poprzednimi latami przedstawiona dokumentacja, badana też przez biegłego rewidenta, jest przejrzystsza, a jednocześnie bardziej szczegółowa. Uwzględniona została ubiegłoroczna prośba Komisji Rewizyjnej, dotycząca dodania informacji o przepływach zobowiązań finansowych między rokiem rozliczeniowym oraz rokiem go poprzedzającym i po nim następującym, co pozwala na szybkie porównanie stanu rachunków na otwarcie i zamknięcie roku rozliczeniowego z bilansem przychodów oraz kosztów i wydatków w roku rozliczeniowym. To samo dotyczy wyodrębnienia przycho-

- dów w postaci darowizn rzeczowych, *explicite* wymienionych w jednym z dokumentów.
- W tym roku Komisja Rewizyjna poprosiła o szczegółowe informacje na temat wydawnictw PAU oraz konferencji, sesji i seminariów naukowych, organizowanych lub współorganizowanych przez PAU. W obu dziedzinach osiągnięcia Polskiej Akademii Umiejętności utrzymane były na bardzo dobrym poziomie. Ważną rolę odgrywa Komitet Wydawniczy, powołany w 2016 roku, którego zadaniem jest ocena materiałów proponowanych do wydania przez PAU. Na uwagę zasługuje pozyskiwanie zewnętrznych sponsorów, wspierających działalność wydawniczą PAU, oraz fakt znacznego wzrostu przychodów ze sprzedaży wydawnictw PAU (181 656 zł w 2017 roku, w porównaniu z 106 830 zł w 2016 roku).
 - W 2017 roku całkowite przychody Polskiej Akademii Umiejętności wynosiły (z dokładnością do tysiąca złotych) 11 858 000 zł i przekroczyły o 95 000 zł łączne koszty i wydatki w wysokości 11 763 000 zł. Rok 2017 był drugim z kolei rokiem z dodatnim bilansem budżetowym. Dla porównania, w 2016 roku bilans budżetowy wynosił 664 000 zł, ale do budżetu wpłynęła jeszcze ostatnia rata odszkodowań za nieruchomości warszawskie (300 000 zł) i prowadzone były tylko niewielkie remonty. Należy podkreślić, że dodatni bilans w 2017 roku został osiągnięty pomimo całkowitej spłaty kredytu PAU (536 000 zł) i zapłacenia związanego z tym podatku dochodowego (105 000 zł) oraz dużej skali prowadzonych remontów (962 000 zł, z czego docelowe dotacje na remont Małej Auli wynosiły 483 000 zł, a reszta pokrywana była z bieżących środków Akademii). Bardzo istotnym elementem dodatniego bilansu była, wyraźnie widoczna w przedstawionej dokumentacji, dyscyplina budżetowa po stronie wydatków oraz aktywna działalność w kierunku pozyskiwania dodatkowych środków po stronie przychodów.
 - Podstawą finansowania działalności statutowej PAU jest dotacja z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, która po raz pierwszy od 2009 roku niewiele wzrosła i w 2017 roku wynosiła 6 157 340 zł (wobec 5 978 000 zł we wcześniejszych latach). Koszty i wydatki związane z działalnością statutową PAU w 2017 roku przekroczyły tę dotację o około 120 000 zł, w porównaniu z przekroczeniem o 227 000 zł w 2016 roku. Całkowite koszty i wydatki statutowe PAU, które są wyższe niż dotacja statutowa z MNiSW, są pokrywane z innych przychodów PAU.
 - Analiza innych przychodów statutowych PAU pokazuje, że w 2017 roku wiele z nich, np. dotacja z MKiDN czy dotacje Fundacji Lanc-

koronskich, utrzymana była na podobnym poziomie jak w 2016 roku. Mniejsze natomiast były przychody z grantów Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (1 166 528,34 zł w porównaniu z 1 723 531,89 zł w 2016 roku) czy z grantów NCN. Z kolei dodatkową pozycję stanowiły dotacje z Senatu RP (238 000 zł) z głównym przeznaczeniem na organizację V Kongresu Polskich Towarzystw Naukowych w Świecie. Należy pamiętać, że powyższe pozycje są całkowicie zbilansowane po stronie kosztów i wydatków. Źródłem zysku były natomiast wspomniane już wcześniej dodatkowe przychody ze sprzedaży wydawnictw PAU, pozyskiwanie sponsorów na działalność wydawniczą, konsekwentne obciążanie częścią kosztów współorganizatorów sesji, konferencji i seminariów w PAU czy współwydawców materiałów, jak również ograniczenie subsydiowania działalności niemającej bezpośredniego związku z PAU.

- Bilans wszystkich przychodów oraz wydatków i kosztów statutowych, łącznie z dotacją MNiSW, był w 2017 roku po raz pierwszy dodatni i wynosił 127 000 zł, w porównaniu z –356 000 zł w 2016 roku i –715 000 zł w 2015 roku.
- Analiza wydatków związanych z działalnością statutową PAU pokazuje, że choć nadal swoboda manewru jest ograniczona, to wobec dość powszechnych podwyżek płac w sferze budżetowej, najpilniejszą sprawą staje się podniesienie wynagrodzeń pracowników PAU. Nadzieję należy pokładać w podniesieniu dotacji budżetowej PAU wobec uzyskania przez PAU kategorii A w ramach ostatniej kategoryzacji instytucji naukowych.
- Działalność gospodarcza PAU wiąże się głównie z nieruchomościami w Krakowie, Warszawie i Zawoi. W 2017 roku całkowite przychody z tej działalności wynosiły 2 031 355 zł, a całkowite koszty i wydatki 2 063 777 zł, dając niewielki ujemny bilans –32 422 zł (dla porównania, odpowiednie kwoty w 2016 roku to 2 172 000 zł, 1 161 000 zł i 1 011 000 zł). Wzrost kosztów działalności gospodarczej wiązał się głównie z dużymi wydatkami na remonty nieruchomości w Krakowie, co przekłada się na dodatkowe przychody, związane z wynajmowaniem pomieszczeń. Analiza działalności gospodarczej PAU pokazuje, że gospodarowanie nieruchomościami w Krakowie jest całkowicie pod kontrolą. W 2017 roku Dom Profesorski w Zawoi został wydzierżawiony na 30 lat – dzierżawca ma na swój koszt przeprowadzić remont, pokrywać koszty podatków i płacić niewielki czynsz. Oznacza to zmniejszenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przez PAU o około 70 000 zł rocznie. Umowa nie zapewnia preferencji członkom PAU w wynajmowa-

niu pokoi w Domu Profesorskim. Gospodarowanie nieruchomościami w Warszawie, które staje się coraz mniej dochodowe, nadal wymaga znalezienia rozwiązania.

- Dodatni bilans budżetowy PAU, utrzymany drugi rok z rzędu, wskazuje na coraz lepszą kontrolę budżetu i daje możliwość lepszego planowania wydatków. Dobrze też rokuje na przyszłość przemyślana i coraz lepiej prowadzona działalność gospodarza PAU. Podniesienie wynagrodzeń pracowników PAU i znalezienie dobrego rozwiązania odnośnie do nieruchomości w Warszawie to najpoważniejsze wyzwania, stojące obecnie przed Zarządem PAU.

W podsumowaniu protokołu należy stwierdzić, że w 2017 roku Polska Akademia Umiejętności w pełni rozwijała swoją działalność statutową w zakresie badań naukowych, działalności wydawniczej i popularyzatorskiej.

Kraków, 17 marca 2018

Prof. dr hab. Ryszard Nycz

Prof. dr hab. Leszek Starkel

Prof. dr hab. Agnieszka Zalewska

Protokół

Uroczystego Posiedzenia Naukowego PAU w dniu 18 listopada 2017 roku¹

Uroczystemu Posiedzeniu przewodniczył prezes PAU prof. Andrzej Białas.

W punkcie pierwszym prezes powitał wszystkich zgromadzonych, a szczególnie zaproszonych gości. Imiennie wymienił wiceprzewodniczącego Sejmiku Małopolskiego pana Kazimierza Barczyka, rektora Uniwersytetu Pedagogicznego prof. Kazimierza Karolczaka, dyrektora Instytutu Fizyki Jądrowej prof. Marka Jeżabka, prezesa Warszawskiego Towarzystwa Naukowego prof. Janusza Lipkowskiego, przedstawiciela Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Janusza Żmiję, dyrektora Biblioteki Jagiellońskiej prof. Zdzisława Pietrzyka, pełnomocnika Regionalnego Rządu Kurdystanu w Polsce pana Ziyada Raoofa oraz panią Zofię Gohubiew.

Następnie prezes poinformował zgromadzonych o kilku ważnych wydarzeniach, które miały miejsce w PAU od ostatniego (czerwcowego) posiedzenia. Szczególną uwagę zwrócił na: V Kongres Polskich Towarzystw Naukowych w Świecie „Inteligencja polska w świecie” (17–21 października) i towarzyszącą mu wystawę *Polscy uczeni w świecie* oraz na dwie konferencje naukowe: „4th International Conference on the Initial Stages in High-Energy Nuclear Collisions” (18–22 września) i „Mecenas i darczyńcy w dziejach nauki polskiej. AU i PAU w kręgu społecznej troski” (16–17 listopada).

Prezes zapowiedział następujące wydarzenia: V Debatę PAU „Nauczanie uniwersyteckie i kształcenie elitarne” w Tomaszowicach oraz konferencję naukową „Między Unią Europejską a Eurazją. Przestrzeń poradziecka wobec szans i zagrożeń”.

¹ Protokół Walnego Zgromadzenia PAU w dniu 18 marca 2017 oraz protokoły Walnego Zgromadzenia i Uroczystego Posiedzenia PAU w dniu 24 czerwca 2017, por. „Rocznik PAU”, R. 2016/2017, Kraków 2017, s. 38–44.

Wśród wydawnictw, które ukazały się od ostatniego ZO PAU, prezes zwrócił uwagę na „Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie” oraz „Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności 2016/2017”.

Punkt drugi porządku dziennego – wręczenie dyplomów nowym członkom PAU – prowadził sekretarz generalny PAU prof. Szczepan Biliński. Zgodnie ze zwyczajem dyplomy wręczali prezes PAU oraz dyrektorzy kolejnych Wydziałów, którzy także prezentowali sylwetki nowo wybranych członków.

Wydział I Filologiczny – dyplomy wręczyli prezes oraz dyrektor Wydziału prof. Lucjan Suchanek. Dyplomy odebrali członkowie czynni: prof. Krystyna Bartol i prof. Józef Korpanty, nowi członkowie korespondenci: prof. Magdalena Danielewicz, prof. Hanna Kowalska-Stus, prof. Jarosław Ławski i prof. Maciej Włodarski, oraz członek zagraniczny prof. Swietłana Tolstojowa.

Wydział II Historyczno-Filozoficzny – dyplom wręczyli prezes oraz dyrektor Wydziału prof. Andrzej Mączyński. Dyplom otrzymał członek czynny prof. Feliks Kiryk.

Wydział III Nauk Ścisłych i Technicznych – dyplomy wręczyli prezes oraz dyrektor Wydziału prof. Andrzej Fuliński. Dyplomy otrzymali członkowie czynni: prof. Stanisław Penczek, prof. Wiesław Pleśniak i prof. Agnieszka Zalewska, nowy członek korespondent prof. Maria Nowakowska oraz członkowie zagraniczni: prof. Marek Karliner i prof. Krzysztof Matyjaszewski. Dyplom członka czynnego prof. Andrzeja Trautmana nie został wręczony, gdyż zainteresowany nie mógł przybyć na posiedzenie.

Wydział IV Przyrodniczy – dyplomy wręczyli prezes oraz dyrektor Wydziału prof. Elżbieta Pyza. Dyplomy odebrali: członek czynny prof. Elżbieta Morycowa oraz członkowie korespondenci: prof. Krzysztof Turlejski i prof. Michał Woyciechowski.

Wydział V Lekarski – dyplomy wręczyli prezes oraz dyrektor Wydziału prof. Wiesław Pawlik. Dyplomy odebrali nowi członkowie korespondenci: prof. Andrzej Budaj, prof. Maciej Małecki, prof. Lucyna Mastalerz oraz prof. Barbara Elżbieta Przewłocka.

Wydział VI Twórczości Artystycznej – dyplomy wręczyli prezes oraz dyrektor Wydziału prof. Tadeusz Boruta. Dyplomy członków czynnych odebrali panowie Lech Majewski i Stanisław Niemczyk. Dyplom członka czynnego prof. Krystiana Lupy nie został wręczony, gdyż zainteresowany nie mógł przybyć na posiedzenie².

² Wykaz członków PAU wybranych w 2017 r., por. ibidem, s. 90–97.

Na zakończenie posiedzenia prof. Andrzej Buras, członek zagraniczny PAU, wygłosił wykład *Support of Science in Germany* (por. s. 125–130).

Po wykładzie prezes zamknął posiedzenie i zaprosił zebranych na spotkanie towarzyskie.

Protokół sporządził sekretarz generalny
prof. Szczepan Biliński

Członkowie zagraniczni PAU wybrani w 2017 roku¹

Wydział I Filologiczny

Petar Ž. Bunjak, specjalność naukowa: slawistyka, polonistyka; profesor zwyczajny literatury polskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Belgradzkiego; laureat Ministry of Science of Serbia Award for Outstanding Results in Scholar Work (2004). – Kontakt: p.bunjak@fil.bg.ac.rs

Swietłana Tolstojowa, specjalność naukowa: językoznawstwo slawistyczne (leksykologia, etymologia, semantyka, dialektologia), folklorystyka, tradycja i kultura ludowa (ryty, wierzenia, mitologia, sztuka, starożytności słowiańskie); profesor Instytutu Studiów Slawistycznych Rosyjskiej Akademii Nauk, kierownik Wydziału Słowiańskiej Etnolingwistyki i Folkloru; członek Komisji Etnolingwistyki i Komisji Folklorystycznej Międzynarodowego Komitetu Slawistów, członek czynny Rosyjskiej Akademii Nauk (2016), członek zagraniczny Serbskiej Akademii Umiejętności; członek komitetów redakcyjnych czasopism naukowych rosyjskich i międzynarodowych, w tym „Etnolingwistyki” (Lublin). – Kontakt: smtolstaya@yandex.ru; etnolingwisty@yandex.ru

Wydział II Historyczno-Filozoficzny

Ivan Čolović, specjalność naukowa: antropologia społeczna (tożsamość etniczna i kulturowa ludności krajów Europy Środkowej i Południowej); emerytowany pracownik naukowy Instytutu Etnologii Serbskiej Akademii Nauk; właściciel wydawnictwa i wydawca serii „Biblioteka XX vek”; doktor honoris causa Uniwersytetu Warszawskiego (2010); laureat

¹ Notki informacyjne członków krajowych PAU wybranych podczas Walnego Zgromadzenia Akademii w dniu 24 czerwca 2017, por. „Rocznik PAU”, R. 2016/2017, Kraków 2017, s. 90–97. Brak punktu „kontakt” przy notce oznacza, że nowo wybrany członek zagraniczny nie odesłał wypełnionej ankiety, a informacja została sporządzona na podstawie danych dostępnych w Internecie.

nagrody Herdera (2000); kawaler Legii Honorowej (2001), odznaczony Medalem Konstantina Jirečka (2012); autor książek z dziedziny antropologii i etnologii, w tym wydanych po polsku: *Polityka symboli. Eseje o antropologii politycznej* (2001), *Balkany – terror kultury. Wybór esejów* (2007), *Etno. Opowieści o muzyce świata w Internecie* (2012). – Kontakt: ivcol@eunet.rs

Wydział III Nauk Ścisłych i Technicznych

Marek Karliner, specjalność naukowa: fizyka teoretyczna cząstek elementarnych; profesor fizyki w Eduard and Francoise Jaupart Chair of Theoretical Physics of Particles and Fields Uniwersytetu w Tel Awiwie, dyrektor The Mortimer and Raymond Sackler Institute of Advanced Studies tegoż Uniwersytetu. – Kontakt: marek@post.tau.ac.il

Krzysztof Matyjaszewski, specjalność naukowa: chemia (polimeryzacja); profesor nauk przyrodniczych J. C. Warner University, Carnegie Mellon University, Wydział Chemii, adiunkt na Politechnice Łódzkiej i w Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych PAN; członek US National Academy of Engineering, członek zagraniczny Polskiej Akademii Nauk i Rosyjskiej AN, członek honorowy Izraelskiego i Chińskiego Towarzystwa Chemicznego; doktor honoris causa m.in.: Uniwersytetu w Gandawie (2002), Rosyjskiej Akademii Nauk (2006), Politechniki Łódzkiej (2007), Uniwersytetu Ateńskiego (2008), Instytutu Politechnicznego w Tuluzie (2010), Uniwersytetu Piotra i Marii Curie w Paryżu (2013), Uniwersytetu Poznańskiego (2016); laureat m.in.: Nagrody Fundacji na rzecz Nauki Polskiej (2004), Gutenberg Lecture Award (Mainz, 2010); odznaczony m.in.: Medalem Marii Skłodowskiej-Curie (2012), Medalem Benjamina Franklina (2017). – Kontakt: km3b@andrew.cmu.edu

Ugo Amaldi, specjalność naukowa: fizyka; profesor Uniwersytetu w Mediolanie, były profesor Istituto Superiore di Sanità i CERN, „Distinguished Affiliated Professor” Uniwersytetu Technicznego w Monachium; członek: Europejskiego Towarzystwa Fizycznego, Accademia dei Lincei; doktor honoris causa uniwersytetów w Helsinkach, Lyonie, Uppsali, Walencji; laureat nagrody Bruno Pontecorvo CERN.

Wydział IV Przyrodniczy

Jerzy Rzędowski, specjalność naukowa: botanika; były pracownik naukowy Universidad Nacional Autónoma de México, Michigan State University i Instituto de Ecología A. C. w Pátzcuaro, były doradca w Mu-

seo Nacional de Antropología w Meksyku; członek licznych towarzystw naukowych i były przewodniczący Sociedad Botánica de México; założyciel i były redaktor naczelny czasopisma „Acta Botanica Mexicana”; laureat Asa Gray Award, przyznanej przez American Society of Plant Taxonomists; wyróżniony tytułem „Botánico del Milenio” („Botanik Tysiąclecia”) przez Missouri Botanical Garden; doktor honoris causa Universidad Autónoma de Chapingo i Universidad Michoacana de San Nicolás de Hidalgo.

Wydział VI Twórczości Artystycznej

Karol Berger, specjalność naukowa: muzykologia; profesor sztuk pięknych Osgood Hooker Wydziału Muzyki na Uniwersytecie Stanforda, były wykładowca Uniwersytetu Bostońskiego; laureat nagród: Fundacji Alfreda Jurzykowskiego (1995), Szwajcarskiego Towarzystwa Muzykologicznego (2011), Fundacji Alexandra von Humboldta (2014); członek Amerykańskiej Akademii Nauk, członek zagraniczny Polskiej Akademii Nauk, członek honorowy American Musicological Society.

Posiedzenia Wydziałów PAU od maja do grudnia 2017¹

Wydział I Filologiczny

- 19.05.2017** – prof. dr hab. Wojciech Bałus, *Architektura – człowiek – język. Od ciała do słowa*
- 24.11.2017** – prof. dr hab. Jan Okoń, *Teatr kolegiów jezuickich w dawnej Polsce a wychowanie obywatelskie*

Wydział II Historyczno-Filozoficzny

- 18.09.2017** – prof. dr hab. Jerzy Wyrozumski, prezentacja pracy prof. Bożeny Wyrozumskiej *Lustracja myt i cel w Małopolsce w 1564 r.*
- ks. prof. Szymon Fedorowicz, *Pontyfikał Erazma Ciolka*
- 11.12.2017** – prof. dr hab. Sylwester Czopek, dr Katarzyna Trybała-Zawiślak, *Chotyńiec koło Radymna, północno-zachodnia enklawa świata scytyjskiego*

Wydział IV Przyrodniczy

- 7.11.2017** – prof. dr hab. Maria Anna Ciemerych-Litwinienko, *Od komórek macierzystych do regeneracji mięśni*
- prof. dr hab. Alicja Józkowicz, *Dobre ziarno i żyzna gleba – przepis na długowieczność hematopoetycznych komórek macierzystych*
- prof. dr hab. Adam Nadachowski, *Ocieplenia czy oziębienia? Jak fluktuacje klimatu w późnym plejstocenie wpływały na migracje i wymieranie zwierząt*
- prof. dr hab. Stefan Skiba, *Badania gleb górskich w Polsce*

¹ Posiedzenia Wydziałów PAU od czerwca 2016 do kwietnia 2017, por. „Rocznik PAU”, R. 2016/2017, Kraków 2017, s. 101–102.

- 5.12.2017** – prof. dr hab. Stefan Skiba, *Gleba i jej rola w środowisku przyrodniczym*
- prof. dr hab. Kazimierz Krzemień, *Rola ekstremalnych zdarzeń opadowych w rozwoju rzeźby górskiej*
 - prof. dr hab. Jerzy Niewodniczański, *Geofizyka jądrowa*

Posiedzenia Komisji Naukowych PAU od maja do grudnia 2017¹

Wydziałowe

KOMISJE WYDZIAŁU I FILOLOGICZNEGO

Komisja Filologii Klasycznej

Przewodniczący: Stanisław Stabryła
Zastępca przewodniczącego: Joachim Śliwa
Sekretarz: Kazimierz Korus

- 30.05.2017** – prof. dr hab. Adam Łukaszewicz, *Korneliusz Gallus – tajemniczy pierwszy prefekt Egiptu*
24.10.2017 – dr hab. Leszek Zinkow, *Motywy egipskie na cmentarzu Rakowickim w Krakowie*
21.11.2017 – prof. dr hab. Marek Wilczyński, *Epitańium królowej Carateny – kilka uwag o problemach wyznaniowych na dworze Gibikungów*
19.12.2017 – prof. dr hab. Sławomir Bralewski, *Bóstwa opiekuńcze cesarza Konstantyna Wielkiego*

Komisja Neofilologiczna

Przewodnicząca: Barbara Sosień
Zastępca przewodniczącej: Marta Gibińska-Marzec
Sekretarz: Ewa Łukaszyk

- 17.05.2017** – dr hab. Ewa Nawrocka, *Tango, kryminał, melodramat. Kultura popularna w twórczości Manuela Puiga*

¹ Posiedzenia Komisji Naukowych PAU od czerwca 2016 do kwietnia 2017, por. „Rocznik PAU”, R. 2016/2017, Kraków 2017, s. 103–132. Brak streszczenia oznacza niedostarczenie go w terminie przez autora wystąpienia.

- 21.06.2017** – dr Michael Sobczak, *Światopogląd chrześcijański w prozie pisarki austriackiej Pauli von Preradović*
25.10.2017 – dr hab. Katarzyna Jaśtał, *Między epistolografią a literaturą. Korespondencja Rahel Varnhagen z Hermannem von Pückler-Muskau*
15.11.2017 – prof. dr hab. Bogdan Piotrowski, *Kazimierz Eiger: warszawianin i ojciec współczesnej sztuki kolumbijskiej*
13.12.2017 – prof. dr hab. Maria Maślanka-Soro, *Metamorfoza Metamorfoz i „dialog” z Owidiuszem w „Komedii” Dantego*

Komisja Kultury Słowian

Przewodniczący: Lucjan Suchanek
Zastępca przewodniczącego: Maria Dąbrowska-Partyka
Sekretarz: Hanna Kowalska-Stus

- 2.06.2017** – prof. dr hab. Piotr Zwierzchowski, *Spór o heroizm w polskim filmie wojennym lat 60.*
30.06.2017 – dr hab. Piotr Laskowski, *(Anty)heroizm Jana Wacława Machajskiego*
13.10.2017 – dr Bartłomiej Brząkiewicz, *Petersburg – miasto bohater*
24.11.2017 – ks. dr Aleksy Kucy, *Niewykonalna misja: metropolita Antoni Bloom na tle rosyjskiej emigracji religijnej XX wieku*
15.12.2017 – prof. dr hab. Lucjan Suchanek, *Słowianie jako obiekt badań naukowych*

Komisja Historii Sztuki

Przewodniczący: Adam Małkiewicz
Zastępca przewodniczącego: Jan K. Ostrowski
Sekretarze: Kazimierz Kuczman
Joanna Ziętkiewicz-Kotz

- 11.05.2017** – prof. dr hab. Marek Zgórniak, *Od pisuaru do Wawelu. Z twórczości Sławomira Odrzywołskiego*
8.06.2017 – dr Katharina Georgi-Schaub, *Unknown Masters. Spotlights on the Art of Illumination in Late 15th-Century Nuremberg*
12.10.2017 – dr Waldemar Komorowski, *Brog – ewangelicki epizod w XVI-wiecznym Krakowie*
9.11.2017 – prof. Carolyn Guile, *Case Study: An Unknown Eighteenth-Century Polish Architectural Drawing in America*

14.12.2017 – dr Wojciech Walanus, *Fotografie Staatliche Bildstelle z Krakowa i okolic – dzieje, charakterystyka, recepcja*

KOMISJE WYDZIAŁU II HISTORYCZNO-FILOZOFICZNEGO

Komisja Środkowoeuropejska

Przewodnicząca: Irena Stawowy-Kawka
Zastępcy przewodniczącej: Józef Łaptos
Andrzej Essen
Sekretarz: Mirella Korzeniewska-Wiszniewska

21.05.2017 – prof. dr hab. Mariusz Wołos, *Polskie propozycje polityki „okrągłego stołu” i próby ich realizacji w międzywojennym dwudziestolecu*

11.10.2017 – posiedzenie uroczyste: wręczenie prof. Janowi Machnikowi, długoletniemu przewodniczącemu Komisji (1993–2016), dedykowanego mu XXV tomu „Studiów Środkowoeuropejskich i Bałkanistycznych”, połączone z wykładem prof. Marka Kornata, *Minister Józef Beck o swoich partnerach zagranicznych. Oceny, opinie, komentarze*

21.11.2017 – prof. dr Ľubica Harbuľová, *Snahy Sibíri o autonómii v rokoch 1917–1919 a miesto československých légii v tomto procese*

19.12.2017 – prof. dr hab. Antoni Cetnarowicz, *Opinia słoweńska wobec walki Polaków z germanizacją w zaborze pruskim w II połowie XIX w.*

Komisja Prawnicza

Przewodniczący: Jan Pisuliński
Zastępca przewodniczącego: Arkadiusz Sobczyk
Sekretarz: Hanna Knysiak-Sudyka

8.05.2017 – dr hab. Piotr Tuleja, prof. UJ, *Wyroki interpretacyjne Trybunału Konstytucyjnego*

Geneza wyroków interpretacyjnych wiąże się z ideą prawa wyższego, aplikacją jego zasad do prawa pozytywnego i odwoływania się do niego w rozstrzygnięciu konkretnych przypadków.

Koniczność uzgadniania treści ustaw z prawem wyższym występuje w systemie holenderskim i duńskim. Prawem wyższym w sądowym stosowaniu prawa jest konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Podobnie orzekają sądy angielskie. Od orzeczenia ETS w spra-

wie Factortame wykorzystują one też stary instrument „tymczasowy nakaz sądowy przeciw Koronie” jako podstawę pytań do ETS i osłabienia doktryny suwerenności parlamentu. Konstrukcja tzw. wykładni ustaw w zgodzie z konstytucją została najobszerniej rozwinięta w orzecznictwie Federalnego Sądu Konstytucyjnego.

Również w orzecznictwie polskiego Trybunału Konstytucyjnego nadanie kontrolowanemu przepisowi określonego rozumienia i wyrażenie go w sentencji wyroku powoduje, że wyrok taki ma charakter interpretacyjny. Podstawą wyroków interpretacyjnych jest: a) domniemanie konstytucyjności przepisu, które nakazuje poszukiwanie VKA, b) powściągliwość względem ustawodawcy, nakazująca stwierdzenie zgodności z Konstytucją (warunkowej), a nie derogowanie przepisu, zakodowanych w nim norm. Za punkt wyjścia do ustalenia treści kontrolowanego przepisu należy przyjąć jego sądową wykładnię.

Ze względu na istniejące kontrowersje dotyczące podstaw, treści oraz skutków wyroków interpretacyjnych, przedstawiam ich charakterystykę.

6.06.2017 – prof. dr hab. Piotr Kardas, *Problematyka rozproszonej kontroli zgodności ustaw z Konstytucją*

6.11.2017 – prof. dr hab. Jan Zimmermann, *Paradoks postępowania administracyjnego. Refleksje na tle książki „Aksjomaty postępowania administracyjnego”*

4.12.2017 – prof. dr hab. Maciej Gutowski, prof. dr hab. Piotr Kardas, *Stosowanie Konstytucji w orzecznictwie sądów powszechnych (na kanwie książki: M. Gutowski, P. Kardas, „Wykładnia i stosowanie prawa w procesie opartym na Konstytucji”, Warszawa 2017)*

Komisja Historii i Kultury Żydów

Przewodniczący:	Leszek Hońdo
Zastępcy przewodniczącego:	Michał Galas Magdalena Ruta
Sekretarz:	Anna Jakimiszyn-Gadocha

10.05.2017 – dr hab. Małgorzata Domagalska, *Zatrute ziarno „Roli”*

7.06.2017 – dr hab. Marcin Starzyński, *Najstarszy dokument hebrajski na ziemiach polskich (1485) i jego tłumaczenia*

4.10.2017 – dr Martyna Rusiniak-Karwat, *Bund w Polsce w latach 1944–1949 (Odbudowa czy samozniszczenie?)*

15.11.2017 – dr hab. Dariusz Rozmus, *Założenia badawcze archeologii żydowskiej*

20.12.2017 – dr Irmina Gadowska, *Rodzinne mauzolea i monumentalne nagrobki na nowym cmentarzu żydowskim w Łodzi – formy i dekoracje*

Komisja Prehistorii Karpat

Przewodniczący: Jan Machnik
Zastępcy przewodniczącego: Paweł Valde-Nowak
Agnieszka Wacnik
Sekretarz: Marcin Przybyła

7.11.2017 – dr Anna Bojęś-Białasik, dr Dariusz Niemiec, prof. dr hab. Jacek Poleski, dr Marcin Szyma, mgr Mateusz Woźniak, *Średniowieczny kościół i klasztor na Skalce w Krakowie w świetle badań interdyscyplinarnych*

Komisja Nauk Ekonomicznych

Przewodniczący: Roman Niestrój
Zastępca przewodniczącego: Jacek Osiewalski
Sekretarz: Henryk Gurgul

16.05.2017 – dr hab. Ryszard Szewczyk, *O zbędności sektora finansowego*

24.10.2017 – prof. dr hab. Henryk Gurgul, dr Łukasz Lach, *Propozycja wykorzystania bazy WIOD do identyfikacji istotnych współczynników dla (re)dystrybucji wartości dodanej w globalnych łańcuchach wartości*

W pracy zaproponowano nowe podejście do problemu identyfikacji tych współczynników technicznych produkcji w globalnym modelu przepływów międzygałęziowych, które odgrywają kluczową rolę dla (re)dystrybucji wartości dodanej. Z punktu widzenia ustalonej grupy gospodarek czynniki takie można zdefiniować jako te elementy globalnej macierzy input-output, w przypadku których relatywnie niewielka zmiana wartości pozwala zmaksymalizować udział ustalonej grupy gospodarek w wartości dodanej w ramach globalnych łańcuchów wartości (GVC). Ze względu na szybki rozwój Światowej Bazy Danych Input-Output (WIOD), metodologia zaproponowana w pracy może z łatwością być zastosowana dla różnych grup krajów/sektorów. W ilustracyjnym badaniu empirycznym nowe podejście zastosowano w celu wyznaczenia zarysu możliwego kierunku przyszłej polityki handlowej USA, nakierowanej na maksymalizację udziału tej gospodarki w wartości dodanej w GVC.

Komisja Etnograficzna

Przewodnicząca: Róża Godula-Węclawowicz
Zastępca przewodniczącej: Janusz Barański
Sekretarz: Renata Hołda

18.05.2017 – dr hab. Anna Malewska-Szałygin, prof. UW, *Nowe wyzwania antropologii politycznej – usieciowione ruchy społeczne*

Antropologia polityczna jest specyficzną perspektywą widzenia spraw kulturowo-społecznych, zogniskowaną wokół kwestii szeroko rozumianej władzy. Wyodrębnienie tej subdyscypliny zwykle datuje się na rok 1940, choć wątki polityczne pojawiały się już w pierwszych monografiach etnograficznych. Rozwój subdyscypliny, mierzony zmieniającymi się teoriami, prowadzi od strukturalizmu-funkcjonalizmu, przez szkołę manchesterską i kierunki akcjonistyczne, badania nad postsocjalizmem, postkolonializmem, nad symbolami w polityce, aż po konstruktywizm i poststrukturalizm. Współcześnie zainteresowania antropologów politycznych skupiają się wokół nowych ruchów społecznych, działających w warunkach usieciowionej rzeczywistości. Korzystając z zaplecza teoretycznego nauk społecznych (m.in. Castellsa), etnografowie badają różne formy aktywizmu sieciowego oraz ruchy łączące działania w przestrzeni miejskiej i internetowej. Bogate doświadczenia badaczy z Digital Ethnography Research Centre przy uniwersytecie RMIT w Melbourne w Australii dostarczają kontynuatorom wielu cennych wskazówek metodologicznych. W Polsce Internet, rozumiany jako nowy teren badań etnograficznych, dotychczas nie doczekał się zbyt wielu omówień. Konieczność wypracowania nowej metodologii etnograficznych badań usieciowionej rzeczywistości i nasilenie tego rodzaju prac badawczych uważam za priorytet rozwoju współczesnej polskiej etnologii.

29.06.2017 – dr hab. Ewa Kocój, *Wołosi w europejskiej i polskiej przestrzeni kulturowej: migracje, osadnictwo, dziedzictwo kulturowe – wstępny raport z badań w ramach grantu NPRH*

23.11.2017 – mgr Katarzyna Ceklarz, *60 lat konkursu palm wielkanocnych w Rabce. Idea, rola i znaczenie na tle historii muzeum i miasta*

Celem wystąpienia było ukazanie przeobrażeń zachodzących w sferze obrzędowości wielkopostnej, a zwłaszcza zwyczajów związanych z Niedzielą Palmową, na przykładzie konkursu palm wielkanocnych w Rabce-Zdroju. Szeroko potraktowane zagadnienie (case study) umożliwiło przybliżenie historii placówki muzealnej w Rabce, idei przyświecającej pracownikom Muzeum im. Władysława Orkana w Rabce – pomysłodawcom

i organizatorom konkursu oraz jego zmiany na przestrzeni sześciu dekad. Dało również asumpt do wyeksponowania zasług Jana Bujaka, Marii Wołęńskiej, Tadeusza Seweryna oraz wielu innych etnografów i antropologów, wywodzących się z środowiska krakowskich naukowców, współpracujących z Muzeum w Rabce w latach 1956–2018. Długie, 60-letnie, trwanie konkursu uprawnia do przeanalizowania procesu kreowania wspólnotowej aktywności świątecznej i tworzenia zinstytucjonalizowanego i profesjonalizowanego widowiska, nastawionego na promocję miasta, regionu oraz samego konkursu, a także zawłaszczenia lokalnych zwyczajów i obrzędów religijnych na rzecz kultury popularnej. Ważnym punktem wystąpienia była analiza funkcji integracyjnej, edukacyjnej i ludycznej współcześnie realizowanego konkursu palm oraz jego karnawalizacji w przestrzeni współczesnego miasta.

21.12.2017 – dr Alicja Soćko-Mucha, *Inspiracja, szkoła, intelektualna moda? O recepcji Bachtinowskiej teorii śmiechu w antropologii kulturowej*

W referacie zaprezentowano wyniki badań, które przeprowadziła autorka, przygotowując pracę doktorską pt. *Wokół bachtinowskiej teorii śmiechu. Perspektywa antropologiczna* pod opieką prof. dr. hab. Zbigniewa Libery, obronioną w marcu 2017 roku. W wystąpieniu skoncentrowano się na badaniach dotyczących zastosowań teorii śmiechu Michaiła Bachtina w pracach antropologii kulturowej.

Teoria śmiechu Michaiła Bachtina i związana z nią koncepcja karnawalizacji zdobyły sobie niezwykłą popularność w humanistyce (radzieckiej, polskiej, a potem europejskiej i światowej) od lat 60. XX wieku. Popularność ta częściowo została wywołana i wzmocniona pojawieniem się prac m.in. Victora Turnera oraz Mary Douglas, którzy, niezależnie od Bachtina, w niemal tym samym czasie podjęli zbliżone tematy badawcze. Zainteresowanie teorią Bachtina utrzymuje się po dziś dzień, o czym świadczyć może działalność The Bakhtin Centre na Uniwersytecie w Sheffield i systematycznie organizowane w różnych miejscach świata konferencje, wydawane biuletyny, pojawienie się osobnej dziedziny wiedzy, określonej mianem bachtinologii, a także wyraźna obecność pojęć o proveniencji Bachtinowskiej w humanistycznym obiegu. Ten stan rzeczy szybko skupił na sobie uwagę metodologów, którzy – zwłaszcza w odniesieniu do recepcji myśli Bachtinowskiej w literaturoznawstwie – wskazali na liczne zagrożenia, jakie wiążą się z upowszechnieniem tej myśli w naukach humanistycznych. Pisano zatem nie tylko o recepcji, ale także o „modzie na Bachtina”, „przymusie cytowania” i braku zrozumienia myśli Bachtinowskiej. Przystępując do analizy wybranych empirycznych prac antropologicznych, w których teoria

śmiechu Michaiła Bachtina została wykorzystana do analizy rozmaitych zjawisk kulturowych, autorka postawiła kilka pytań badawczych:

1. Co wniosła Bachtinowska teoria śmiechu (wraz z kluczowymi dla niej pojęciami *ludowej kultury śmiechu*, *dołu materialno-cielesnego*, *groteskowego obrazu ciała*, *karnawałowego światoodczucia*, *śmiechu karnawałowego* i *karnawalizacji*, *śmiechu zdegenerowanego*) do antropologii kulturowej?
2. Czy popularność wymienionych wyżej pojęć oraz rozrost wiedzy bachtinologicznej idą w parze z częstotliwością, głębią i rzetelnością aplikacji myśli Bachtinowskiej do badań empirycznych?
3. W jaki sposób badacze korzystają z rozstrzygnięć Bachtina? Jakie zjawiska kultury analizowane są przy zastosowaniu opisanej w poprzednim rozdziale teorii śmiechu? Jak szerokie jest spektrum tych zjawisk?
4. Jaka jest *moc wyjaśniająca* Bachtinowskiej teorii śmiechu w poszczególnych przypadkach?
5. Jakie wątki Bachtinowskiej teorii śmiechu podnoszone są przez badaczy najchętniej, a jakie pomijane? Dlaczego tak się dzieje?
6. Czym stała się teoria śmiechu Michaiła Bachtina w rękach antropologów kulturowych? Czym różni się od wersji pierwotnej?

Analizowane teksty podzielono wedle czterech kategorii tematycznych: (1) karnawalizacja kultury współczesnej; (2) karnawalizacja w kulturze współczesnej; (3) formy karnawałowe w polskiej kulturze ludowej; (4) antropologia historyczna i historia kulturowa. Przeprowadzone przez autorkę badania ukazały różnorodność zastosowań Bachtinowskiej teorii śmiechu w pracach antropologicznych, wskazując pośrednio na niezwykle płodność propozycji teoretycznej Bachtina. Teoria ta w szczególności stanowi nieocenioną pomoc w zdiagnozowaniu karnawałowych tendencji kultury współczesnej. Z drugiej strony, przeprowadzone analizy pokazały, na czym polega fragmentaryzacja, symplifikacja (a niekiedy banalizacja) oraz mityzacja teorii śmiechu Michaiła Bachtina. W referacie wskazano na wybrane aktualne problemy związane z wykorzystaniem pojęć zaczerpniętych od Bachtina w antropologii kulturowej, m.in. rozszerzenie i rozmycie znaczenia pojęcia karnawalizacji oraz usunięcie określenia „ludowy” z Bachtinowskiego terminu „ludowa kultura śmiechu”. Zaznaczono jednak, że na stan recepcji myśli Bachtinowskiej w antropologii kulturowej mieli wpływ nie tylko badacze korzystający ze schematów interpretacyjnych Bachtina, ale również sam autor *Twórczości Franciszka Rabelais’go...* (który wraz ze swoimi niezwykle inspirującymi teoriami wniósł do nauk humanistycznych wiele

niejasności, a nawet sprzeczności) oraz okoliczności, w jakich powstawały i były publikowane dzieła Bachtina.

Komisja Historii Wojen i Wojskowości

Przewodniczący: Michał Baczkowski
Zastępca przewodniczącego: Andrzej Michał Essen
Sekretarz: Marek Herma

- 9.05.2017** – dr hab. Tomasz Kargol, *Wpływ pierwszej wojny światowej na modernizację gospodarki*
14.11.2017 – dr Paweł Krokosz, *Rosyjskie siły zbrojne w pierwszym ćwierćwieczu XVIII wieku*
12.12.2017 – prof. dr hab. Mikołaj Berczenko, *Pierwsza wojna światowa na morzu – co można wyczytać ze starych pocztówek*

Komisja Archeologii Krajów Śródziemnomorskich

Przewodnicząca: Ewdoksja Papuci-Władyka
Zastępcy przewodniczącej: Janusz Czebreszuk
Tomasz Scholl
Sekretarz: Kamil Kopij

- 26.10.2017** – dr Agata Ulanowska, *Produkcja włókiennicza w Grecji epoki brązu. Badania porównawcze egejskich technik tkackich*
16.11.2017 – prof. dr hab. Krzysztof Ciałowicz, *Tell el-Farcha jako polityczne i ekonomiczne centrum w początkach państwa egipskiego*
14.12.2017 – *Polskie badania archeologiczne prowadzone obecnie w Gruzji i Armenii:*
– dr Krzysztof Jakubiak, *Metsamor (Armenia), duża wieś, czy małe miasto z wczesnej epoki żelaza? Kilka obserwacji na temat znaczenia osady w świetle ostatnich badań*
– dr hab. Radosław Karasiewicz-Szczypiorski, *Co o dziejach rzymskiego fortu Apsaros mówią relikty architektoniczne?*
– dr Piotr Jaworski, *Co o dziejach rzymskiego fortu w Apsaros mówią znaleziska monet?*

Komisja Medioznawcza

Przewodniczący: Maciej Kawka
Zastępcy przewodniczącego: Michał Drożdż
Kazimierz Wolny-Zmorzyński
Sekretarz: Paweł Płaneta

16.05.2017 – prof. dr hab. Kazimierz Wolny-Zmorzyński, *Modele odbiorcy fotografii dziennikarskiej*

Odbiorcy fotografii dziennikarskiej są zróżnicowani, dlatego biorąc pod uwagę model szeroko pojętego odbiorcy masowego, nazywam go **hipotetycznym odbiorcą masowym kompetentnym wykształconym i niewykształconym**, kierującym się zainteresowaniami. **Hipotetyczny odbiorca masowy kompetentny wykształcony** sięga po prasę ambitną, umie odczytać zawarte w obrazie znaki, sam interpretuje informacje wizualne, osadzając je w odpowiednich kontekstach (historycznych, kulturowych, społecznych). **Hipotetyczny odbiorca niekompetentny wykształcony** nie jest zorientowany w danej tematyce, mimo posiadanego wykształcenia nie wnika w jej istotę. **Hipotetyczny odbiorca kompetentny niewykształcony** nie ma wykształcenia, ale ze względu na zainteresowania pogłębia swą wiedzę i umie oceniać poprawnie obrazy fotograficzne. **Hipotetyczny odbiorca niekompetentny niewykształcony** (prymitywny) wkracza od razu w środek zaprezentowanego świata zdarzeń, ważna jest dla niego szybka informacja, nie odczytuje ukrytych na fotografii znaków, przekaz informacyjny odbiera dosłownie.

27.06.2017 – ks. dr hab. Michał Drożdż, prof. UPJPII, *Personalistyczny projekt etyki mediów – próba systematyzacji etosu medialnego*

Mimo wielu badań medialnych i teoretycznych koncepcji mediów obserwuje się swoisty deficyt pogłębionej filozoficznie refleksji etycznej nad mediami. Należy oczywiście docenić wiele wartościowych publikacji dotyczących deontologii medialnych oraz szerokie spektrum oferty i zaangażowania dydaktycznego na wielu kierunkach medialnego kształcenia. Niemniej jednak istnieje potrzeba poszukiwań filozoficznych założeń oraz podstaw argumentacji w etyce mediów. Nie wystarczy bowiem prakseologiczna regulacja działań medialnych, która nie jest w stanie sprostać wszystkim wyzwaniom cywilizacji medialnej, dostarczając chwilowych i doraźnych rozwiązań etycznych.

Etyka mediów winna obejmować przedmiotowo całą przestrzeń medialnych działań ludzi oraz ich szerokich uwarunkowań i konsekwencji, dostarczając racjonalnych zasad wartościowania etycznego i solidnych, teoretyczno-filozoficznych fundamentów argumentacji etycznej. Musi ona również uwzględnić bogaty dorobek empirycznych badań medialnych, których znajomość uchroni etykę od jałowych spekulacji i błędnych analiz sytuacji medialnych. Nie znaczy to oczywiście, że medialna *praxis*, badana i opisana empirycznie, stanowi podstawę do formułowania zasad etycznych, które winny być przecież niezależne od zmieniających się praktycznych uwarunkowań mediów.

Analizy etyczne, tak jak wszystkie analizy teoretyczne, winny być racjonalne, a więc oparte na poznanej prawdzie o analizowanej rzeczywistości. Dlatego też etyka mediów winna się oprzeć na prawdzie o mediach, poznawanej zarówno przez teoretyczne analizy, jak i przez empiryczne badania mediów. Etyka mediów winna zatem uwzględniać szerokie spektrum różnych perspektyw badawczych, które stanowią dla niej szerszy i konieczny horyzont teoretycznych analiz, ale nie determinują kształtu zasad etycznych, opartych na prawdzie o człowieku i świecie, poznawanej i formułowanej na gruncie analiz filozoficzno-etycznych. Wielość i różnorodność filozoficznych orientacji sprawia, że istnieje także wiele różnych projektów etyki mediów o różnej merytorycznej jakości i metodologicznej poprawności.

Personalistyczny projekt etyki mediów wskazuje na dwa podstawowe filary w etyce.

1. Etyka to sprawa sumienia. Sumienie i jego kształtowanie są tak ważne w życiu człowieka, że jakość etyki, która formuje sumienie, nie może być pozostawiona dowolności dyskursu etycznego. Bo człowiek jest zbyt ważny, jest taką niepowtarzalną wartością, że nie może być przedmiotem eksperymentowania etycznego.

2. Studium etyki i jej ćwiczenie należy oprzeć na fundamencie ludzkiej racjonalności. Etyka mediów, oparta na racjonalności człowieka i jego duchowej godności, będzie w stanie pomóc człowiekowi pomniejszać sferę zła i powiększać sferę medialnego dobra. Tak rozumiana etyka, znajdująca swój wyraz w kodeksach etyki dziennikarskiej i medialnej, stanowi podstawę do formacji sumienia, w którym każdy człowiek dokonuje wolnych, rozumnych i odpowiedzialnych rozstrzygnięć.

24.10.2017 – prof. dr hab. Maria Wojtak, *Teoretyczne obramowanie analiz gatunków prasowych (medialnych) – propozycja autorska*

Wystąpienie miało charakter metodologiczny i było prezentacją instrumentarium badawczego autorki, która od wielu lat zajmuje się genologią, w tym genologiczną analizą wypowiedzi prasowych.

Autorka scharakteryzowała przestrzeń poznawczą, w ramach której lingwistyczne (filologiczne) zaplecze, traktowane jako podstawa analiz, łączy się z rozległym polem badawczym współczesnego medioznawstwa.

W głównej części wystąpienia omówiła całą konstelację pojęć współtworzących zaplecze teoretyczne wieloaspektowych analiz bogatej i różnorodnej empirii tekstowej, złożonej z wypowiedzi prasowych. Jako składniki wspomnianej konstelacji zostały potraktowane następujące pojęcia: *gatunek (wzorzec gatunkowy, aspekty i warianty wzorca, paradoksy gatunku, pole gatunkowe i pole gatunkowych odniesień), gatunki prasowe, dyskurs (dyskurs medialny, w tym prasowy, absorpcyjny charakter dyskursu prasowe-*

go), *redukcjonizm genologiczny, kolekcje gatunków* i ich tekstowe realizacje (*mozaiki i kolaże tekstowe*), *przebitki gatunkowe*, a ponadto problemy typologiczne, podstawowe założenia i cele analiz genologicznych.

Zdaniem autorki postrzeganie gatunków wypowiedzi (prasowych w szczególności) jako kategorii dynamicznych i polimorficznych umożliwia przeprowadzanie analiz różnie skonfigurowanych zbiorów wypowiedzi, śledzenie ich przeobrażeń (w określonym przedziale czasowym), charakteryzowanie (immanentne i w urozmaiconych kontekstach, a więc jako składników absorpcyjnego dyskursu), zwracanie uwagi na cechy dyferencjalne i deskryptywne, co pozwala dostrzegać zarówno granice między wybranymi zjawiskami generycznymi, jak i nie pomijać możliwości pojawienia się form tworzących kontinuum, w istocie synkretycznych, a jednak nietracących gatunkowej tożsamości.

W przekonaniu autorki przedstawione instrumentarium badawcze umożliwia też (co szczególnie ważne) charakterystykę okazów gatunku, czyli pojedynczych wypowiedzi, niepowtarzalnych, ale zawierających ślady gatunkowej przynależności.

28.11.2017 – dr Paweł Płaneta, *Koniec humanitaryzmu? Od empatii do ironii: media i ich odbiorcy wobec tragedii wojny w XXI wieku*

Komunikowanie solidarności z innymi ludźmi jest komunikowaniem określonej dyspozycji uniwersalnej, prezentowaną publicznie wrażliwością na los innych ludzi oraz moralnym imperatywem do działania – bez spodziewanej wzajemności – nie tylko na rzecz ludzi geograficznie, a zwłaszcza kulturowo nam bliskich, ale także wobec „innych”, „obcych”, czyli mieszkańców odległych rejonów świata. Komunikacja tego rodzaju jest głównym nośnikiem opisanego imperatywu moralnego, gdyż humanitaryzm włączył w procesie definiowania własnych założeń szereg altruistycznych tradycji: od greckiej tradycji *agape*, przez najdoskonalszą formę chrześcijańskiej troski i opieki nad ludźmi w potrzebie, aż do świeckich postulatów na rzecz ochrony życia ludzkiego i praw człowieka, bez względu na kulturowe czy cywilizacyjne różnice. Z tych licznych źródeł wywodzi się względnie spójny porządek etyczny, który określa nasze czasy jako „cywilizację empatyczną”.

Niekiedy jednak media i ich odbiorcy nie odczuwają solidarności z ludźmi w potrzebie i stają się obojętni wobec cudzego cierpienia. Zjawisko *compassion fatigue*, czyli stan przeciążenia i odrętwienia, zwykle oznacza przyzwyczajenie do złych wiadomości lub niechęć czy niezgodność do reakcji wobec apelu o pomoc. Wprawdzie nikt nie zaprzecza faktom, są one zbyt dobrze znane, a mimo to odbiorcy mediów stają się emocjonalnie wypaleni oraz mają osłabioną wrażliwość moralną. W efekcie opinia publiczna staje

się niedoinformowana w kwestii wojen, konfliktów i kryzysów humanitarnych. Dlatego warto stawiać fundamentalne pytania: Jakie są relacje odbiorców mediów wobec ofiar? W jaki sposób relacje między odbiorcami a cierpiącymi są konstruowane przez środki przekazu? Jak nasze uczucia (jako publiczności mediów) są kształtowane przez publicznie dostępne przekazy?

Oprócz zjawiska *compassion fatigue*, w XXI wieku mamy do czynienia z fenomenem „nowej emocjonalności” ironicznego odbiorcy w epoce posthumanitaryzmu. Epoka ta charakteryzuje się coraz większą instrumentalizacją pomocy i działań międzynarodowych w dziedzinie rozwoju, upadkiem „wielkich narracji” na temat międzyludzkiej solidarności oraz rosnącą technologizacją komunikacji. Pojęcie „ironii” odnosi się do sceptycznego usposobienia wobec „bezsronnej” wiedzy, prymatu samoświadomości oraz wszechobecnej podejrzliwości wobec wszelkich roszczeń do niepodważalnej prawdy. Ludzie powszechnie sądzą, że zawsze istnieje różnica między tym, co komunikowane, a tym, co realnie istniejące, że nie ma już „wielkich” narracji, które mogłyby spajać różne rzeczy. Jednak ta „ponowoczesna” postawa nie jest wyłącznie chłodnym cynizmem, który odrzuca jakiegokolwiek moralne zaangażowanie na rzecz agnostycyzmu. Ironiczny odbiorca jest raczej postacią ambiwalentną, która pozostaje sceptyczna wobec etycznych fundamentów solidarnego działania, a jednocześnie jest otwarta na działania na rzecz ludzi cierpiących. Następuje epistemiczna zmiana, która podważa fundamenty „kultury współczucia” i form reprezentacji ludzkiego losu. Mamy do czynienia z odchodzeniem od paradygmatu współczucia, w którym solidarność jest zakotwiczona w (medialnym) obrazie (spektaklu) losów drugiego człowieka i który jest źródłem normatywnego wymiaru działań moralnych (niesienia pomocy lub rewolucyjnej zmiany). Zmierzamy raczej w kierunku paradygmatu ironii, gdzie solidarność jest zakotwiczona w obrazie innych, lecz podobnych do nas, dlatego angażującym przede wszystkim nasze zdolności do autorefleksji. Nowo wyłaniający się paradygmat ironii nie prowadzi do całkowitego zerwania z tradycyjnym wzorcem współczucia. Obserwujemy raczej upowszechnianie się nowych praktyk komunikacyjnych, a emocjonalna samoświadomość zastępuje tradycyjne kategorie „sprawiedliwości” czy „opieki” i staje się najsilniejszym mechanizmem działań moralnych w humanitarnym *imaginarium* świata zachodniego.

19.12.2017 – dr hab. Agnieszka Hess, *Media w dialogu obywatelskim, dialog obywatelski w mediach*

Celem wystąpienia była analiza dialogu obywatelskiego jako przedmiotu badań medioznawczych. Agnieszka Hess zaprezentowała metodologię, przebieg i wyniki badań prowadzonych przez pracowników i doktorantów

Instytutu Dziennikarstwa Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w ramach projektu Obserwatorium Dialogu Obywatelskiego. W wystąpieniu omówiono w szczególności badania z 2017 roku, których celem było zdiagnozowanie otoczenia medialnego dialogu obywatelskiego w Krakowie.

W pierwszej kolejności zwrócono uwagę na wyzwania metodologiczne, wynikające z różnorodnego pojmowania przedmiotu badań. W ujęciu najszerszym dialog obywatelski pojmuje się jako typ relacji pomiędzy władzą a obywatelami, która umożliwia bezpośredni udział obywateli w procesie podejmowania decyzji, czyli sprawowaniu władzy. Wąskie rozumienie dialogu obywatelskiego określa typ relacji między zorganizowanymi obywatelami, działającymi w ramach konkretnych podmiotów – organizacji społecznych, które są najbardziej zinstytucjonalizowaną formą społeczeństwa obywatelskiego i z zasady mają stanowić alternatywę dla tradycyjnych instytucji państwa. Dialog obywatelski jest w tym ujęciu systematycznym procesem komunikacji i negocjacji, ujętym w konkretne procedury. Przedstawiając konceptualizację i stan badań dotyczących omawianego zagadnienia, referentka dowodziła, że nawet jeśli celem projektu jest zawężony przedmiot badań, to analiza musi uwzględniać kontekst komunikacyjny, w tym rolę mediów. Analizy medioznawcze w badaniach dialogu obywatelskiego powinny skupiać się z jednej strony na poznaniu sposobów prezentacji określonych tematów i zjawisk w przestrzeni publicznej, z drugiej zaś powinny identyfikować dominujące funkcje mediów.

Następnie zaprezentowano przebieg badań medioznawczych nad dialogiem obywatelskim w Krakowie. Pierwszy etap poświęcono badaniu reprezentacji społecznych i medialnych dialogu obywatelskiego. Drugi etap miał na celu zdiagnozowanie jakości komunikacji instytucji miasta Krakowa z mieszkańcami oraz mediów własnych organizacji pozarządowych. Trzeci etap stanowiła analiza otoczenia medialnego.

Przeprowadzony w 2017 roku monitoring mediów umożliwił rozpoznanie, kto pisze o dialogu obywatelskim w Krakowie, w jaki sposób to robi, jakie są medialne reprezentacje dialogu obywatelskiego, jacy aktorzy i jakie narzędzia dialogu pojawiają się w mediach, czyje głosy i w jakim kontekście przedstawiają media. Na podstawie uzyskanych wyników badań sformułowano generalne i bardziej szczegółowe wnioski, które stały się podstawą do zaproponowania rozwiązań mających na celu udoskonalenie dialogu obywatelskiego w Krakowie.

Wnioski z badań mediów przedstawione zostały w publikacji *Dialog obywatelski w Krakowie. Reprezentacje medialne* autorstwa A. Hess, M. Bukowskiego, J. Grzechnik i W. Klytty.

KOMISJE WYDZIAŁU III NAUK ŚCISŁYCH I TECHNICZNYCH

Komisja Astrofizyki

Przewodniczący: Andrzej Staruszkiewicz
Zastępca przewodniczącego: Lech Sokołowski
Sekretarz: Andrzej Odrzywołek

9.06.2017 – dr Tobiasz Fischer, *The Origin of Heavy Elements – the Puzzle at Low Metallicity*

10.11.2017 – dr hab. Zdzisław Golda, *Struktura rezonansowa Układu Słonecznego*

8.12.2017 – prof. dr hab. Ewa Szuszkiewicz, *Rezonanse Laplace'a w układach planetarnych*

Komisja Nauk Technicznych

Przewodniczący: Kazimierz Furtak
Zastępcy przewodniczącego: Zenon Waszczyszyn
 Jerzy Lis
Sekretarz: Wojciech Mitkowski

16.05.2017 – prof. dr hab. Kazimierz Wiatr, dr Mariusz Sterzel, *Cyfronet jako centrum kompetencji gridowo-cloudowych*

ACK Cyfronet AGH jest jednostką wiodącą, ustanowioną przez Komitet Badań Naukowych w zakresie eksploatacji i rozbudowy miejskiej akademickiej sieci komputerowej (MSK) oraz obsługi komputerów dużej mocy (KDM) obliczeniowej. Centrum kompetencji gridowo-cloudowych jest rezultatem prac rozwojowych i badań naukowych, prowadzonych na tych polach przez Cyfronet. W wykładzie przedstawiona została infrastruktura PLGrid, autorski pomysł Cyfronetu, zrealizowany we współpracy z wszystkimi ośrodkami KDM. W szczególności omówione zostały dostępne zasoby obliczeniowe, udostępniane przez Cyfronet, dostępne aplikacje naukowe i unikatowe usługi dziedzinowe. Wykład obejmie również technologie tworzenia dedykowanych platform, ułatwiających prowadzenie badań naukowych, wykorzystywane m.in. w ramach międzynarodowych programów badawczych z Polskiej i Europejskiej Mapy Drogowej Infrastruktury Badawczej (PMDIB i ESFRI).

21.11.2017 – prof. dr hab. Wojciech Nowak, *Rola Centrum Energetyki AGH w tworzeniu nowej kultury innowacji w energetyce*

– prof. dr hab. Tadeusz Chmielniak, *Energetyka wodorowa. Szanse i bariery rozwoju*

W ostatnich latach w wielu ośrodkach badawczych koncentruje się uwagę na zagadnieniach energetyki wodorowej. Mimo że nie wszystkie opinie dotyczące jej potencjału techniczno-ekonomicznego są pozytywne, to wiele przygotowanych prognoz i analiz scenariuszowych pokazuje jej perspektywiczne znaczenie w wielu obszarach gospodarki. Rozwój technologii wodorowej wiąże się z przeprowadzaniem badań i analiz, obejmujących różne obszary technologiczne, w tym wytwarzanie i transport wodoru, jego magazynowanie i zastosowanie w energetyce oraz do napędu środków transportu. Wybór odpowiedniej strategii jest kluczowy dla dalszego spostrzeżenia szans na rozwój technologii wodorowych. W referacie przedstawiono przegląd zasadniczych problemów dotyczących produkcji wodoru, następnie wskazano na zagadnienia jego transportu i magazynowania. W ostatniej części przedyskutowano zastosowania wodoru w energetyce stacjonarnej i w transporcie samochodowym. Uwagę skupiono na badaniach koniecznych do podjęcia w najbliższej przyszłości. Przedstawiono krótką informację o stanie badań w Polsce.

19.12.2017 – prof. dr hab. Andrzej Jajszczyk, *Wyzwania niezawodności internetu optycznego*

W referacie zostały omówione główne wyzwania dotyczące sieci IP korzystających z optycznych sieci transportowych. Po krótkim wprowadzeniu, dotyczącym budowy takich sieci i rodzajów mogących wystąpić w nich uszkodzeń, przedstawiono najczęstsze podejścia do przeciwdziałania wspomnianym uszkodzeniom, w tym podejście polegające na zastosowaniu tzw. *p*-cykli, a także krytykę tego podejścia. W następnej części referatu omówiono sposoby ograniczania skutków uszkodzeń w sieciach wielowarstwowych. Ostatnia część referatu poświęcona była metrykom niezawodności stosowanym w sieciach, a także podejściom do różnicowania jakości sieci pod względem wskaźników niezawodnościowych.

Komisja Układów Złożonych

Przewodniczący: Jerzy Jurkiewicz
Sekretarze: Paweł Góra
Zdzisław Burda

27.10.2017 – dr hab. Wiesław Gumuła, *O teorii osobliwości społecznych – we współczesnym kontekście*

15.12.2017 – prof. dr hab. Karol Życzkowski, *Dynamika układów złożonych: podejście geometryczne*

KOMISJE WYDZIAŁU IV PRZYRODNICZEGO

Komisja Geoinformatyki

Przewodniczący:	Tadeusz Chrobak
Zastępcy przewodniczącego:	Jacek Kozak Jan Romuald Olędzki
Sekretarz:	Konrad Eckes
Pełnomocnik ds. wydawnictw:	Jadwiga Maciaszek

11.10.2017 – dr hab. inż. Bogdan Skorupa, *Położenie i prędkość satelitów GNSS na podstawie uogólnionego zagadnienia dwóch stałych centrów grawitacji*

Obliczanie współrzędnych satelitów jest istotnym elementem działania systemów nawigacji satelitarnej. Dokładność wyznaczenia położenia satelitów warunkuje dokładność pomiarów pozycji odbiornika naziemnego. Zastosowanie efektywnych algorytmów obliczeniowych ma szczególne znaczenie tam, gdzie wykonywane są pomiary w tzw. czasie rzeczywistym, z zastosowaniem orbit pokładowych.

W referacie zaprezentowano analityczną metodę obliczania elementów orbity oraz współrzędnych satelitów GLONASS za pomocą algorytmów opartych na teorii uogólnionego zagadnienia dwóch stałych centrów grawitacji.

Przeprowadzone testy numeryczne wykazały, że opracowane algorytmy mogą być stosowane do obliczania składowych położenia i prędkości satelitów nawigacyjnych jako konkurencyjne wobec metod całkowania numerycznego. Ponadto, bazując na uogólnionym zagadnieniu dwóch stałych centrów grawitacji, można ujednoclić metody obliczania pozycji satelitów różnych systemów nawigacyjnych, a w szczególności GPS i GLONASS.

13.12.2017 – dr inż. Małgorzata Buśko, *Procedury prawne i technologiczne związane z budynkiem w bazie danych katastru nieruchomości*

W referacie przedstawiono weryfikację podstaw prawnych w aspekcie przestrzennych i opisowych danych ewidencyjnych budynku wraz z propozycją zmian w przepisach prawa dotyczących budynków w bazie danych katastru nieruchomości.

Szczególną uwagę poświęcono następującym zagadnieniom:

- dane przestrzenne – numeryczny opis konturu budynku – definicja konturu budynku, bloki budynku, elementy trwale związane z budynkiem, powierzchnia zabudowy budynku – analiza stanu prawnego i propozycje zmian wraz z uzasadnieniem;
- aktualizacja bazy danych katastru nieruchomości w aspekcie atrybutów opisowych budynku, w szczególności związanych z użytkowaniem budynku: rodzaj budynku według Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT), klasa budynku według Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB), główna funkcja budynku;
- weryfikacja umocowania prawnego w procesie wyznaczania powierzchni użytkowej budynku na podstawie obmiarów;
- konwersja archiwalnych baz danych, zawierających informacje o budynkach, do współczesnych systemów teleinformatycznych, ze szczególnym uwzględnieniem bezstratnej migracji danych;
- przepływ informacji o budynkach pomiędzy bazami danych i rejestrami publicznymi, harmonizacja baz danych w aspekcie danych przestrzennych i opisowych budynków.

Komisja Paleogeografii Czwartorzędu

Przewodniczący: Marek Krąpiec
Zastępcy przewodniczącego: Henryk Kubiak
Dorota Nalepka
Sekretarz: Aldona Mueller-Bieniek
Delegat ds. wydawnictw: Włodzimierz Margielewski

19.05.2017 – dr hab. Piotr Gębica, prof. dr hab. Sylwester Czopek, dr hab. Anna Michno, dr hab. Agnieszka Wacnik, dr Piotr Kołaczek, mgr Mateusz Sobucki, mgr Sławomir Superson, dr Mariusz Klimek, *Nowe dane o ewolucji doliny Sanu w rejonie Stubna–Nakła w późnym glacie i holocenie*

Komisja Biologii Rozwoju

Przewodnicząca: Elżbieta Pyza
Zastępca przewodniczącej: Andrzej Joachimiak
Sekretarz: Mariusz Jaglarz

20.10.2017 – dr hab. Joanna Augustynowicz, *Callitriche – niewielka roślina o wielkich możliwościach*

Komisja Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych

Przewodniczący: Jerzy Starzyk
Zastępca przewodniczącego: Jan Szarek
Sekretarz: Józef Walczyk

2.06.2017 – dr hab. inż. Jan Szczepanik, prof. nadzw. – *Nauka i technika w przemyśle maszyn rolniczych*

Komisja Geograficzna PAU

Przewodniczący: Kazimierz Krzemień
Zastępcy przewodniczącego: Adam Kotarba
Tadeusz Niedźwiedź
Sekretarz: Bolesław Domański

11.05.2017 – prof. dr hab. Antoni Jackowski, dr hab. Elżbieta Bilaska-Wodecka, dr hab. Izabela Soljan, mgr Justyna Liro, *Działalność naukowa Studium Turyzmu UJ*

12.10.2017 – dr inż. Ewa Adamiec, *Pyły drogowe i ich wpływ na środowisko miejskie*

16.11.2017 – dr hab. Jacek Szmańda, prof. UP, dr Małgorzata Luc, *Krajobraz zrenaturalizowany i zrehabilitowany byłych krakowskich kamieniołomów*

14.12.2017 – prof. dr hab. Antoni Jackowski, dr hab. Izabela Soljan, *Z dziejów Polskiego Towarzystwa Geograficznego*

KOMISJE MIĘDZYWYDZIAŁOWE

Komisja Historii Nauki

Przewodniczący: Jan Woleński
Zastępca przewodniczącego: Jerzy Kreiner
Sekretarz: Michał Kokowski

24.05.2017 – dr Alicja Rafalska-Łasocha, *Ludwik Chrobak – krytalograf. Okres krakowski*

Ludwik Chrobak urodził się 16 lipca 1896 r. w Krakowie. Tam też zaczął się kształcić, a w 1914 r. rozpoczął studia na Wydziale Filozoficznym UJ. W 1916 r. wcielono go do armii austriackiej, a po powrocie w 1918 r.

kontynuował studia na UJ. W roku 1919, jeszcze jako student, otrzymał stanowisko asystenta w Zakładzie Mineralogii UJ u prof. Stefana Kreutzta. W latach 1919–1920 pełnił też obowiązki asystenta w Akademii Górniczej w Krakowie. Absolutorium otrzymał w 1922 r. Dzięki staraniom prof. Kreutzta oraz talentem technicznym dr Chrobak skonstruował jedną z pierwszych w Polsce (1926) aparaturę rentgenowską do badania struktury kryształów. Jako wybitnie uzdolniony młody specjalista w dziedzinie powstającej dopiero na ziemiach polskich rentgenografii, w latach 1926–1927 dr Chrobak prowadził również wykłady i ćwiczenia z krystalografii na Uniwersytecie w Poznaniu.

W roku akademickim 1931/1932 otrzymał stypendium z Fundacji Rockefellera na studia z rentgenografii w Instytucie Rockefellera w Nowym Jorku. Pracował tam w laboratorium rentgenograficznym kierowanym przez R. W. G. Wyckoffa. Ten naukowy staż zaowocował publikacjami: *X-ray scattering power of metallic silver for K_{α} copper radiation*, a potem *Quantitative Spectrometric Studies of Ammonium and of Potassium Cupric Chloride Dihydrate (NH_4) $2CuCl_4 \cdot 2H_2O$ and $K_2CuCl_4 \cdot 2H_2O$* w „Zeitschrift für Kristallographie” – renomowanym czasopiśmie naukowym. Druga praca była podstawą jego rozprawy habilitacyjnej. W roku 1938 doc. Chrobak otrzymał nominację na stanowisko profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie i tam wyjechał. Podsumowując, dr Chrobak był jednym z pierwszych polskich krystalografów, którzy krzewili krystalografię rentgenowską, nową naówczas dziedzinę wiedzy, na ziemiach polskich i jego zasługi na tym polu warte są uznania.

Bibliografia

- L. Pauling, *The Nature of the Chemical Bond*, Cornell University Press, s. 158–159.
 J. L. Amoros, M. J. Buerger, M. C. de Amoros, *The Laue Method*, New York, Acad. Press, s. 120.
 Z. Kosturkiewicz, *Krystalografia w Polsce*, „Wiadomości Chemiczne”, 2014, 68, 5–6, s. 357–379.

14.06.2017 – dr Mariusz Chrostek, *Kluczowa rola lwowskich filologów w badaniach polskiego romantyzmu*

25.10.2017 – dr hab. Paweł Polak, *Rola historii nauki w działalności naukowej i filozoficznej Mariana Smoluchowskiego (1872–1917) – wybrane aspekty. (Z okazji 100. rocznicy śmierci)*

Celem referatu było przedstawienie koncepcji historii nauki, jaka wyłania się z pism słynnego polskiego fizyka Mariana Smoluchowskiego (1872–1917). Dorobek tego uczonego na gruncie fizyki doczekał się należnego

uznania i był przedmiotem wielu opracowań. Nieco mniej znana jest filozoficzna działalność Smoluchowskiego, choć i ona była przedmiotem badań od przeszło pół wieku. Setna rocznica śmierci wybitnego uczonego stała się dobrą okazją, aby poddać analizie inny zapomniany aspekt jego działalności, związany z historią fizyki.

Smoluchowskiego zainteresowania historią nauki związane były ściśle z refleksją filozoficzną nad nauką. Stąd wypływa charakterystyczny kształt tej działalności, odmienny od obecnie dominującego modelu. Koncepcja Smoluchowskiego pozostawała w dużej mierze zapomniana, ponieważ zgodnie z ówczesnie panującym stylem uprawiania nauki w publikacjach badawczych abstrahowano od odniesień historycznych. Te pojawiają się jednak w odczytach Smoluchowskiego, które dotychczas pozostawały jedynie w rękopisach, nieznanie szerszemu kręgowi badaczy. W jednym z nich Smoluchowski opisał swą koncepcję historii nauki, dzięki czemu można uznać, że działalność ta nie była marginalna, ale stanowiła integralny składnik jego wizji nauki, odmienny od dominujących ujęć pozytywistycznych, a nazywany przez niego romantyzmem nauki. Mimo wielu możliwych zastrzeżeń wobec koncepcji Smoluchowskiego, warto ją przypomnieć, aby przybliżyć klimat, w jakim kształtowała się polska historiografia nauki na początku XX wieku. Analiza koncepcji Smoluchowskiego stanowi więc istotny przyczynek do badań nad początkami historii nauki w Polsce, które nabierają dodatkowej aktualności w świetle współczesnych wyzwań, przed którymi stoi ta dyscyplina w naszym kraju.

22.11.2017 – prof. dr hab. Jan Woleński, *Leon Petrażycki. Życie i dzieło. (Z okazji 150. rocznicy urodzin)*

Leon Petrażycki (1857–1931) był jednym z najwybitniejszych teoretyków prawa w skali światowej. Studiował w Kijowie i Berlinie. Brał udział w dyskusjach nad słynnym niemieckim kodeksem cywilnym z 1896 r. i wpłynął na jego treść. Petrażycki był profesorem encyklopedii i historii filozofii prawa na Uniwersytecie w Petersburgu do 1918 r., a potem otrzymał katedrę socjologii prawa na Uniwersytecie Warszawskim. Zajmował się nie tylko teorią prawa, ale także ogólną metodologią nauk i psychologią. Ta ostatnia była podstawą jego pojmowania prawa i moralności. Przez prawo rozumiał przeżycia psychiczne o charakterze imperatywno-atrybutywnym (tj. korelujące uprawnienie i obowiązek), a przez moralność – przeżycia imperatywne. Ta koncepcja znacznie rozszerzała pojęcie zjawisk prawnych, w porównaniu z typowymi koncepcjami, które identyfikowały prawo z ustawami lub/i zwyczajem. Wedle Petrażyckiego ważną funkcją prawa jest jego rola motywacyjna. W tym związku opracował politykę prawa, czyli naukę o społecznych skutkach prawa. Miał przy tym na uwadze działanie

prawa na rzecz doskonalenia społeczeństwa w kierunku realizacji postulatów powszechnej miłości. Był też jednym z twórców socjologii prawa. W poglądach politycznych reprezentował liberalizm.

13.12.2017 – dr hab. Adam Redzik, prof. UW, *Emil Szlechter (1906–1995) – francusko-polski badacz prawa klinowego*

Komisja Spraw Europejskich

Przewodniczący: Michał Turała
Zastępca przewodniczącego: Bolesław Ginter
Sekretarze: Maria Nowakowska
Jerzy Zdrada

30.10.2017 – prof. dr hab. Elżbieta Skotnicka-Illasiewicz, *Preferencje i przewidywania wykorzystania wyników debaty nad scenariuszami przedstawionymi w Białej Księżce Komisji Europejskiej*

Komisja Zagrożeń Cywilizacyjnych

Przewodniczący: Zygmunt Kolenda
Zastępcy przewodniczącego: Joanna Kurczewska
Janusz Szmyd
Sekretarze: Stanisław Nagy
Marcin Ślarzyński

25.05.2017 – dr Dariusz Brzeziński, *Wolność i bezpieczeństwo w płynnej nowoczesności. Analiza zagrożeń cywilizacyjnych w twórczości Zygmunta Baumana*

Zagrożenia cywilizacyjne były jednym z najważniejszych problemów badawczych poruszanych przez Zygmunta Baumana (1925–2017), zmarłego niedawno socjologa i filozofa, jednego z najwybitniejszych intelektualistów publicznych współczesności. W ostatnich dziesięcioleciach analizował je przede wszystkim w kontekście transformacji nowoczesności. Twierdził, że proces przejścia od jej „stałej” do „płynnej” postaci charakteryzował się zdecydowanym dowartościowaniem wolności względem bezpieczeństwa. Wiązało się to z jednej strony z odsunięciem niektórych zagrożeń cywilizacyjnych – będących, na przykład, pochodną nieograniczonego rozwoju racjonalności instrumentalnej, władzy dyscyplinarnej czy też „kultury biurokratycznej”, z drugiej zaś – z zastąpieniem ich innymi, stanowiącymi konsekwencję „upłynnienia” struktur, instytucji i kodeksów aksjomatycznych.

Zdaniem Baumana, coraz większa zmienność i nieprzewidywalność współczesnego świata rodzi poczucie niepewności, charakteryzujące wszelkie płaszczyzny ludzkiego funkcjonowania. W ostatnich latach jest ono dodatkowo wzmacniane przez takie zagrożenia, jak: terroryzm, kryzys migracyjny, a także rozwijający się na ich tle populizm. W przekonaniu socjologa – które wyraził w swych ostatnich publikacjach – zaistniała sytuacja sprawiła, że bezpieczeństwo staje się obecnie coraz bardziej pożądaną wartością. W wystąpieniu koncentruję się na krytycznej analizie rozpoznań Baumana, dotyczących źródeł bezpieczeństwa i wolności, a także wskazuję na to, w jaki sposób w swej „socjologii zaangażowanej” przedstawiał on możliwość ustanowienia równowagi między nimi.

Komisja Filozofii Nauk

Przewodniczący: ks. Michał Heller
 Zastępcy przewodniczącego: Andrzej Staruszkiewicz
 ks. Janusz Mączka
 Sekretarze: ks. Wojciech Grygiel
 Paweł Polak

22.05.2017 – dr Michał Eckstein, *Konforemny cykliczny kosmos Rogera Penrose'a*

13.11.2017 – dr Bartłomiej Skowron, *Matematyka jako sieć. Filozofia matematyki Saundersa MacLane'a*

4.12.2017 – dr hab. med. Wojciech Płazak prof. UJ, *Aktualne problemy medycyny: technika czy etyka?*

Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych

Przewodniczący: Andrzej Kastory
 Zastępcy przewodniczącego: Jerzy Kuczyński
 Karol Sanojca
 Sekretarz: Grzegorz Chomicki

Komisja odbyła 3 posiedzenia w dniach: 23.05, 27.06, 26.09.2017 r., podczas których wygłoszono 2 wykłady, 1 komunikat i przedstawiono 1 opinię o podręczniku².

² Materiały z posiedzeń Komisji zostaną opublikowane w XV t. czasopisma „Opinie Edukacyjne PAU”.

Komisja PAU do Badań Diaspory Polskiej

Przewodniczący: Zygmunt Kolenda
Zastępcy przewodniczącego: Dorota Prasałowicz
Adam Stefan Walaszek
Sekretarz: Janusz Pezda

- 18.05.2017** – dr Bartosz Nowożycki, *Stefan Przedziecki – Polak i kosmopolita w Watykanie*
12.10.2017 – prof. Tadeusz Gromada, *Charakter i przyszłość Polonii amerykańskiej*
23.11.2017 – mgr Mikołaj Murkociński, *Działalność polskich agend rządowych na terenie Afryki Wschodniej 1942–1945*
14.12.2017 – ks. prof. Andrzej Szostek MIC, *Bóg miłosierny – Sąd Ostateczny – imigranci*

Komisja Antropologiczna PAU

Przewodniczący: Joachim Cieślik
Zastępcy przewodniczącego: Jan Chochorowski
Henryk Głąb
Sekretarz: Marcin Brocki

- 1.12.2017** – prof. dr hab. Janusz Piontek, *Ludność dorzecza Odry i Wisły w późnej starożytności i średniowieczu. Pochodzenie, warunki życia, stan biologiczny*

Komisja Ergonomii PAU

Przewodniczący: Marek Złowodzki
Zastępca przewodniczącego: Tadeusz Juliszewski
Sekretarz: Halszka Kontrymowicz-Ogińska

- 18.05.2017** – dr inż. Karolina Trzyniec, *Zastosowanie wybranych technik sztucznej inteligencji do oceny poziomu wyszkolenia operatorów maszyn i pojazdów rolniczych*
20.06.2017 – dr hab. inż. Piotr Szymczyk przedstawił pracę własną pt. *Jakość światła*
14.12.2017 – prof. dr hab. inż. Tadeusz Juliszewski, *Ergonomiczne zmiany ciągników i maszyn rolniczych – porównanie obiektów muzealnych i współczesnych*

Komisja PAU Zarządzania Kulturą i Mediami

Przewodniczący: Emil Orzechowski
Zastępca przewodniczącego: Kazimierz Sowa
Sekretarz: Joanna Szulborska-Łukaszewicz

10.05.2017 – prof. dr hab. Łukasz Sułkowski, *Kultura akademicka – koniec utopii?*

Z badań dotyczących kierunków zmian obecnych systemów kształcenia wyłania się kilka trendów. Wzrasta tendencja do różnicowania się uczelni, w sektorze edukacji wyższej współistnieją instytucje różnej wielkości, mające różną misję, strukturę założycielską i specjalizacje, typ działalności itp. Zwiększa się umiędzynarodowienie w sektorze, mamy zatem do czynienia z coraz większą mobilnością programów i pracowników naukowych, a także studentów i całych organizacji edukacyjnych. Kolejne ważne tendencje to prywatyzacja i komercjalizacja nauki na skalę światową, zgodnie z którymi kształcenie wyższe jest traktowane jako usługa pochodząca ze sfery dóbr prywatnych, nauka zaś jako produkt intelektualny. Dochodzi również do rozwoju modelu „uniwersytetu przedsiębiorczego”, co spotyka się z krytyką i oporem środowiska akademickiego. Tendencje przedsiębiorczości w kulturze uniwersytetu zaznaczają się, między innymi, w: wprowadzeniu metod *accountability* oraz *governance*; stosowaniu quasi-biznesowych i quasi-korporacyjnych rozwiązań organizacyjnych; nastawieniu na generowanie przychodu z działalności edukacyjnej oraz na pochodzące z niej innowacje – we współpracy z sektorem przemysłowym; tworzeniu strategii konkurencyjnych i realizacji misji rynkowej; rezygnacji w procesie podejmowania decyzji z modelu kolegialnego, koncentrującego się na kadrze akademickiej, na rzecz modelu menedżerskiego, w którym władza należy do zarządu, administratorów i organów nadzorczych.

Ostatnią tendencją jest stopniowe zaprzestanie dotowania czy nawet dofinansowania działalności uczelni, związane z odchodzeniem od państwa opiekuńczego (*welfare state*), a także rozkwitem nowego zarządzania publicznego. Ukształtowanie organizacji uniwersytetów ma swój krajowy kontekst. Na poziomie makro widać wyraźne kierunki zmian w systemach edukacyjnych, na poziomie mezo obserwuje się uwarunkowane historycznie różnice pomiędzy lokalnymi systemami edukacyjnymi, mimo dostosowania się do globalnych trendów. Najwięcej pytań odnosi się do poziomu mikrofunkcjonowania uczelni. Trudno powiedzieć, jakie struktury, strategie oraz kultura ukształtują się w różnych typach uniwersytetów.

Coraz częściej w uczelniach stosuje się metody zarządzania, czemu towarzyszy krytyka menedżeryzmu. Rozwiązanie może prowadzić do równowagi między społeczną misją edukacji a pracą nad zwiększeniem efektywności funkcjonowania uczelni. Adaptacja metod organizacyjnych i koncepcji zarządzania pochodzących z nauk o zarządzaniu mogą ułatwić realizację tego celu. Wykorzystywanie metod restrukturyzacji, zarządzania kapitałem ludzkim czy finansami, zarządzania strategicznego, zarządzania jakością czy logistyki powinno pozwolić na zachowanie bieżącej misji, ale też na zwiększenie skuteczności działania. Wzrost znaczenia koncepcji i metod zarządzania w działaniu uczelni wydaje się nieuchronny, jednak trzeba mieć na względzie konieczność podporządkowania się misji społecznej. Więcej: Ł. Sułkowski, *Kultura akademicka. Koniec utopii?*, PWN, Warszawa 2016.

7.06.2017 – prof. dr hab. Sławomir Magała, *Dobroć zmiany. Ekologia polityczna reprivatyzacji w kulturze*

„Nie oddamy wam kultury?”. Nie wiadomo, czy kultura powinna mieć właściciela. Ani kwestie praw autorskich, ani kwestie patentów naukowych nie są proste. Status prawny graczy na rynku medialnym? Onet.pl jest w 75% własnością Springera, a w 25% – TVN. Kto o tym pamięta, analizując przekaz ideologiczny stylizowany na odbicie świadomości członków społeczeństwa obywatelskiego, a w rzeczywistości ustalany – niczym receptura syropu na kaszel – przez ekspertów od politycznego PR w Onet.pl, w TVN albo w administracji Springera? Nie oddamy wam kultury oznacza zatem w praktyce – nie oddamy nikomu monopolu samozwańczych elit na sprzedawanie dostępu do światopoglądowego wartościowania przeżyć – ani odbiorcom, ani kontrolitom. Autorzy tego hasła **dokonują dzikiej reprivatyzacji instytucji finansowanych przez podatnika**. Próbujać przemycić pogląd, że rola władz powinna być bierna – nie powinny się mieszać w sposób wydawania podatków w instytucjach publicznych, nie powinny się wypowiadać na temat wartości, które twórcom kultury i pośrednikom w ich przekazywaniu przyświecają. Dlaczego jednak nie powinni, skoro właśnie tego oczekują od nich wyborcy? I jak mogą, skoro w dobie masowych baz danych oraz behawioralnego zarządzania państwowi eksperci od PR wracają ramię w ramię ze specjalistami od marketingu i branding na śródek areny, agory oraz medialnego ringu? Między rynkiem jako symbolem procesów gospodarczych, parlamentem jako symbolem procesów politycznych a kulturą jako symbolem procesów przeżyć estetycznych oraz etycznych pracują media. Bynajmniej nie znikąd. Dobroć zmiany mierzymy wzrostem obywatelskiego zainteresowania Rzeczą Pospolitą kosztem ograniczenia zainteresowań do ciepłej wody w multimedialnym kranie.

4.10.2017 – prof. dr hab. Monika Kostera, *Etnograficzne badania organizacji*

Kultura organizacyjna od lat 80. XX w. jest ogromnie popularnym przedmiotem badań i publikacji z dziedziny teorii organizacji i zarządzania. Widziana jako proces jest medium życia społecznego, umożliwiającym uczestnikom organizacji komunikację i nadającym sens ich działaniom, doświadczeniom i wyborom, nadaje się do badań empirycznych, skoncentrowanych na społecznej przestrzeni, w której i poprzez którą aktorzy społeczni działają i widzą świat. Taka perspektywa umożliwiła poznanie kolektywnych działań, a także oferuje zbiorowe ramy odniesienia dla aktorów społecznych. Kultura organizacyjna organizuje doświadczenie i działania, a poznanie jej umożliwia zrozumienie organizacji z perspektywy uczestników.

Badania zorientowane na identyfikację i zrozumienie sfer symbolicznych kultury organizacyjnej przybierają często postać badań indukcyjnych i abdukcyjnych badań etnograficznych. Badacze pragną spojrzeć na świat oczami badanych ludzi, pragną zrozumieć, myśleć kategoriami procesów i unikają teorii i wyobrażeń we wczesnych fazach projektu. Interesują ich znaczenia, sens zjawisk z punktu widzenia ludzi, z którymi przeprowadzają badania, wysoko cenią sobie spontaniczność, naturalność. Celem takich badań jest sformułowanie teorii bezpośrednio na podstawie badań empirycznych, gdy została już zebrana satysfakcjonująca ilość (i jakość) danych. Badacze dążą do kontaktu z aktorami społecznymi bezpośrednio zaangażowanymi w tworzenie rzeczywistości, próbie ich opisu w ujęciu procesowym. Celem jest szczególnie sformułowanie teorii lokalnych i średniego zasięgu, dotyczących procesów (reprezentacja procesu), nie stanów (reprezentacja populacji).

Etnografia jest metodologią badań jakościowych, stosowanych od dawna w antropologii kultury. Z macierzystej dziedziny nauki przeniknęła do wielu innych, takich jak socjologia czy teoria organizacji i zarządzania. Wśród badań jakościowych w naszej dyscyplinie nauki etnografia zajmuje coraz bardziej poczesne miejsce. Etnografowie interesują się społecznymi aspektami funkcjonowania organizacji (współdziałanie, sytuacja uczestników organizacji, postawy, przebieg procesów organizowania w codziennym życiu organizacyjnym). Etnografia bywa traktowana jako metoda badawcza (np. jako fragment większego procesu badawczego stosuje się czasami minietnografie, mające połączyć wiedzę na poziomie mezo w socjologii i psychologii), może być jednak także widziana jako tradycja metodologiczna. Metodologia etnograficzna w badaniach organizacji to spójny proces, na który składa się stosowanie metod, zasad i reguł naukowego poznawania rzeczywistości zaczerpniętych z antropologii kulturowej. Metody charakte-

rystyczne dla etnografii to przede wszystkim: obserwacja, wywiad i analiza tekstu. Badania etnograficzne koncentrują się na teraźniejszości, nie zajmują się przewidywaniem przeszłości.

6.12.2017 – dr Joanna Szulborska-Łukaszewicz, *Dokąd zmierzamy? Wokół reformy sektora kultury w Polsce*

Konstytucją sektora kultury w Polsce jest ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (1991), wypracowana i kilkakrotnie nowelizowana z inicjatywy i przy udziale zainteresowanych środowisk. Wśród jej zalet warto wymienić otwartość (przedmiotową i podmiotową), elastyczność w zakresie finansowania kultury i autonomię publicznych instytucji kultury. Z pewnością ustawa wymaga dostosowania do potrzeb XXI w. Jednak płynące wobec niej słowa krytyki niejednokrotnie nie wynikają z krótkowzroczności i analizy jej regulacji wyłącznie z perspektywy jednej branży lub z błędnego przekonania, że wszelkie sporne kwestie mogą znaleźć rozwiązanie w szczegółowych zapisach prawa.

Punktem wyjściowym dla jakichkolwiek zmian powinna być diagnoza. W tym kontekście należy docenić podjęte w 2017 r. na szeroką skalę, z inicjatywy ministerstwa ds. kultury (MKiDN), badania o charakterze jakościowym, ukierunkowane na zdiagnozowanie problemów sektora kultury w Polsce i uzgodnienie zakresu reform. Zidentyfikowano szereg problemów, m.in. dotyczących sektorowości kultury, statusu artysty i jego uprawnień, systemu zabezpieczeń społecznych twórców i artystów, relacji instytucji z ich organizatorami, specyfiki artystycznej instytucji kultury, kadencyjności dyrektorów i konkursów. Brak jednak zgodności co do proponowanych przez branżowe środowiska rozwiązań.

Choć dyskusje na temat równego dostępu różnych pod względem formalno-prawnym podmiotów do publicznych środków trwają od lat, prywatne instytucje kultury – okazuje się – nie gwarantują większej efektywności wykorzystania środków. Nie są jednak skrupowane tak absurdalną liczbą procedur, w które uwikłana jest działalność publicznych instytucji kultury.

Wiele problemów sektora kultury wynika z prawa inicjowanego przez inne niż MKiDN urzędy centralne. W efekcie, uwikłane w coraz silniej zbiurokratyzowaną sieć przepisów prawnych, pozornie tylko służących wspólnemu dobru, instytucje kultury, twórcy i artyści tracą swe potencjały, energię i fundusze na dostosowanie się do procedur, zamiast skupić się na realizacji misji. A niejednokrotnie obowiązujące przepisy prowadzą do takich absurdów, jak fakt, iż instytucja kultury, której misją jest upowszechnianie kultury, będąc podatnikiem VAT, nie może jej realizować – nie może niczego oferować nieodpłatnie ze względu na prewspółczynnik VAT; czy kwestio-

nowanie umów o dzieło z artystami muzykami, których jedynym zadaniem w instytucji artystycznej jest przecież współtworzenie dzieła.

Rosnący w Europie do granic absurdu poziom biurokracji krytykuje Charles Landry, proponując „kreatywną biurokrację” (redukcję procedur do niezbędnego minimum). Ignorujemy tę propozycję, zobowiązując do mnożenia procedur i stanowisk pracy dedykowanych ich zwielokrotnianiu oraz powiązanej z nimi sprawozdawczości.

Posiedzenia Stacji Naukowych i Komisji PAU działających poza Krakowem od maja do grudnia 2017¹

**Stacja Naukowa PAU w Katowicach
(Wszechnica PAU w Katowicach)**

Kierownik: Marek Zrałek
Sekretarz: Janina Szymanowicz

30.05.2017 – prof. dr hab. Katarzyna Lisowska, *GMO – kontrowersyjna strona nauki*

Poznanie mechanizmów dziedziczenia, rozwój biologii molekularnej i możliwości, jakie niesie inżynieria genetyczna, to wielkie osiągnięcia nauki w ostatnim stuleciu. Te odkrycia rozbudziły nadzieje, że zbliżamy się do rozwiązania zagadki życia i wkrótce zyskamy narzędzia, aby poprawiać naturę i naginać ją do naszych potrzeb.

Jednak manipulacje genetyczne na roślinach i na zwierzętach rodzą wiele nowych problemów i nieoczekiwanych zagrożeń. Największe wątpliwości dotyczą genetycznie modyfikowanych roślin uprawnych i zwierząt hodowlanych – GMO wkracza tu bowiem do produkcji żywności, a produkcja ta odbywa się w otwartym środowisku. Rodzą się więc obawy o bezpieczeństwo zdrowotne i zagrożenia środowiskowe.

Wyniki badań wskazują, że żywność GMO dopuszczona do obrotu nie wykazuje ostrej toksyczności. Są jednak zastrzeżenia do metod oceny ryzyka – najczęściej bowiem wykonuje się krótkoterminowe testy, które nie mówią nic o skutkach długotrwałego spożywania tych produktów.

Przyjmuje się, że żywność z roślin GM może być tańsza niż tradycyjna. Soja GM, importowana z obu Ameryk, jest rzeczywiście tańsza, ale głównie dlatego, że pochodzi z wielkoobszarowych, przemysłowych upraw o niskich

¹ Posiedzenia Stacji Naukowych i Komisji PAU działających poza Krakowem od czerwca 2016 do kwietnia 2017, por. „Rocznik PAU”, R. 2016/2017, s. 133–135.

kosztach pracy. Zwolennicy upraw GMO przekonują, że technologia ta pozwoli zwiększyć produkcję żywności. Jednak dane FAO mówią, że zasoby Ziemi są w stanie wykarmić obecną, a nawet znacznie większą populację; problem głodu nie wynika z braków żywności, tylko z niesprawiedliwej dystrybucji, z biedy oraz przeznaczania żywności na biopaliwa. Obietnica, że GMO nakarmi głodujących, to hasło marketingowe, a nie naukowy argument.

20.06.2017 – dr Zdzisław Janeczek, *Spoleczno-patriotyczna i wojskowa działalność rodu Potockich herbu Pilawa*

W wykładzie nakreślono wspaniałą, niesłychanie barwną panoramę na przestrzeni kilku stuleci jednego z najwybitniejszych rodów magnackich, który wydał licznych senatorów i posłów, wojewodów i kasztelanów, biskupów i prymasa Rzeczypospolitej szlacheckiej, dyplomatów i utalentowanych wojskowych. Dzieje rodziny Potockich to historia o polityce, militariach, kulturze i gospodarce dawnej Rzeczypospolitej, o sukcesie i rozczarowaniu, w zaśniach i umiejętności współdziałania. Bohaterem narracji jest dynastia – następstwo i wzajemne międzypokoleniowe relacje członków rodu oraz dziedzictwo kulturowe, które te relacje uosabia i wyraża. Historia tego rodu to dzieje Polski, Litwy, Białorusi i Ukrainy. Nazwisko Potockich nosili w przeszłości często ludzie oryginalni, genialni i ekscentryczni, wielcy wojownicy, a ich życie może nam służyć nie tylko za kopalnię anegdot. Ich żywoty to historie, w których stykają się ze sobą władza, pieniądze i pokrewieństwo, pełne są też pasji i wielkich dramatów. Bez znajomości tego fragmentu naszej przeszłości, jakim są losy Potockich i spokrewnionych z nimi Lubomirskich, Zamoyskich, Sapiechów czy Radziwiłłów, nie jesteśmy w stanie zrozumieć mechanizmów rządzących Rzeczpospolitą Obojga Narodów. To tak jakby studiować dzieje Florencji z wykluczeniem rodu Medyceuszy, doskonale obrazujących rolę dynastii w polityce i gospodarce oraz koneksje między bogactwem, pozycją i potęgą polityczną tego miasta-państwa.

Potoccy, jako nowożytna dynastia, wydostali się poza lokalny polski kontekst i odegrali kluczową rolę w tworzeniu I Rzeczypospolitej – wielonarodowej i wielokulturowej wspólnoty.

W XIX i XX wieku Potoccy byli liderami rozwoju gospodarczego i innowacji, architektami nowoczesności.

26.09.2017 – prof. dr hab. Krystian Proberz, *Chuquicamata oraz inne atrakcje geoturystyczne pustyni Atacama (Chile)*

Na wstępie objaśnienie tytułu, a więc: **Chuquicamata** jest największą odkrywkową kopalnią rudy miedzi na świecie. Znajduje się na północy

Chile na pustyni Atacama, na wysokości ok. 3800 m n.p.m. i ma wymiary 4×2,5 km, zaś jej głębokość wynosi >900 m. Nazwa Chuquicamata pochodzi z czasów prekolumbijskich, z języka Indian Aymarów. **Geoturystyka**, natomiast, to rodzaj turystyki kwalifikowanej, wielowymiarowa forma aktywności ludzkiej, zajmująca się opisem i propagowaniem walorów kulturowych i dydaktycznych obiektów przyrody nieożywionej oraz zabytków techniki.

Z Chile, w tym z rozpoznawaniem Atacamy, związany jest Ignacy Domeyko, przyjaciel naszego wieszczą Adama Mickiewicza, „ojciec górnictwa Chile”, w Polsce niemal zapomniani.

Moja podróż w tej części Chile, obejmująca także Andy, przebiegała trasą: Antofagasta (ważny ośrodek akademicki), odkrywkowe kopalnie miedzi, m.in. Mantos Blancos, Mina Gaby, miejscowość Baquedano, fragment słynnej drogi nr 5 „Panamericana”, góry Cordillera de Domeyko, Salar de Atacama (ze złożami litu), rezerwat flamingów jezior „Lagunas Miscanti y Miniques” (Andy), stolicę regionu San Pedro de Atacama, jedną z największych tutejszych atrakcji: Księżycową Dolinę – Valle de La Luna, gejzery El Tatio (najwyżej położone pole termalne na świecie, ok. +4300 m n.p.m.), kopalnię miedzi w Chuquicamata, opuszczone miasto saletrzone Chacabuco oraz luk skalny La Portada (brama do Antofagasty).

24.10.2017 – ks. abp dr Wiktor Skworec, *Misja Kościoła*

Misją Kościoła jest głoszenie Ewangelii, które jest owocem działania Ducha Świętego (Dz 1,4–5). W każdym okresie historycznym przed działalnością misyjną stają inne wyzwania, zmieniają się sposoby jej spełniania oraz ich hierarchia.

Na sposób funkcjonowania religii wpływają przemiany w polityce i gospodarce (m.in. globalizacja, rozwarstwienie świata, kultura zamknięta, mentalność wielokulturowa). Przemieszczaniu się Kościoła z północy na południe i na wschód towarzyszą zmiany w samorozumieniu Kościoła i nowe nurty w teologii (teologie wyzwolenia, pluralistyczna teologia religii, „czarna”, „czerwona”, „żółta” teologia itp.).

Rozumienie misji było związane z kryterium geograficznym. Dziś rezygnuje się z symboliki „zajmowania” terytorium „pogańskiego”, kładąc nacisk na spotkanie i różnorodność świata ludzkiego. Działalność misyjna obejmuje inkulturację, dialog międzyreligijny oraz promocję kultury ludzkiej (poprzez ewangelizację, edukację i działania prozdrowotne). Ta ostatnia dokonuje się poprzez formowanie sumień. W świetle Ewangelii niesprawiedliwości społeczne są postrzegane jako obraza Boga i człowieka (m.in. zadłużenie międzynarodowe, niesprawiedliwy podział ziemi, dostęp do własności prywatnej i dobra wspólnego).

Misja Kościoła to nie tylko misja ewangelizacyjna, związana z głoszeniem prawdy o Jezusie Chrystusie. Jest to misja, która widzi człowieka integralnie i pragnie wspomóc go w budowaniu wspólnoty dzieci Bożych na ewangelicznych wartościach.

28.11.2017 – dr hab. n. med. Robert Król, *Transplantacja wątroby – blaski i cienie*

Komisje Stacji Naukowej PAU w Katowicach

Komisja Historii Śląska

Przewodniczący: Zygmunt Woźniczka

Sekretarz: Karol Makles

21.06.2017 – dr hab. Zygmunt Woźniczka, *Dlaczego doszło do powrotu Górnego Śląska do Polski?*

– dr Andrzej Dragonia, *Województwo Śląskie – status prawny i znaczenie*

– dr Zdzisław Janeczka, *Kadra dowódcza III powstania śląskiego – wybrane problemy*

Komisja Nauk Matematycznych

Przewodniczący: Aleksander Błaszczyk

Sekretarz: Andrzej Kucharski

28.11.2017 – prof. Sakae Fuchino, *Set-theoretic Multiverse. Wieloświat teoriomnogościowy*

Komisja Nauk Przyrodniczych

Przewodniczący: Wiktor Zipper

26.06.2018 – prof. dr hab. n. med. Jan Duława, *Polipragmazja i jatrogenia – narastające problemy medycyny*

11.12.2017 – prof. dr hab. Maciej Maśka, *Zimne atomy jako narzędzie do symulacji materii skondensowanej*

Wszechnica Naukowo-Kulturalna PAU w Gliwicach

25.05.2017 – prof. dr hab. Andrzej Kajetan Wróblewski, *Newton, Maxwell, Einstein, i co dalej?*

- 22.06.2017** – prof. dr hab. Franciszek Marek, *Wkład Śląska w dorobek polskiej kultury ogólnonarodowej*
- 28.09.2017** – prof. dr hab. Jadwiga Puzynina, *Komunikacja międzyludzka jako element kultury*
- 24.10.2017** – mgr Damian Jableka, *Planety pozasłoneczne; w poszukiwaniu innych światów*
- 30.11.2017** – prof. dr hab. Tadeusz Niedźwiedź, *Ekstremalne zjawiska pogodowe i anomalie klimatyczne*

Komisja Przyrodniczo-Medyczna PAU we Wrocławiu

Przewodniczący: Czesław Radzikowski
Zastępca przewodniczącego: Aleksandra Klimczak
Sekretarz: Katarzyna Prosek

- 27.09.2017** – dr Małgorzata B. Bieńkowska-Haba, *Autostopem do jądra komórki – czyli mechanizm zakażenia wirusem HPV16*
- 18.10.2017** – prof. dr hab. Grzegorz Bułaj, *Leczenie chorób neurologicznych w oparciu o neuropeptydy oraz terapie łączone*

Książki i czasopisma wydane w 2017 roku

Wydawnictwa seryjne

- Monumenta Poloniae Historica, t. XVI: *Kronika halicko-wołyńska (Kronika Romanowiczów)* – współwyd. Instytut Historii PAN
- Acta Nuntiaturae Polonae, t. LII: *Angelus Maria Durini (1767–1772)*, vol. 1 (12 IV 1766–20 IV 1768)
- Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum. Polen, Band 2: *Kleinpolen* – współwyd. Instytut Archeologii UJ, Instytut Archeologii UW
- Prace Komisji Filologii Klasycznej, nr 48
- Prace Komisji Filologii Klasycznej, nr 49: Joanna Komorowska, *Studia nad grecką tradycją egzegetyczną Arystotelesowego „O duszy”*
- Prace Komisji Neofilologicznej, t. XIV
- Sprawozdanie Komisji Przyrodniczo-Medycznej PAU we Wrocławiu za okres 2015–2016
- Sylloge Nummorum Graecorum, Poland, Vol. I: *The Archaeological and Ethnographical Museum in Łódź*, Part 3: *Bosporus – Cilicia* – współwyd. Instytut Archeologii i Etnologii PAN

Wydawnictwa pozaseryjne

- Bibliografia zawartości Rocznika Polskiej Akademii Umiejętności za lata 1989/1990–2014/2015, z suplementem za rok 2014/2015*
- Contributions to the Prehistory of Greece and the Aegean*, red. J. K. Kozłowski
- Katalog grafiki ornamentalnej z wieku XVI w zbiorach Gabinetu Rycin Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie*, oprac. M. Adamska
- Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu*, t. XI: *Rękopisy nr 2064–2556*

- Korespondencja Adama Vetulaniego z Miroslavem Boháčkiem*, oprac. E. Dziurzyńska, M. Śumowá – współwyd. Masarykův Ústav a Archiv Akademie Věd ČR
- M. Grekowicz-Hausnerowa, *Chleb dziennikarski ma smak rozmaity...*, *Wspomnienia*, oprac. K. Grodziska
- Norwid i my... O Pracowni Słownika Języka Cypriana Norwida*
- Nowoczesne nauczanie tradycji ojczystych. Sybiry i młodzież*
- Po drogach uczonych. Z członkami Polskiej Akademii Umiejętności rozmawia Andrzej M. Kobos*, t. VI
- W. Domagała, *Stachury i Domagały Patologia znaczy słowo o chorobie*, t. I, wyd. 3
- W. Mańczak, *Polski słownik etymologiczny*
- Wspólna sprawa. Studia i materiały do dziejów emigracji polskiej we Francji*
- Żydzi i judaizm we współczesnych badaniach polskich*, t. VI

Czasopisma

- „Acta Militaria Mediaevalia” t. XII: 2016 – współwyd. Muzeum Historyczne w Sanoku
- „Acta Physica Polonica”, 2017, s. B, vol. 48, nr 1–12; Supplement; vol. 10, nr 1–4 – współwyd.
- „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych”, R. XX: 2016, z. 4, R. XXI: 2017, z. 1–2 – współwyd. Krakowski Instytut Prawa Karnego. Fundacja
- „Folia Historiae Artium”, t. 14: 2016, t. 15: 2017
- „Folia Quaternaria”, t. 84: 2016
- „Geoinformatica Polonica”, Vol. 16: 2017
- „Kultura Słowian. Rocznik Komisji Kultury Słowian PAU”, t. XIII: 2017: *Słowianie – problemy geokultury*
- „Kwartalnik Filozoficzny”, t. XLIV: 2016, z. 4, t. XLV: 2017, z. 1–2 – współwyd. Instytut Filozofii UJ
- „Kwartalnik Prawa Prywatnego”, R. XXV: 2016, z. 4; R. XXVI: 2017, z. 1–4
- „Nowy Filomata”, R. XX: 2016, nr 2, R. XXI: 2017, nr 1
- „Opinie Edukacyjne. Prace Komisji PAU do Oceny Podręczników Szkolnych”, t. XIV: 2016
- „The Polish Review”, 2017, nr 1–4, współwyd.
- „Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie”, R. LXII: 2017
- „Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności”, R. 2016/2017

- „Studia Geomorphologica Carpatho-Balcanica”, vol. L: 2016 – współwyd.
Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN
- „Studia Historiae Scientiarum”, t. 15: 2016
- „Studia Politologica Ucraino-Polona”, nr 7: 2017 – współwyd. Instytut
Państwa i Prawa Narodowej Akademii Ukrainy, Polskie Towarzystwo
Naukowe w Żytomierzu
- „Studia Środkowoeuropejskie i Bałkanistyczne” t. XXIV: 2016, t. XXV:
2017
- „Wszechświat”, t. 118: 2017, nr 1–12

Z działalności Archiwum Nauki PAN i PAU w 2017 roku

Archiwum Nauki gromadzi materiały archiwalne należące do państwowego zasobu archiwalnego, zgodnie z dokumentem powierzenia, wydanym przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych Prezesowi Polskiej Akademii Nauk, oraz należące do niepaństwowego zasobu archiwalnego, stanowiące własność Polskiej Akademii Umiejętności.

Nadzór nad Archiwum Nauki pełnił prezes Oddziału PAN w Krakowie prof. Andrzej Jajszczyk, zgodnie z delegacją udzieloną przez prezesów PAN i PAU na podstawie §4 Statutu Archiwum Nauki z 9 VI 2016 r.

Rada Naukowa, w składzie: prof. prof. Michał Turała (przewodniczący), Jan Machnik (wiceprzewodniczący), mgr Ewa Dziurzyńska (sekretarz); członkowie: prof. Andrzej Banach, dr Barbara Berska, prof. prof. Barbara Godzik, Adam Kotarba, dr Rita Majkowska, prof. prof. Ryszard Nycz, Krzysztof Stopka, Waław Uruszczak, Jerzy Wyrozumski, obradowała 13 marca. Omówiła i przyjęła sprawozdanie Archiwum za rok 2016 oraz plan na rok 2017. Na posiedzeniu tym poddano pod dyskusję i przyjęto jednomyślnie tekst *Regulaminu Rady Naukowej Archiwum Nauki PAN i PAU* oraz *Regulaminu Konkursu na stanowisko Dyrektora pomocniczej placówki naukowej Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności działającej pod nazwą Archiwum Nauki PAN i PAU*.

Powołana Komisja Konkursowa, pod przewodnictwem prof. dr. Andrzeja Banacha, przeprowadziła konkurs i wyłoniła kandydata na stanowisko dyrektora Archiwum Nauki. Został nim historyk i archiwista dr Adam Górski.

Archiwum Nauki realizowało zadania statutowe zgodnie z założonym programem, przy obsadzie etatowej: 8,4 etatu PAN, 2,5 etatu PAU, wykonywane przez 15 pracowników. Od stycznia do października 2017 r. jedna osoba przebywała na urlopie macierzyńskim. Pomocą służyli również wolontariusze (3 osoby) i praktykanci – studenci historii UJ (5 osób).

Archiwum, zgodnie z porozumieniem między PAN i PAU z 3 IV 2002 r., było finansowane przez obie Akademie.

W roku sprawozdawczym, dzięki wygospodarowanym własnym funduszom, Polska Akademia Nauk przeznaczyła środki na wyrównanie dysproporcji w wynagrodzeniach pracowników.

Polska Akademia Umiejętności zakupiła 2 komputery z oprogramowaniem, sfinansowała digitalizację m.in. ostatniej części akt Towarzystwa Naukowego Krakowskiego z lat 1815–1872 (11 885 skanów) oraz protokołów Zarządu PAU z lat 1873–1936. Archiwum Nauki korzystało też nieodpłatnie z Pracowni Digitalizacyjnej PAU na potrzeby swoich badań.

W roku sprawozdawczym nastąpił przyrost zasobu archiwalnego o 89,05 mb oraz 40,7 GB (15 063 pliki) dokumentacji elektronicznej. Stan zasobu archiwalnego w dniu 31 XII 2017 r. wyniósł 1640,37 mb.

Wśród nabytków znalazły się m.in. materiały fizyka Wiesława Czyży (1927–2017), historyka sztuki i architekta Józefa Frazika (1922–1998), historyka sztuki Mariana Słoneckiego (1886–1969), przyrodnika Krystyny Grodzińskiej (ur. 1934), historyków: Ireny Homoli-Skąpskiej (1929–2017), Karoliny Targosz (ur. 1938), językoznawcy Marii Karpluk (1925–2016), profesora nauk technicznych Stanisława Lenkiewicza (1916–2012) oraz geologa Jerzego Znoski (1922–2017). Stałe uzupełniane są cennymi materiałami spuścizny: chemika Adama Bielańskiego (1912–2016), geologów Stanisława Czarnieckiego (1921–2013) i Jacka Rutkowskiego (1934–2016), matematyka Andrzeja Pelczara (1937–2010), geologa i uczestnika bitwy pod Monte Casino Wojciecha Narębskiego (ur. 1925) oraz historyka prawa Wacława Uruszczaka (ur. 1946).

W ramach opracowania zasobu ciągle uzupełniany jest tymczasowy inwentarz zespołu akt Polskiej Akademii Umiejętności (1872–1952–1989), dzięki prowadzonym pracom melioracyjnym w wybranych grupach akt (m.in. Biblioteka, Komisja Fizjograficzna).

Kontynuowane były prace nad inwentarzami spuścizn m.in. filozofów Romana Ingardena, Izydory Dąbskiej, mongolisty Władysława Kotwicza, historyka sztuki Karoliny Lanckorońskiej. Trwają prace nad porządkowaniem i scalaniem korespondencji filozofa Wincentego Lutosławskiego.

W wyniku prac identyfikacyjnych i ewidencyjnych prowadzonych nad obiektami z zakresu falerystyki ze spuścizn uczonych opracowano pod względem merytorycznym i technicznym 268 sztuk medali, odznaczeń i plaketek.

Systematycznie katalogowane są fotografie znajdujące się w spuściznach. W roku ubiegłym skatalogowano 1570 fotografii. Stan skatalogowanych fotografii w dniu 31 XII 2017 r. wynosi 29 884 sztuki.

W 2017 r., w ramach projektu „PAUart. Katalog on-line zbiorów artystycznych i naukowych” (www.pauart.pl), realizowanego przez Polską Akademię Umiejętności przy współdziałaniu Archiwum Nauki, opracowano naukowo i wprowadzono do bazy danych 800 opisów katalogowych fotografii ze spuścizny geologa Walerego Goetla.

Systematycznie prowadzone są prace zabezpieczające w wybranych zespołach archiwalnych. W 2017 r. przygotowano do skanowania drugą część akt Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (1815–1872), zdigitalizowano 100 j.a. akt – 11 885 skanów w formacie zabezpieczającym tiff, w celu umieszczenia w 2018 r. na stronie internetowej (www.inwentarz.tnk.pl). Zdigitalizowano również listy Romana Ingardena do Izydory Dąbskiej (195 skanów), protokoły posiedzeń Zarządu Polskiej Akademii Umiejętności z lat 1873–1936 (1580 skanów) oraz 4 mapy ze spuścizny Karoliny Lanckorońskiej (4 skany ponadformatowe). Usługę wykonała firma Archi-doc w Pracowni Archiwum Nauki.

Na potrzeby grantu Uniwersytetu Jagiellońskiego „Archiwum elektroniczne Romana Ingardena. Nieznana korespondencja i prace naukowe wybitnego polskiego humanisty”, w oparciu o zasady skanowania obowiązujące w Archiwum Nauki pracownicy Instytutu Filozofii UJ wykonali 6524 skany korespondencji Romana Ingardena (depozyt z 2016 r.). Skany zostały przekazane przez Instytut w zamian za udostępnienie materiałów oraz konsultacje. Miejsce realizacji skanowania – Pracownia Naukowa Archiwum Nauki.

Realizując zamówienia korzystających ze zbiorów oraz dla potrzeb własnych Archiwum (m.in. w celach wydawniczych lub ekspozycyjnych) wykonano we własnym zakresie 903 skany fotografii i 14 067 skanów materiałów archiwalnych z zespołów archiwalnych TNK, PAU oraz ze spuścizn Aleksandra Birkenmajera, Marii Dąbskiej, Walerego Goetla, Fryderyka Hoyera jun., Tadeusza Kowalskiego, Mieczysławy Mitery-Dobrowolskiej, Przemysława Mroczkowskiego, Jana Rozwadowskiego, Władysława Semkowicza, Adama Vetulaniego.

W ramach sprawowanego nadzoru nad placówkami PAN oraz PAU udzielono 12 konsultacji w sprawach kancelaryjno-archiwalnych. Prowadzono kontrole wewnętrzne oraz dokonano ekspertyzy w wybranych archiwach zakładowych instytutów PAN w Krakowie. W Archiwum Nauki 27 IV odbyło się spotkanie w sprawie zaktualizowania zasad nadzorowania archiwów zakładowych instytutów PAN i współdziałania w tym zakresie Archiwum Narodowego w Krakowie i Archiwum Nauki. W spotkaniu wzięły udział: z-ca dyrektora Archiwum Narodowego Kamila Folprecht, kierownik Oddziału VI Archiwum Narodowego Katarzyna Jaskółka-Lesiak, dyrektor Archiwum Nauki Rita Majkowska, Bernadeta Wilk (kierująca sprawami nadzoru w Archiwum Nauki), Ewa Dziurzyńska, Tomasz Filip, Marta Tylka.

Pracownicy Archiwum Nauki sprawujący opiekę nad archiwami zakładowymi instytutów PAN uczestniczyli w 11 kontrolach archiwów instytutów PAN, przeprowadzonych przez Archiwum Narodowe w Krakowie.

Archiwum Nauki udostępnia swoje zbiory w Pracowni Naukowej; w 2017 r. zanotowano 616 odwiedzin 174 czytelników. Użytkownikom udostępniono 2697 j.a., 807 wol. wydawnictw zwartych, 657 wol. czasopism i 17 plików na nośnikach elektronicznych. W odpowiedzi na zapytania badaczy zrealizowano 76 kwerend. Do celów wydawniczych i ekspozycyjnych udostępniono 859 skanów fotografii oraz 1088 skanów materiałów archiwalnych. Wypożyczono do Archiwum Nauki na wystawy własne 13 obiektów. Ze zbiorów Archiwum Nauki wypożyczono 28 obiektów na wystawy obce.

W Archiwum Nauki praktyki I i II stopnia odbywało 5 studentów historii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dla studentów i gości przygotowano 8 pokazów archiwalnych z prelekcjami.

W ramach popularyzacji zbiorów w roku 2017 w sali wystawowej Archiwum Nauki przy ul. Św. Jana 26 oraz poza jego siedzibą prezentowane były następujące wystawy:

1. *Łącząc miłość nauki z miłością Ojczyzny. Ofiarodawstwo na rzecz Polskiej Akademii Umiejętności* (18 XI 2016–30 III 2017) wraz z prezentacją multimedialną o tym samym tytule.

2. *Bogna Krasnodębska-Gardowska (1900–1986). Grafiki z kolekcji Gabinetu Rycin PAU* (8 V–30 VI 2017, zorganizowana wspólnie z Biblioteką Naukową PAU i PAN w Krakowie).

3. *Ekslibrisy i małe grafiki Krzysztofy Lachtary* (16 IX–29 IX 2017, zorganizowana wspólnie z Krakowską Galerią Ekslibrisu).

4. *Polscy uczeni w świecie. Wymiana inspiracji i wiedzy w kontaktach uczonych Europy Środkowej* (16 X–3 XI 2017, wystawa w ramach V Kongresu Polskich Towarzystw Naukowych w Świecie, organizowanego przez PAU) wraz z prezentacją multimedialną *Zagraniczne peregrynacje uczonych*.

5. *Z myślą o przyszłości nauki i Ojczyzny. Ofiarodawstwo na rzecz Polskiej Akademii Umiejętności* (16 XI 2017–23 III 2018), towarzysząca konferencji pt. *Mecenasi i darczyńcy w dziejach nauki polskiej. AU i PAU w kręgu społecznej troski*, organizowanej wspólnie z PAU, wraz z prezentacją w formie pliku filmowego ze spisem ofiarodawców. Wystawa posterowa pt. *Mecenasi i darczyńcy w dziejach nauki polskiej. AU i PAU w kręgu społecznej troski* (16 XI 2017–3 III 2018) prezentowana była w gmachu PAU.

6. *Na falach Nilu. Z podróży Walerego Goetla do Afryki* (1 VI 2016–XI 2017) w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie.

7. *60. rocznica powstania Oddziału PAN w Krakowie* – ekspozycja posterowa, prezentowana 14 XI podczas uroczystego posiedzenia Oddziału PAN w Krakowie w Collegium Maius; w rozszerzonej wersji pojawiła się przy Gabinecie Prezesa PAN w Warszawie w styczniu 2018 r.

W celu popularyzacji zbiorów w formie elektronicznej, na stronie internetowej: www.tnk.krakow.pl umieszczone zostały spacery wirtualne po wystawach: *Wznosząc gmach narodowej wiedzy* oraz *Polscy uczeni w Świecie. Wymiana inspiracji i wiedzy w kontaktach uczonych Europy Środkowej*.

Materiały z zasobu Archiwum Nauki były również prezentowane na następujących wystawach obcych: *Z głową. Bez karabinu* – w Muzeum Armii Krajowej (17 II 2016–10 I 2017); materiały archiwalne prof. Wojciecha Narębskiego – w Izbie Pamięci Centrum Operacji Lądowych – Dowództwo Komponentu Lądowego im. Gen. broni Władysława Andersa (11 V–15 VIII 2017); *Pod przewodnią gwiazdą nauki. W stulecie śmierci Mariana Smoluchowskiego* – w Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego (17 VIII–20 X 2017); *Pamięci prof. Aleksandra Birkenmajera 1890–1967* – w Bibliotece Jagiellońskiej (3 X–22 XI 2017).

Na podstawie materiałów ze spuścizny geologa i rektora AGH Walerego Goetla powstał poświęcony mu film dokumentalny, zrealizowany przez Filmotekę Małopolską. Sesja zdjęciowa i wywiad z prof. S. Alexandrowiczem miały miejsce w Pracowni Naukowej Archiwum Nauki we wrześniu 2017 r.

Informacje o wystawach i innych wydarzeniach ukazywały się m.in. na stronie internetowej PAN i PAU oraz w „PAU-zie Akademickiej”, ale przede wszystkim na stronie internetowej Archiwum (www.archiwum-nauki.krakow.pl). Strona jest stale aktualizowana, w 2017 r. odwiedziło ją 26 850 osób.

W ramach współpracy z zagranicą realizowano zadania przewidziane w trzyletnim (2016–2018) projekcie pt. „Wymiana inspiracji i wiedzy w kontaktach czeskich i polskich uczonych” wspólnie z Instytutem Masaryka i Archiwum Akademii Nauk Republiki Czeskiej oraz z Archiwum Uniwersytetu Karola w Pradze.

Zgodnie z zaplanowanym programem mgr Ewa Dziurzyńska podczas pobytu w Pradze przeprowadziła kwerendę w Archiwum Akademii Nauk Czeskiej Republiki oraz wybrała eksponaty na wystawę pt. *Polscy uczeni w Świecie. Wymiana inspiracji i wiedzy w kontaktach uczonych Europy Środkowej*. Natomiast mgr Joanna Laskosz i mgr Marcin Maciuk pracowali nad przygotowywaną do druku – wspólnie z archiwistami czeskimi – edycją źródłową wzajemnej korespondencji geologów Walerego Goetla i Radima Kettnera.

W Krakowie kwerendy archiwalne prowadzili pracownicy czeskiego archiwum: PhDr. Tomáš Pavlíček, PhDr. Jan Chodějovský, PhDr. Hana Kábová. Uczestniczyli w V Kongresie Polskich Towarzystw Naukowych w Świecie, zorganizowanym przez PAU, i w otwarciu ww. wystawy.

Kontynuowano współpracę z Zakładem Turkologii i Ludów Azji Środkowej Wydziału Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego – z dr Agatą Bareją-Starzyńską, dr. hab. Jerzym Tulisowem oraz prof. Sampildonovem Chuluunem, dyrektorem Instytutu Historii i Archeologii Mongolskiej Akademii Nauk. Ze względu na konieczność przedłużenia terminu planowanej publikacji przez stronę mongolską, podpisano aneks do trójstronnego porozumienia, zawartego 30 V 2016 r. Porozumienie dotyczy opracowania i publikacji dokumentów związanych ze spisem powszechnym w Mongolii w latach 1915–1916, pochodzących ze spuścizny Władysława Kotwicza.

W ramach współpracy z orientalistami warszawskimi, mongolskimi i japońskimi w 2017 r. Archiwum Nauki otrzymało zaproszenie do wzięcia udziału w warsztatach „The I Workshop for International Cooperative Project «Analyzing Historic Photographs of Foreign Missionaries and Expeditions to Mongolia»”, zorganizowanych przez National Museum of Ethnology w Osace (7–8 XI). Zaproponowany przez Archiwum Nauki temat dotyczył metodyki opracowania i publikacji cyfrowych kopii fotografii ze spuścizny Władysława Kotwicza. W związku z przewidywanym umieszczeniem fotografii Kotwicza w bazie PAU-art, reprezentowanie Archiwum Nauki i PAU powierzono Annie Michalewicz, koordynatorowi projektów digitalizacyjnych w PAU. Tekst wystąpienia, poruszający możliwość współpracy Archiwum Nauki, Polskiej Akademii Umiejętności, Zakładu Turkologii i Ludów Azji Środkowej Wydziału Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego ze stroną japońską oraz publikacji kopii cyfrowych fotografii ze spuścizny Władysława Kotwicza, a także prezentujący bazę danych „PAUart. Katalog on-line zbiorów artystycznych i naukowych”, został opracowany na podstawie materiałów przygotowanych przez Archiwum i zaprezentowany w Osace.

Pracownikom i korzystającym ze zbiorów Archiwum Nauki służą bogate specjalistyczne księgozbiory: biblioteka Henryka Barycza, Biblioteka Rozdolska Lanckorońskich oraz księgozbiór podręczny. Jest on stale uzupełniany przez dary i zakupy. W 2017 r. wpłynęło 645 wol. wydawnictw zwartych i czasopism. Stan całego księgozbioru w dniu 31 XII wynosi 13 478 numerów inwentarzowych. Do elektronicznej bazy bibliotecznej Archiwum Nauki w ramach retrokonwersji wprowadzono 1589 opisów bibliograficznych. Ogółem w bazie jest 9021 rekordów. Trwały prace nad księgozbiorem Henryka Barycza; do inwentarza wprowadzono 424 pozycje. Kolejne partie księgozbioru są ciągle poddawane odkwaszaniu (198 wol.), a także zabiegom introligatorskim (34 wol.).

Pracownicy Archiwum Nauki uczestniczą w opracowaniu serii wydawniczej Polskiej Akademii Umiejętności i Archiwum Nauki PAN i PAU

„W służbie nauki”; w 2017 r. trwały prace redakcyjne nad tomem *Roman Dyboski 1883–1945 i Władysław Tarnawski 1885–1951. Materiały z posiedzenia naukowego w dniu 18 listopada 2011 r.* (druk w 2018 r.). W 2017 r. ukazało się 9 pozycji wydawniczych autorstwa pracowników Archiwum Nauki, wśród nich wydawnictwo źródłowe *Korespondencja Adama Vetulaniego z Miroslavem Boháčkiem* pod redakcją E. Dziurzyńskiej, oraz foldery wystaw. Przedstawiono 3 referaty na posiedzeniach naukowych.

Opracowała
Rita Majkowska

Sprawozdanie z działalności Fototeki Lanckorońskich PAU od maja do grudnia 2017¹

Fototeka Lanckorońskich PAU do końca roku 2017 opracowała i opublikowała 700 rekordów opisowych wraz z fotografiami. Wszystkie te obiekty zostały udostępnione w *Katalogu zbiorów artystycznych i naukowych Polskiej Akademii Umiejętności* (www.pauart.pl). Udało się tym samym osiągnąć łączną liczbę 10 293 obiektów zdigitalizowanych w ramach zasobu Fototeki Lanckorońskich PAU, co oznacza, że ogółem od roku 2014 Fototeka Lanckorońskich udostępniła najwięcej jednostek inwentarzowych spośród pięciu zasobów składających się na *Katalog zbiorów artystycznych i naukowych*. W związku ze wstrzymaniem kolejnych prac nad digitalizacją Fototeki Lanckorońskich w ramach grantu, dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Fundacji Lanckorońskich, wznowione zostały prace nad własnym inwentarzem Fototeki Lanckorońskich PAU. Do końca roku 2017 inwentarz roboczy powiększył się o 1770 jednostek inwentarzowych z zasobu Polskiej Akademii Umiejętności oraz o 277 jednostek inwentarzowych stanowiących w Fototece Lanckorońskich PAU (od roku 2010) depozyt Instytutu Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W łącznej liczbie 10 293 obiektów zdigitalizowanych udało się też udostępnić (z ponad rocznym opóźnieniem, niewynikającym z winy Fototeki Lanckorońskich PAU) fotografie z tzw. „rzymskiej części” Fototeki, przekazanej przez Stację Naukową PAN w Rzymie do Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie i zdeponowanej przez Archiwum w magazynie Fototeki Lanckorońskich PAU. We współpracy ze Stacją Naukową PAN w Rzymie przygotowywana jest obecnie publikacja dotycząca Fototeki Lanckorońskich i jej historii. Będzie ona także zawierała, w formie CD, przewodnik po tzw. „rzymskiej części zbioru”.

Równocześnie przygotowywana jest publikacja naukowa, autorstwa profesorów Mariusza Mielczarka oraz Manolisa I. Stefanakisa, dotycząca

¹ Sprawozdanie z działalności Fototeki Lanckorońskich PAU za okres od czerwca 2016 do kwietnia 2017, por. „Rocznik PAU”, R. 2016/2017, s. 146.

wizyty Karola Lanckorońskiego na Rodos. W prowadzonych przez nich badaniach fotografie z zasobu Fototeki Lanckorońskich PAU stanowiły bardzo istotne źródło informacji jako dokumentacja archeologiczna oraz jako materiał porównawczy.

Pod znakiem zapytania stała natomiast realizacja wystawy jubileuszowej w roku 2019. Dotychczas żadna z pytaných krakowskich instytucji o charakterze wystawienniczym nie podjęła propozycji współpracy, a Fototeka (przede wszystkim ze względów lokalowych) nie może samoistnie zorganizować podobnej wystawy.

5 grudnia 2017 roku w Fototece Lanckorońskich PAU odbyły się zajęcia dydaktyczne dla grupy studentów III roku historii sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego (specjalność: ochrona dóbr kultury). Podczas ich trwania studenci zostali zapoznani z dziejami i tematyką zasobu Fototeki oraz jego funkcjonowaniem, a także m.in. ze sposobem rozpoznawania podstawowych technik fotografii. W ramach zajęć zostali też poinformowani o układzie fotografii w magazynie archiwalnym oraz o prawidłowych warunkach ich przechowywania.

Od października 2017 roku nie działa klimatyzator magazynu do przechowywania materiałów archiwalnych, zepsuta jest także jedna z lamp oświetleniowych znajdujących się w pomieszczeniu przeznaczonym do opracowywania zbioru. Niedofinansowany pozostaje również personel Fototeki Lanckorońskich PAU.

Opracował
Adam Korczyński

Informacja o wykorzystanych w 2017 r. stypendiach Fundacji Lanckorońskich i Fundacji z Brzezia Lanckorońskich¹

STYPENDIA FUNDACJI LANCKOROŃSKICH

Rzym (stypendia jednomiesięczne)

1. Ewelina Drzewiecka, mgr, doktorantka na Wydziale Polonistyki UJ, temat: Włoska sfortuna *Zodiaku życia* (1536) – przyczyny potępienia i zapomnienia dzieła w Italii. Opinia: prof. dr hab. Albert Gorzkowski, UJ; **2.** Beata Gaj, dr hab., Katedra Mediewistyki i Neolatynistyki UKSW, prof. nadzw., temat: Firmicus Maternus et alii „auctores minores”. Opracowanie i nowofacińska recepcja w Europie i Polsce mniej znanych autorów z IV w. n.e.; **3.** Mateusz Grzęda, dr, Instytut Historii Sztuki UJ, asystent naukowo-dydaktyczny, temat: Monografia historyczno-artystyczna twórczości Stanisława Samostrzelnika: rekonesans badawczy. Opinia: dr hab. Marek Walczak, UJ; **4.** Marek Hermann, dr hab., Jagiellońskie Centrum Językowe, UJ, starszy wykładowca, temat: Prawdopodobieństwo jako instrument perswazyjny w retoryce antycznej; **5.** Tomasz Kowalski, mgr, Wydział Sztuk Pięknych UMK w Toruniu, Zakład Historii Sztuki Średniowiecznej i Nowożytnej, pracownik nieetatowy (doktorant, studia doktoranckie z zakresu nauk o sztuce), temat: Cudowne wizerunki w kościołach rzymskich: recepcja i ochrona w kontekście historycznych postaw konserwatorskich i refleksji heritologicznej. Opinia: dr hab. Monika Jakubek-Raczkowska, UMK; **6.** Patryk Kurzyński, mgr, UW, doktorant, nauczyciel historii i społeczeństwa w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Przerzeczynie-Zdroju, temat: *Sacrum* w podróżach – świadomość religijna staropolskich peregrynantów w świetle osiemnastowiecznego piśmiennictwa podróżniczego oraz geo-

¹ Stypendia przyznane na rok 2018, por. Wyciąg z protokołu posiedzenia Komisji Stypendialnej PAU do rozdziału stypendiów Fundacji Lanckorońskich i Fundacji z Brzezia Lanckorońskich na rok 2018, „Rocznik PAU”, R. 2016–2017, Kraków 2017, s. 154–157.

graficznego. Opinia: dr hab. Filip Wolański, UW; **7.** Julia Mikocka, mgr, Ośrodek Badań nad Antykiem Europy Południowo-Wschodniej UW, doktorantka, temat: Opracowanie wybranych założeń architektury mieszkalnej z Ptolemais (Libia). Opinia: prof. dr hab. Iwona Modrzewska-Pianetti, UW; **8.** Jolanta Młynarczyk, prof. dr hab., Instytut Archeologii UW, temat: Niezrobiona ceramika użytku domowego jako ważny komponent kultury materialnej grecko-rzymskiego miasta Akrai na Sycylii: jej typologia funkcjonalna i datowanie; **9.** Piotr Oliński, dr hab., Instytut Historii i Archiwistyki UMK, nauczyciel akademicki, adiunkt, temat: Humanistyczne traktaty wychowawcze w Europie Środkowej w XV i początkach XVI wieku; **10.** Grażyna Maria Pasztor, prof. dr hab., Instytut Stosunków Międzynarodowych UW, temat: Stosunki polsko-włoskie 1959–1989; **11.** Maciej Piegdoń, dr, Zakład Historii Starożytnej UJ, adiunkt, temat: Procesy asymilacji i akulturacji w osadach ufundowanych przez Rzym na ager Gallicus et Picenum w III–I wieku przed Chrystusem. Opinia: prof. dr hab. Edward Dąbrowa, UJ; **12.** Radosław Piętka, dr, Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM, adiunkt, temat: Filmowa Grecja, filmy w Rzym. Opinia: prof. dr hab. Elżbieta Wesołowska, UAM; **13.** Emilian Prałat, dr, Instytut Filologii Słowiańskiej UAM, Instytut Historii Sztuki UAM, adiunkt, temat: Rzymskie i watykańskie archiwalia dotyczące Jana Koźmiana, Leopolda Nowotnego i polskiej kolonii artystycznej w Wiecznym Mieście. Opinia: prof. dr hab. Tadeusz J. Żuchowski, UAM; **14.** Krzysztof Prokop, dr hab., Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Kraków, prof. nadzw. (etat badawczy), temat: a) Miejsca pochówków biskupich z doby przedrozbiorowej na ziemiach państwa polsko-litewskiego [temat badawczy realizowany w IAE PAN]; b) *Hierarchia Catholica Polona 965–2015*. Leksykon bio-bibliograficzny biskupów Kościoła katolickiego na ziemiach historycznie związanych z polską organizacją kościelną i państwową [pozycja zgłoszona do planu wydawniczego PAU]; **15.** Weronika Rostworowska, mgr, Zamek Królewski na Wawelu, adiunkt w Dziale Zabytków Sztuki w Metalu, temat: Związki artystyczne między Rzymem i Florencją a Krakowem w 1. połowie XIX wieku, w zakresie sztuki sepulkralnej. Opinia: prof. dr hab. Wojciech Bałus, UJ; **16.** Mariusz Sawicki, dr, Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego, Katedra Badań nad Dziedzictwem Kulturowym i Biografistyki, adiunkt, nauczyciel akademicki, temat: Hegemonia Sapiechów w Wielkim Księstwie Litewskim w latach 1685–1696 w świetle relacji wysłanników papieskich. Opinia: prof. dr hab. Stanisław S. Nicieja, UO; **17.** Agnieszka Smołucha-Sładkowska, mgr, redaktor w wydawnictwie IRSA (wydawca „Artibus et Historiae”), temat: Ikonoografia XV-wiecznych medali kondotierów ze szczególnym uwzględnieniem dowódców (Capitanei Generalis) wojsk papieskich. Opinia: dr hab. Marek Walczak, UJ; **18.** Paweł Sowiński, dr hab., Instytut Studiów Politycznych

PAN, prof. nadzw., temat: Wanda Gawrońska i Stanisław August Morawski jako społeczni ambasadorzy emigracyjnej kultury w Rzymie (do 1989 r.); **19.** Maria Starnawska, dr hab., Instytut Historii Akademii im. Jana Długosza, prof. nadzw., temat: *Rogationes*. Obrzędy paraliturgiczne jako forma wspólnotowego przeżycia w średniowiecznej metropolii gnieźnieńskiej na przykładzie procesji w Dni Krzyżowe; **20.** Tomasz Zuzek, mgr, PAN Biblioteka Kórnicka, kierownik Działu Gromadzenia Zbiorów, temat: Edycja krytyczna *Catalogus Regum Regni Poloniae*. Opinia: prof. dr hab. Tomasz Jasiński, UAM, PAN Biblioteka Kórnicka.

Wiedeń (stypendia jednomiesięczne)

1. Aleksandra Arndt, dr, adiunkt w Instytucie Filologii Klasycznej UAM, temat: Recepcja *Georgik* Wergiliusza na niemieckim obszarze językowym, ze szczególnym uwzględnieniem powojennych przekładów dzieła. Opinia: prof. dr hab. Elżbieta Wesołowska, UAM; **2.** Marcin Biernat, mgr, starszy asystent muzealny w Dziale Dokumentacji Fotograficznej Zamku Królewskiego na Wawelu – Państwowych Zbiorów Sztuki, temat: Recepcja wiedeńskiej rzeźby nagrobnej we Lwowie w dobie autonomii galicyjskiej. Kwerenda biblioteczna i archiwalna; zebranie materiału ilustracyjnego do studiów porównawczych nad rzeźbą nagrobną we Lwowie od 1772 do 1939. Opinia: prof. dr hab. Jan Ostrowski, Zamek Królewski na Wawelu; **3.** Marcin Bohm, dr, Instytut Historii UO, Pracownia Historii Średniowiecza, adiunkt, temat: Szkutnictwo basenów Morza Śródziemnego oraz Czarnego w okresie średnio- i późnobyzantyjskim (X–XV w.). Opinia: dr hab. Teresa Wolińska, UŁ; **4.** Tadeusz Sarnowski, prof. dr hab., Instytut Archeologii UW, temat: Novae. Mezyjska siedziba legionu VIII Augusta; **5.** Renata Wiaderna-Kuśnierz, dr, Katedra Administracji i Socjologii, Akademia Pomorska w Słupsku, temat: Leon Piniński (1857–1938) – polityk, prawnik, historyk sztuki. Biografia. Pisma wybrane. Opinia: prof. dr hab. Iryna Surina, Akademia Pomorska w Słupsku.

Stypendia pieniężne

1. Jakub Łukasz Bajer, dr, Instytut Historii UAM, temat: Misja Armanda Louis'a de Mestral de Saint Saphorin w Warszawie (1764–1772). Opinia: prof. dr hab. Maciej Serwański, UAM; **2.** Urszula Kicińska, dr, UP w Krakowie, temat: Standard życia w posiadłościach szlacheckich w epoce saskiej. Opinia: prof. dr hab. Bożena Popiel, UP w Krakowie; **3.** Agata Kubala, dr, Instytut Historii Sztuki UW, adiunkt, temat: Opracowanie zabytków sztuki antycznej z kolekcji Eduarda Schauberta. Opinia: prof. dr hab. Ewdoksja

Papuci-Władyka, UJ; **4.** Wojciech Siudek, mgr, doktorant na Wydziale Nauk Historycznych UMK, temat: Działalność naukowo-społeczna Ludwika Kolanowskiego we Lwowie i Krakowie do 1918 r. Opinia: dr hab. Wojciech Pisarek, UMK; **5.** Aleksandra Skrzypietz, dr hab., Instytut Historii UŚ, adiunkt, nauczyciel akademicki, temat: Kardynał Melchior de Polignac – kariera dworaka czy dyplomaty?; **6.** Aleksander Smoliński, dr hab., Instytut Historii i Archiwistyki UMK, prof. UMK, temat: Garnizon miasta Stanisławowa w latach 1921–1939 – przykład militarnego oraz politycznego, społecznego i ekonomicznego znaczenia obecności Wojska Polskiego na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej; **7.** Izabella Wiercińska, dr, Muzeum Narodowe w Warszawie, temat: Księżna Teofila Strzeżysława z ks. Jabłonowskich Sapieżyna (1742–1816) – niezłomna Sarmatka. Opracowanie pamiątek ks. Teofili z Jabłonowskich Sapieżyny z lat 1794–1796, które zostały pominięte – jako zbyt osobiste – przez W. Konopczyńskiego przy publikacji *Wspomnień konfederatki barskiej* w 1914 r. Opinia: dr Piotr Kopszak, MN w Warszawie.

STYPENDIA FUNDACJI Z BRZEZIA LANCKOROŃSKICH

Londyn (stypendia jednomiesięczne)

1. Anna Ambrochowicz-Gajownik, dr, Biblioteka Uniwersytecka UWM w Olsztynie, bibliotekarz, temat: Stanisław Kara (1893–1955) – żołnierz, dyplomata, tułacz. Opinia: prof. dr hab. Mariusz Wołos, UP Kraków; **2.** Joanna Ciesielska, mgr, UW, doktorantka, temat: Obrządek pogrzebowy w chrześcijańskiej Nubii. Opracowanie wyników badań na cmentarzyskach w Deir El-Ghazali (Sudan) w sezonie 2015/2016 oraz zbieranie materiałów do przygotowywanej rozprawy doktorskiej. Opinia: prof. dr hab. Adam Łukaszewicz, UW; **3.** Łukasz Czarnecki, mgr, Instytut Historii UJ, prac. nieetatowy, temat: Zbadanie polityki brytyjskiej wobec zwolenników Sun Yat-sena, chińskiego przywódcy ruchu rewolucyjnego w latach 1894–1911. Opinia: dr hab. Jakub Polit, UJ; **4.** Kinga Czechowska, mgr, Zakład Historii XX wieku UMK, doktorantka, temat: Kwestia żydowska w działaniach polskiej dyplomacji w okresie międzywojennym. Opinia: dr hab. Krzysztof Kania, UMK; **5.** Julia Doroszevska, dr, Katedra Filologii Klasycznej UŚ, adiunkt, temat: Proasteion: rola przedmiotu w literaturze greckiej czasów cesarstwa rzymskiego. Opinia: prof. dr hab. Krystyna Bartol, UAM; **6.** Mikołaj Getka-Kenig, dr, IHN PAN, adiunkt, temat: Rezydencja monarsza a reprezentacja władzy w Europie lat 1789–1848. Opinia: dr hab. Jarosław Czubyaty, UW; **7.** Andrzej Gliwa, dr, Instytut Historyczny UW, temat: Kwerenda archi-

walna w National Archives i kwerenda biblioteczna w British Library do tematu: Wojskowość tatarska we wczesnej epoce nowożytnej: Hybrydowa postać „manieri wojny tatarskiej” w wojskowości ord krymskiej i budżackiej w XVII wieku. Opinia: prof. dr hab. Dariusz Kołodziejczyk, UW; **8.** Edyta Gryksa, mgr, Wydział Filologiczny UŚ, doktorantka, temat: *O podstępach wojennych* Frontinusa. Przekład fragmentów *Strategemata* – zachowanej części dzieła *De re militari* Sekstusa Iuliusa Frontinusa. Opinia: dr hab. Anna Kucz, UŚ; **9.** Jacek Hajduk, dr, Instytut Filologii Klasycznej UJ, asystent, temat: Powieść antyczna – Apulejusz. Opinia: dr hab. Jerzy Styka, UJ; **10.** Piotr Hapanowicz, mgr, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, kustosz, temat: Londyńska kolekcja króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w Dulwich Picture Gallery. Opinia: prof. dr hab. Andrzej Chwalba, UJ; prof. dr hab. Stanisław Sroka, UJ; **11.** Aneta Hoffmann, mgr, Instytut Nauk Historycznych UKSW, doktorantka, temat: Kwerenda archiwalna w polskich i brytyjskich archiwach do przygotowywanej rozprawy doktorskiej „Szkolnictwo wojskowe, cywilne i zawodowe w 2. Korpusie Polskim”. Opinia: prof. dr hab. Wiesław J. Wysocki, UKSW; **12.** Olga Jarmuszczyk, mgr, Instytut Historii Sztuki UW, doktorantka, temat: Sprezatura: różne pojęcia i terminy w dawnym piśmiennictwie o sztuce i literaturze XVI–XVIII w. Opinia: prof. dr hab. Antoni Ziemia, UW; **13.** Łukasz Kędziora, mgr, Wydział Nauk Historycznych, UMK w Toruniu, doktorant, temat: Interpretacja wybranych tablic Atlasu Mnemosyne z wykorzystaniem badań okulograficznych. Znaczenie doświadczenia wizualnego w poznaniu dzieła sztuki. Opinia: dr hab. Elżbieta Pilecka, UMK; **14.** Maciej Kokoszko, prof. dr hab., Instytut Historii UŁ, temat: Οἶνος θεραπευτικός. Wino jako pokarm i medykament w twórczości Galena. Holistyczne ukazanie roli wina w diecie i lecznictwie starożytności i Bizancjum; **15.** Katarzyna Kwinta, mgr, studia III stopnia na UPJPII, temat: Biografia Eustachego Kajetana Sapięhy (1881–1963). Kwerenda archiwalna, a następnie opracowanie i stworzenie monografii dotyczącej tego polityka. Opinia: ks. prof. dr hab. Jan Szczepaniak UPJPII; **16.** Anna Marynowska, mgr, UMK, doktorantka, temat: Rozwój miast i krajobrazu miejskiego w warunkach podboju i kolonizacji w Irlandii, Prusach Krzyżackich i Inflantach (XII–XIV w.). Studium komparatystyczne. Opinia: prof. dr hab. Roman Czaja, UMK; **17.** Wojciech Mazur, dr, Instytut Studiów Międzykulturowych UJ, adiunkt, temat: Zagraniczne zakupy sprzętu wojskowego jako element polityki zbrojeniowej II Rzeczypospolitej. Opinia: dr hab. Piotr Biliński, UJ; **18.** Igor Moraczewski, mgr, temat: Jednostki komandosów Polskich Sił Zbrojnych 1942–1947. Opinia: prof. dr hab. Waldemar Rezmer, UMK; **19.** Karol Ossowski, mgr, Wydział Historyczny UJ, doktorant, temat: Relacje handlowe Anglii z Flandrią oraz z Holandią i Zelandią w latach 1327–1399 w świetle angielskich

skich źródeł gospodarczych. Analiza porównawcza. Badanie i opracowanie trzech rodzajów źródeł dotyczących handlu Anglii z krajami ościennymi: 1. Exchequer: King's Remembrancer: Particulars of Customs Accounts (syg. E122); 2. Special Collections: Ancient Correspondence of the Chancery and the Exchequer (syg. SC1); 3. Special Collections: Ancient Petitions (syg. SC8). Opinia: dr hab. Piotr Wróbel, UJ; **20.** Adam Redzik, dr hab., Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji UW, prof. nadzw., temat: Działalność Emila Szlechtera w Wojsku Polskim we Francji (1939–1941) oraz w Polskiej Organizacji Walki o Niepodległość; **21.** Waldemar Rezmer, prof. dr hab., Instytut Historii i Archiwistyki UMK, temat: Spuścizna pisarska plk. dypl. Jerzego Grobickiego – zebranie materiałów, opracowanie i edycja; **22.** Teodozja Izabela Rzeuska, dr, Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN, adiunkt, temat: Geneza, ewolucja oraz funkcja egipskich tac ofiarnych od okresu Starego do Średniego Państwa. Opinia: prof. dr hab. Karol Myśliwiec, PAN (pojedzie w 2018 r. z listy rezerwowej); **23.** Krystyna Stebnicka, dr hab., Instytut Historyczny UW, adiunkt, temat: Gramatycy greccy od okresu hellenistycznego do połowy III w.n.e.; **24.** Monika Stobiecka, mgr, Wydział Artes Liberales UW, doktorantka, temat: Brytyjskie tradycje a współczesność – wpływ postrzegania zabytków archeologicznych w XIX w. na dzisiejsze muzealnictwo. Opinia: prof. dr hab. Maria Poprzęcka, UW; **25.** Kamila Świdzińska, mgr, UO, temat: Niemcy i stosunki polsko-niemieckie w publicystyce polskiej emigracji politycznej w Wielkiej Brytanii i Francji w latach 1970–1990. Opinia: prof. dr hab. Krzysztof Tarka, UO; **26.** Olga Świerkot, mgr, doktorantka, Instytut Historyczny UW, temat: Kulturotwórcza aktywność środowisk magnackich w I poł. XVIII w. Rzeczpospolita a Wielka Brytania – próba porównania. Opinia: dr hab. Filip Wolański, UW; **27.** Jędrzej Szerle, mgr, Pomorski Okręgowy Związek Żeglarski w Gdyni, koordynator Muzeum Żeglarstwa Pomorskiego, temat: Recepcja Europy Środkowo-Wschodniej w anglo-normańskich źródłach historiograficznych z okresu panowania Wilhelma Zdobywcy i jego synów (1035–1135). Opinia: prof. dr hab. Błażej Śliwiński, UG; **28.** Adam Tyszkiewicz, mgr, adiunkt w Muzeum UW, temat: Potestas et dignitas. Ceremoniał na Uniwersytecie Warszawskim do 1939 r. Opinia: prof. dr hab. Jerzy Miziołek, UW; **29.** Adrian Wesołowski, mgr, doktorant na Wydziale Historycznym UW, temat: Kwerenda dotycząca studiów nad pamięcią o Johnie Howardzie. Opinia: prof. dr hab. Andrzej Karpiński, UW; **30.** Izabela Wienczek, mgr, Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Gabinet Starych Druków, starszy kustosz dyplomowany, temat: Adnotacje rękopiśmienne i inne ślady lektury jako źródło do badań nad mentalnością epok dawnych. Opinia: dr hab. Joanna Partyka, IBL PAN; dr hab. Jolanta Talbierska, Biblioteka Uniwersytecka; **31.** Maciej Wojtacki, dr, Wyższa Szkoła

Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu, wykładowca, temat: Związek Dziennikarzy Polskich w Wielkiej Brytanii. Powstanie związku, jego struktury i działalność na przełomie lat 40. i 50. XX w. Opinia: prof. dr hab. Zbigniew Karpus, UMK; **32.** Radosław Żurawski vel Gajewski, dr hab., Instytut Historii UŁ, prof. nadzw., temat: Kwerenda w celu odnalezienia w brytyjskich archiwach depesz wymienianych między Foreign Office a brytyjską ambasadą w Petersburgu, dotyczących powstania listopadowego 1830–1831, opracowanie naukowe i publikacja o charakterze źródłowym; **33.** Piotr Żurek, dr hab., Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej, adiunkt, temat: Polska siatka wywiadowcza w okupowanej Jugosławii (1941–1943).

WYKŁAD

Andrzej J. BURAS

Support of Science in Germany¹

1. Introduction

I have been asked to summarize briefly the status of the support of the science in Germany. I should emphasize from the beginning that as a theoretical elementary particle theorist I am by no means involved in any science politics in Germany. The information collected below is based on what I learned from the German Council of Science and Humanities (Wissenschaftsrat). This body provides advice to the German federal government and the state governments on the structure and development of higher education and research.

In addition I spent four years in a grant committee of BMBF and eight years in a grant committee of DFG. Both institutions will be described briefly below. Additional information has been collected from internet, in particular from Wikipedia. I checked as far as possible whether the latter agrees with the material provided by the Wissenschaftsrat. In what follows I will introduce the main players in the support of science in Germany concentrating on research rather than industry (section 2). In section 3 research funding in numbers will be presented. Section 4 is devoted to the so-called Excellence Initiative and Excellence Strategy. In section 5 final comments are given.

¹ Wykład wygłoszony podczas Uroczystego Posiedzenia Naukowego PAU w dniu 18 listopada 2017.

Section 2: Introducing BMBF, DFG and Main Science Associations

The following description can be found in Wikipedia with few additions from my side.

2.1 Federal Ministry of Education and Research (BMBF)

1. The ministry provides funding for research projects, various institutions and associations.
2. It regulates nuclear energy and sets general educational policy, which however is decided dominantly at the state level.

2.2 German Research Foundation (DFG)

1. Supports science, engineering and humanities (100 research institutions) through a variety of grant programmes and helps in founding the infrastructure.
2. Very important for universities and supported by DFG is the Excellence Initiative (2005–2017) and the Excellence Strategy (2019–2026). More about it in section 4.
3. Leibniz Prize, Polish-German science award: Copernicus.

2.3 Helmholtz Association of German Research Centers

(Hermann von Helmholtz: 1821–1894, physiologist and physicist)

1. Largest scientific organization in Germany: union of 18 scientific-technical and biological-medical research centers.
2. Mission: solving the grand challenges of science, society and industry.
3. Among the 18 centers are DESY, Jülich Research Center, Karlsruhe Institute of Technology (KIT) GSI (Darmstadt), German Cancer Research Center, German Aerospace Center, German Research Center for Environmental Health, German Center for Neurodegenerative Diseases and ten others.

2.4 Wilhelm Gottfried Leibniz Science Association

(Wilhelm Gottfried Leibniz: 1646–1716, philosopher and mathematician)

1. A union of German non-university research institutes from various branches of study (91): natural science, engineering, ecology, economics, social sciences, humanities.
2. Very interdisciplinary, connection of applied and basic science. Cooperation with universities, industry and other partners in different parts in the world.

2.5 Fraunhofer Association

(Josef Ritter von Fraunhofer: 1787–1826, Bavarian physicist, optical lens manufacturer)

69 institutes spread throughout Germany. Focuses on different field of applied science (industry, technology).

2.6 Max-Planck Society

(Kaiser-Wilhelm Society)

90 research institutes (great variety of fields).

2.7 German Academies of Sciences and Humanities

Berlin, Göttingen, Bavaria (Munich), Saxony (Berlin), Heidelberg, Mainz, Hamburg, North-Rhine-Westphalia (Düsseldorf), German National Academy of Sciences: Leopoldina.

2.8 Alexander von Humboldt Foundation

(Alexander von Humboldt 1769–1859)

Main Goal: Promotion of international cultural dialogue and academic exchange. Humboldt awards and fellowships. Very important for inviting first class foreign scientists to spend up to a year in Germany at universities and other science institutions.

Section 3: Research Funding in Germany in Numbers

Let us first recall the basic facts about Germany of 2017. It has 83 million inhabitants distributed in 16 states. It has 2.8 million students, of which 68% are at universities and 32% at universities of applied sciences. It has roughly half a million first year students and roughly 30.000 doctorates, which means roughly 360 per one million inhabitants. Next there are 111 universities (including colleges of theology and education), 230 universities of applied sciences and 58 art and musical academies. 240 of them are state-sponsored, 120 supported by private institutions and 39 church-sponsored both acknowledged by the state.

The following table shows joint funding of research and teaching in Million Euro as of 2016:

Institution	Federal Government	States
Universities Recurrent funds	0	100%
University Building	695.3 mE	0
Research Facilities	298.0 mE	298.0 mE
DFG	1255.6 mE	822.8 mE

FhG	642.2 mE	133.2 mE
HGF	2889.0 mE	314.1 mE
Leibniz-Gem.	627.8 mE	552.4 mE
MPG	879.4 mE	784.0 mE

Finally it is of interest to make a top 30 list worldwide of the share of gross domestic product for research and development in %.

1.	Israel	4.27
2.	South Korea	4.23
3.	Japan	3.49
4.	Sweden	3.26
5.	Austria	3.07
6.	Denmark	3.01
7.	Switzerland	2.97
8.	Finnland	2.90
9.	Germany	2.88
10.	USA	2.79
11.	Belgium	2.46
12.	France	2.23
13.	Iceland	2.21
14.	Slovenia	2.21
15.	China	2.07
16.	Netherlands	2.01
17.	Czech Rep.	1.95
18.	Norway	1.93
19.	UK	1.70
20.	Estonia	1.50
21.	Hungary	1.38
22.	Italy	1.33
23.	Malaysia	1.30
24.	Luxemburg	1.29
25.	Portugal	1.28
26.	Spain	1.22
27.	Slovak Rep.	1.18
28.	Russian Fed.	1.13
29.	Lithuania	1.04
30.	Poland	1.00

Section 4: Excellence Initiative/Excellence Strategy

A very important initiative by Merkel's government was to bring into life the so-called Excellence Initiative which lasted from 2005 to 2017 and was supported by the government. Until 2005 university research was exclusively supported by the states.

The main idea of the Excellence Initiative was to allow central government to inject federal money into research at universities and make them more competitive internationally.

The Excellence Initiative brought additional 4.6 Billiards Euro to universities and lead to the so-called 11 Elite Universities. The core element of these universities are 41 Clusters of Excellence, that is large collaborations at one or more universities, and 41 graduate schools. The decision which university became Elite University was based on submitted proposals first in 2005 and then in the second round in 2011. In 2011 some universities lost this important title, other won it.

In 2017 these activities were prolonged until 2019, when the so-called Excellence Strategy based on 3.9 Billiards Euro in the period 2019–2026 will start. It should be noted that whereas Excellence Initiative brought additional 0.4 Billiards to universities per year, the Excellence Strategy will bring 0.55 Billiards per year, that is a significant increase in support.

In 2017 200 groups of scientists submitted proposals for Cluster of Excellence in the context of Excellence Strategy. 88 out of them have been selected for finals. Eventually 50 groups will each receive funding of 8 Millions per year for 7 years. The decision will be made in September 2018.

Moreover based on successful Clusters of Excellence, universities will get the title of Excellence. The idea is to strengthen universities as individual institutions and further develop their leading international role in research. For this activity 148 Millions per year have been reserved.

Section 5: Conclusions

In summary the support for science in Germany is very good and it appears it will continue like this for some time. But I would like to close with few personal remarks. From 1982 to 1988 I was working at the Max-Planck Institute for Physics in Munich. The support there, as far as post-doctoral positions and travel money are concerned, was very good. In 1988 I became full professor at TUM and the situation changed by much. From the University budget I could appoint only two postdoctoral fellows and had annually 500 DM = 250 Euro for travel, this means nothing. In order to have

eventually a group consisting typically of 6 PhD students (payed 50% of a postdoc salary) and 4 postdoctoral fellows, all going to conferences and workshops, I had to apply for various grants from BMFT and DFG which clearly was time consuming. The situation improved in 2000: the travel money from University was increased to 4000 Euro per year, still a small amount for a group of 10, not counting the professor. The year 2005 brought through the Excellence Initiative a dramatic improvement both in positions and travel money so that I could save time not applying for many grants and consequently also my publication rate increased by much leading to the winning of the ERC Advanced grant in 2010. I think it would be very good if in Poland something like Excellence Initiative or Excellence Strategy would be initiated, although I am aware of the fact that this would require new resources from the government for science.

ZMARLI

Członkowie PAU zmarli od czerwca do grudnia 2017¹

WYDZIAŁ II

Krajowi

- 2.06.2017 – prof. Jerzy Pelc, członek czynny
1.10.2017 – prof. Krystyn Matwijowski, członek korespondent
2.12.2017 – prof. Jerzy Kłoczowski, członek czynny

Zagraniczni

- 29.07.2017 – prof. Stefan Wandycz
3.11.2017 – prof. Klaus Zernack

WYDZIAŁ III

Krajowi

- 23.07.2017 – prof. Kazimierz Grotowski, członek czynny
20.10.2017 – prof. Adam Sobiczewski, członek czynny
17.12.2017 – prof. Józef Siciak, członek czynny

WYDZIAŁ IV

Krajowy

- 1.10.2017 – prof. Janusz Kotlarczyk, członek czynny

¹ Nekrologi członków PAU zmarłych w pierwszej połowie 2017 r., por. „Rocznik PAU”, R. 2016/2017, Kraków 2017, s. 185–270 (dział „Zmarli”).

WYDZIAŁ V

Krajowy

5.07.2017 – prof. Andrzej Trzebski, członek czynny

WYDZIAŁ VI

Krajowi

14.07.2017 – Julia Hartwig, członek czynny

4.10.2017 – prof. Bronisław Chromy, członek czynny

WYDZIAŁ II

Krajowi

Jerzy Pelc **30 IX 1924–2 VI 2017**

2 czerwca 2017 r. zmarł Jerzy Pelc, wybitny polski filozof. Urodził się w Warszawie 30 września 1924 r. Maturę zdawał w czasie wojny w podziemnym liceum im. Stefana Batorego. Jako żołnierz AK brał udział w Powstaniu Warszawskim. Zaraz po maturze rozpoczął studia filologiczne i filozoficzne. Jego nauczycielami na filologii byli przede wszystkim Witold Doroszewski i Julian Krzyżanowski, a na filozofii – Tadeusz Kotarbiński. Słuchał także wykładów m.in. Marii Ossowskiej i Władysława Tatarkiewicza. Studia kontynuował na Uniwersytecie Jagiellońskim (w 1945 r.), m.in. u Stanisława Pigonia, Kazimierza Wyki, Zenona Klemensiewicza i Romana Ingardena. Studia ukończył w Warszawie jako magister filologii. W 1951 r. uzyskał doktorat (promotor W. Doroszewski) na podstawie dysertacji *Treść i forma dzieła literackiego*. W latach 1945–1950 był asystentem w Seminarium Historii Literatury Polskiej UW. W 1949 r. wydał *Beniowskiego i Listy do przyjaciół* w ramach edycji *Dzieł wszystkich Juliusza Słowackiego*. Stopniowo zainteresowania Jerzego Pelca coraz bardziej kierowały się w stronę logiki. W 1951 r. przeniósł się do Katedry (później przemianowanej na Zakład) Logiki, kierowanej przez Tadeusza Kotarbińskiego. Pracował także w IFiS PAN, gdzie habilitował się (w 1961 r.) na podstawie książki *O pojęciu tematu*; kolokwium odbyło się w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN. Tytuł profesora otrzymał w 1971 r. Rok później założył Zakład Semiotyki Logicznej, którego kierownikiem był do przejścia w stan spoczynku w 1994 r.

Jerzy Pelc był bardzo aktywny w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym. Oto niektóre z jego licznych funkcji: wiceprezes Kasy

im. Józefa Mianowskiego – Fundacja Popierania Nauki, przewodniczący Komitetu Etyki w Nauce przy Prezydium PAN, prezes Polskiego Towarzystwa Semiotycznego, członek Rady Języka Polskiego PAN, członek PAU, członek Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, przewodniczący Centralnej Komisji do spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych (był pierwszym przewodniczącym wybranym przez środowisko; miało to miejsce w 1991 r.), przewodniczący Komitetu Narodowego do spraw Współpracy z Międzynarodową Unią Historii i Filozofii Nauki (sekcja filozofii nauki) oraz przewodniczący International Association for Semiotic Studies. W 1971 r. został wybrany do International Institut de Philosophie (z siedzibą w Paryżu), którego był przewodniczącym w latach 1981–1984 (drugim w historii Polakiem piastującym tę godność; pierwszym był Tadeusz Kotarbiński), a potem przewodniczącym honorowym.

Jerzy Pelc należał do wielu zagranicznych towarzystw naukowych, w szczególności semiotycznych. Brał udział w licznych kongresach i konferencjach naukowych, a także inicjował współpracę polskich semiotyków z zagranicznym badaczami w tej dziedzinie. Jego działalność nauczycielska (przez wiele lat prowadził wykłady i seminaria z semiotyki dla studentów filozofii i innych kierunków), wydawnicza, organizacyjna i naukowa sprawiły, że semiotyka stała się jedną z polskich specjalności. Jego uczniami i kontynuatorami są Jacek J. Jadacki i Piotr Brykczyński. Walnie przyczynił się do ugruntowania silnej pozycji semiotyki jako dyscypliny akademickiej. Jerzy Pelc był wielkim ambasadorem nauki polskiej za granicą. Dobitym tego przejawem było zredagowanie antologii *Semiotics in Poland 1894–1969*, D. Reidel 1979 (wersja polska ukazała się 8 lat wcześniej), prezentującej zagranicznemu czytelnikowi najważniejsze prace semiotyczne autorów polskich, od Kazimierza Twardowskiego do naszych czasów.

Jerzy Pelc skoncentrował swoją działalność naukową na szeroko rozumianej logice, ale przede wszystkim semiotyce pojmowanej jako teoria znaków. Obok licznych artykułów, opublikowanych w wielu językach, jest autorem następujących książek: *Poglądy Rudolfa Carnapa na kwestie znaczenia i oznaczania. Przegląd*, Ossolineum, Wrocław–Warszawa 1960; *O użyciu wyrażeń*, Ossolineum, Wrocław 1971; *Studies in Functional Logical Semiotics of Natural Language*, Mouton, The Hague 1971; *Wstęp do semiotyki*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1981; *Wizerunki i wspomnienia. Materiały do dziejów semiotyki*, Zakład Semiotyki Logicznej UW, Polskie Towarzystwo Semiotyczne, Warszawa 1994 (pozycja ta zawiera przedstawienie wielu wybitnych polskich badaczy związanych z semiotyką, m.in. Tadeusza Kotarbińskiego, Władysława Tatarkiewicza, Tadeusza Czeżowskiego, Kazimierza Ajdukiewicza, Juliana Krzyżanowskiego, Romana Ingardena, Mieczysława Wallisa, Jerzego Kuryłowicza, Witolda Doro-

szewskiego, Izydory Dąbskiej, Seweryny Łuszczewskiej-Romahnowej czy Stefana Żółkiewskiego). Założył pismo „Studia Semiotyczne”, którego przez wiele lat był redaktorem naczelnym, oraz stworzył serię wydawniczą Biblioteka Myśli Semiotycznej, w której zredagował wiele tomów. Obok wspomnianych już prac redakcyjnych, był redaktorem zbioru *Logika i język. Studia z semiotyki logicznej*, PWN, Warszawa 1967, oraz współredaktorem ważnego wydawnictwa *Encyclopedic Dictionary of Semiotics*, Mouton, Berlin 1986, dla którego napisał też szereg haseł.

Jerzy Pelc jako badacz był niewątpliwie spadkobiercą szkoły lwowsko-warszawskiej. W swoich pracach starał się wprowadzić porządek pojęciowy do semiotyki. W szczególności analizował rozmaite znaczenia terminu „semiotyka”, pojęcie znaku, znaczenia czy użycia wyrażen. Był obrońcą tezy, że język naturalny podlega analizie formalno-logicznej. Pod tym względem pozostawał pod silnym wpływem Kazimierza Ajdukiewicza. Jego koncepcja logicznej semiotyki funkcjonalnej wykazuje jednak pewne odrębności w stosunku do idei rozwijanych w szkole lwowsko-warszawskiej. Było to zapewne skutkiem studiów polonistycznych. Bardziej zwracał uwagę na rozmaite funkcje języka, niż semiotycy pozostający pod dominującym wpływem logiki formalnej i jej metod analitycznych, aczkolwiek, podobnie jak jego poprzednicy, uważał, że praktyka językowa winna być doskonała. Bez tego język naturalny, wystarczający w codziennej komunikacji, nie może stać się podstawą nauki, zwłaszcza humanistyki. Używając bardziej specjalistycznej terminologii, taki pogląd jest okreśiany jako rekonstrukcjonizm umiarkowany w filozofii języka.

Jerzy Pelc był żywo zainteresowany metodologicznymi podstawami humanistyki. Zwracał uwagę na to, że język humanistyczny korzysta z wyrażen abstrakcyjnych i jako taki nie jest podatny na redukcję reistyczną (do nazw konkretów), proponowaną przez Kotarbińskiego, skądinąd ulubionego nauczyciela Jerzego Pelca. Humanistyka nie może obejść się też bez metafor. Te cechy języka nauk humanistycznych mogą prowadzić do negatywnych następstw w postaci nierzetelnych i perswazyjnych argumentacji. Mogą temu zapobiec rozmaite procedury normalizujące i kontrolujące metafory. Kwestia ta ma szczególne znaczenie w filozofii. Jeśli bowiem metafory nie są kontrolowane, filozofia przestaje być nauką i staje się eseistyką. Kontrast pomiędzy filozofią eseistyczną a filozofią naukową uważał za osobliwie ważny. Tę drugą rozumiał, podobnie jak szkoła lwowsko-warszawska, jako pretendującą do stwierdzeń jasnych i dobrze uargumentowanych. Uważał, że postmodernizm jest typowym wcieleniem filozofii eseistycznej, ignorującym reguły logiki i poprawności językowej. Wedle Jerzego Pelca, sprzeciw wobec postmodernizmu nie jest tylko kwestią upodobań metafizycznych, ale ma szersze znaczenie, gdyż

jest krytyką irracjonalizmu. W tym był także zgodny z postulatami szkoły lwowsko-warszawskiej, zalecającymi konsekwentny antyirracjonalizm (termin ukuty przez Ajdukiewicza). Jerzy Pelc w niektórych swoich publikacjach szedł tak daleko, że nie widział miejsca dla postmodernistów wśród nauczycieli akademickich.

Pan Jerzy, bo tak o nim myślę, zawsze służył polskiemu środowisku naukowemu, w szczególności apelował, aby kultywowało tradycyjne wartości akademickie, niezależnie od historycznych zawirowań. Dopóki siły mu na to pozwalały, nieodmiennie przychodził czy nawet przyjeżdżał na rozmaite posiedzenia i konferencje. Służył radą, często temperował zbyt rozgrzane głowy. Nigdy nie ukrywał swoich poglądów, często negatywnych wobec aktualnej władzy, ale też nie dzielił naukowców na dobrych i złych wedle kryterium politycznego, o ile tylko sumiennie spełniali swe powinności akademickie.

Jan Woleński

Krystyn Matwijowski 20 IV 1936–1 X 2017

Z Krystynem znaliśmy się od lat 60. ubiegłego wieku. Łączyły nas wspólne zainteresowania historią czasów wczesnonowożytnych. Spotykaliśmy się zazwyczaj przy okazji różnych konferencji, przy przewodach doktorskich czy habilitacyjnych we Wrocławiu, Warszawie czy Toruniu. W ostatnich latach były to spotkania w czasie walnych posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, która była mu szczególnie bliska. Jesienią 2016 r. pisał do mnie w ostatnim liście: „Drogi Januszu! Jeszcze raz dziękuję za pomoc w zorganizowaniu informacji dla PAU. I przepraszam za kłopot związany z dotarciem do A. Tomczaka. Ukłony dla Twojej Pani. Krystyn”. Wcześniej przysłał mi także swoją ostatnią książkę *Studia i szkice z dziejów protestantyzmu na Śląsku. Od ukształtowania się wyznania do działalności piewców* (pod red. Leszka Ziátkowskiego, Wrocław 2015). Piszę o tym dlatego, że mimo niespotkania się z Krystynem na co dzień, śledziłem choć z oddali jego dokonania naukowe. Naturalnie, bez pomocy Pani Profesorowej Danuty Matwijowskiej, która udzieliła mi dodatkowych informacji o śp. Małżonku i ich Rodzinie, a także bez biogramów Profesora, opublikowanych przez jego uczniów i kolegów: o. Maurycego Niedzieli OP¹, Leszka Ziátkowskiego², Jerzego Maronia³

¹ O. M. L. Niedziela, *Nauczyciel w pamięci księdza zakonnika* [w:] *Między Lwowem a Wrocławiem. Księga jubileuszowa Profesora Krystyna Matwijowskiego*, pod red. B. Roka i J. Maronia, Toruń 2006, s. 5–6.

² L. Ziátkowski, *Krystyn Matwijowski – szkic do portretu uczonego* [w:] K. Matwijowski, *Studia i szkice z dziejów protestantyzmu na Śląsku*, pod red. L. Ziátkowskiego, Wrocław 2015, s. 231–234.

³ J. Maroń, *Profesor Krystyn Matwijowski, szkic do portretu badacza i wychowawcy* [w:] *Spółczesność Europy Środkowo-Wschodniej w epoce wczesnonowożytnej*, pod red. J. Maronia, F. Wolańskiego, L. Ziátkowskiego, Wrocław 2016, s. 9–17.

i Rościława Żerelika⁴, znacznie trudniej byłoby mi przygotować ten tekst.

Krystyn Jakub Matwijowski urodził się 20 kwietnia 1936 r. we Lwowie w rodzinie o patriotycznych tradycjach, zarówno ze strony ojca, jak i matki. Dziadek ze strony ojca, Leon Matwijowski, był tapicerem i konserwatorem tkanin. W okresie międzywojennym brał udział w konserwacji *Panoramy Raclawickiej*, a w czerwcu 1944 r. kierował pracami nad jej demontażem. Plótno zostało wówczas zabezpieczone w klasztorze bernardynów. W nocy z 21 na 22 lipca 1946 r. *Panorama* została przewieziona do Wrocławia. Dziadek Leon pozostał we Lwowie i tam zmarł 8 maja 1965 r. Ojciec Profesora, Leon Stanisław Matwijowski, studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, gdzie się doktoryzował na podstawie rozprawy *Prawo ormiańskie w dawnej Polsce*. Praca ukazała się drukiem w roku 1939, ale jej nakład po zajęciu Lwowa przez Rosjan został w znacznej części zniszczony. Ponownie ogłosił ją Profesor jako część swojej książki *Szkice z dziejów Ormian* (Wrocław 2010). Leon Stanisław Matwijowski (ur. 13 XI 1912, Lwów) brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r., broniąc kraju. Po klęsce Polski w tej wojnie z Niemcami udał się poprzez Rumunię do Francji, aby dołączyć do tworzonych tam wojsk polskich. Zginął w bitwie o Narwik 20 maja 1940 r. w 27. roku życia, w stopniu kaprala Samodzielnej Brygady Strzelców Podhalańskich. Został pochowany na cmentarzu Skole-Håkvik. Z kolei dziadek ze strony matki, Jakub Krzywoszyński, podpułkownik (w rezerwie od 1928 r.), w momencie wybuchu II wojny światowej pracował w Wydziale Wojskowym Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie. Aresztowany wiosną 1940 r. przez NKWD i wywieziony do Kijowa, został skazany na karę śmierci i rozstrzelany prawdopodobnie w roku 1941. Synowie Jakuba Krzywoszyńskiego, a zarazem wujowie Profesora – Tadeusz i Janusz, jako podchorążowie Marynarki Wojennej wzięli udział w obronie ojczyzny w roku 1939. Janusz resztę wojny spędził w oflagu, a po wojnie osiedlił się w Anglii, natomiast Tadeusz zginął po kampanii wrześniowej, przedzierając się do Francji, do polskiej armii. Mama Profesora, Krystyna z Krzywoszyńskich (20 VIII 1915–15 III 1993), wraz ze swoją matką Olgą została wywieziona do Kazachstanu. Niestety, nie udało się im ewakuować z armią Andersa. Dzięki zaradności Olgi obie kobiety w 1944 r. udały się w drogę powrotną do Lwowa. Najpierw dotarła tam matka Profesora i ratując się przed aresztowaniem i ponowną wywózką, wstąpiła do Ludowego Wojska Polskiego. Krystyn Matwijowski wyjechał ze Lwowa do Krakowa wraz z babcią Olgą Krzywoszyńską (28 II 1889–

⁴ R. Żerelik, *W służbie Uniwersytetu i społeczeństwa. Jubileusz osiemdziesięciolecia urodzin Profesora Krystyna Jakuba Matwijowskiego*, Wrocławskie Studia Wschodnie, t. 20, 2016, s. 319–325.

8 XI 1970) ostatnim transportem w czerwcu 1946 r. Pierwsze powojenne lata spędził – wówczas chłopiec, potem młodzieniec – Krystyn Matwijowski w Domach Dziecka najpierw w Zakopanem, a później w Pszczynie. Tutaj w roku 1954 w Liceum Ogólnokształcącym zdał maturę. Najpierw próbował podjąć studia w roku 1955 w Szkole Głównej Służby Dyplomatycznej na Wydziale Dyplomatyczno-Konsularnym, ale z powodów rodzinnych musiał z nich zrezygnować. Wówczas podjął pracę jako instruktor, a później sekretarz prezydium Związku Młodzieży Polskiej w Zielonogórskiej Fabryce Dywanów. Pracował tu także jako tkacz. Od 1 października 1956 r. podjął studia zaoczne na kierunku historii, na Uniwersytecie Wrocławskim. Od października 1957 r. studiował już w trybie stacjonarnym. Wkrótce okazał się najlepszym studentem na roku, a od III roku studiów korzystał ze stypendium naukowego. Na V roku studiów pracował jako wychowawca w świdnickim Zakładzie Poprawczym, a następnie w dziale kadr WZGS „Samopomoc Chłopska”. W grudniu 1959 r. zawarł związek małżeński z koleżanką z roku studiów Danutą Łupińską, nauczycielką historii w liceum, a następnie (aż do przejścia na emeryturę w roku 2000) wykładowcą w Zakładzie Dydaktyki Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego. W roku 1961 uzyskał magisterium na podstawie pracy „Pietyści i ich działalność na Śląsku”, wykonaną na seminarium prof. Józefa Andrzeja Gierowskiego. Po studiach przez kilka miesięcy pracował w Liceum Ogólnokształcącym w Legnicy, aby od grudnia 1961 r. objąć stanowisko asystenta w Zakładzie Historii Polski i Powszechnej XVI–XVIII w., kierowanym przez prof. Władysława Czaplińskiego. Jego debiutem autorskim był artykuł *Z dziejów pietystów w księstwie cieszyńskim* („Sobótka”, 17, 1962, s. 165–189), stanowiący fragment pracy magisterskiej. Tematem pracy doktorskiej miały być rządy królewicza Jakuba Sobieskiego w Oławie. Materiały w archiwum we Wrocławiu do tego tematu okazały się zbyt skąpe. Dopiero od niedawna wiadomo, że archiwum Sobieskich znajduje się w Mińsku. Ostatecznie temat pracy doktorskiej brzmiał: „Formy rekreacji w późnofeudalnym Wrocławiu”. Obrona dysertacji doktorskiej odbyła się na Uniwersytecie Wrocławskim w roku 1966. Promotorem rozprawy był prof. Józef Andrzej Gierowski, a recenzentami prof. prof. Władysław Czapliński i Stanisław Herbst z Uniwersytetu Warszawskiego. Praca ta ukazała się w formie monografii pt. *Uroczystości, obchody i widowiska w barokowym Wrocławiu* (Wrocław 1969, ss. 216). Już w roku 1965 prof. Gierowski wrócił na Uniwersytet Jagielloński i teraz Krystyn Matwijowski, już jako adiunkt, znalazł się bezpośrednio w kręgu oddziaływania Szkoły Władysława Czaplińskiego, podejmującej badania nad polskim parlamentaryzmem w XVII w. Zaowocowało to pracą habilitacyjną pt. *Pierwsze sejmy z czasów panowa-*

nia *Jana III Sobieskiego* (Wrocław 1976, ss. 269). Kolokwium habilitacyjne miało miejsce w roku 1975, a 24 marca 1976 r. został powołany na stanowisko docenta, a po przejściu prof. Czaplńskiego na emeryturę objął kierownictwo Zakładu Historii Polski i Powszechnej XVI–XVIII w. W tym nurcie badawczym mieściła się kolejna jego monografia pt. *Sejm grodzieński 1678/1679* (Wrocław 1985, ss. 157). Ważna była, wspólna ze Stefanią Ochman-Staniszewską, publikacja tekstów źródłowych pt. *Historia Polski nowożytnej* (t. 1, Wrocław 1980, ss. 447; t. 2, Wrocław 1981, ss. 317). Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał 10 maja 1989 r., a profesora zwyczajnego – 1 kwietnia 1994 r. Z kolei 22 czerwca 1996 r. został wybrany na członka korespondenta Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

W dorobku naukowym prof. Matwijowskiego można wyróżnić następujące kierunki badawcze: 1. Historia Polski i Niemiec ze szczególnym uwzględnieniem dziejów parlamentaryzmu. 2. Historia Śląska (regionalizm – monografie miast). 3. Historia Kościołów katolickiego i ewangelickiego (zwłaszcza pietyzm) i wyznania mojżeszowego. Bibliografia prac prof. Matwijowskiego, opublikowana przez Jerzego Maronia⁵, liczy około 440 pozycji, wśród nich 7 monografii, 4 edycje źródłowe, 192 artykuły, 42 sprawozdania, 21 nekrologów i wspomnień, a także biogramy, bibliografie, indeksy i głośy w dyskusjach.

Prof. Matwijowski pełnił szereg funkcji organizacyjnych na Uniwersytecie Wrocławskim. W latach 1978–1981 był prodziekanem Wydziału Historyczno-Filozoficznego, a w roku 1984 został wybrany na dziekana tego Wydziału. Jednak już w listopadzie 1985 r. został odwołany z tego stanowiska przez ministra szkolnictwa wyższego. Decyzję argumentowano m.in. faktem złożenia legitymacji partyjnej PZPR po wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce, ale także za obronę zatrzymywanych przez SB studentów i pracowników Wydziału oraz próbę zatrudnienia doc. Karola Modzelewskiego. Po zmianie ustroju politycznego w Polsce prof. Matwijowski pełnił w latach 1990–1993 funkcję dyrektora Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Był prezesem Oddziału i członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz członkiem wielu towarzystw naukowych. Profesor wypromował 12 doktorów, spośród których kilku jest profesorami.

Tradycje humanistyczne są kultywowane także w rodzinie Profesora. Córka Teresa, rusycystka i historyk, obroniła pracę doktorską wykonaną pod kierunkiem prof. J. A. Gierowskiego na UJ; obecnie pracuje w Bib-

⁵ J. Maroń, *Bibliografia prac prof. dr hab. Krystyna Matwijowskiego* [w:] *Między Lwowem a Wrocławiem...*, s. 9–34; tenże, *Bibliografia prac Profesora Krystyna Matwijowskiego za lata 2006–2015* [w:] *Społeczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej...*, s. 21–27.

liotece Jagiellońskiej. Zięć Adam Kaźmierczyk jest profesorem historii, kierownikiem Zakładu Historii Żydów Instytutu Judaistyki UJ. Wnuczka Ewa ukończyła prawo i historię na UJ, a wnuk Maciej studiuje na Międzywydziałowym Studium Matematyczno-Przyrodniczym tejże uczelni. Ewa kontynuuje swoje zainteresowania na studiach doktoranckich w Instytucie Historii UJ.

Prof. Matwijowski był odznaczony Srebrnym (1975) i Złotym (1980) Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim (3 X 1990) i Oficerskim (18 VII 1990) Polonia Restituta, Medalem Komisji Edukacji Narodowej (14 X 1987) oraz rumuńskim Medalem Dymitra Cantemira (1974) i wielu innymi.

Zmarł 1 października 2017 r. Mszę św. za duszę zmarłego Profesora odprawił ks. bp prof. Jan Kopiec, ordynariusz gliwicki, w kaplicy na cmentarzu Grabiszyńskim we Wrocławiu 7 października. Pożegnanie akademickie miało natomiast miejsce 17 października w Oratorium Marianum.

Janusz Mallek

Jerzy Kłoczowski **29 XII 1924–2 XII 2017**

2 grudnia 2017 zmarł profesor Jerzy Kłoczowski – historyk mediewista, historyk kultury polskiej, w tym dziejów chrześcijaństwa w Polsce, członek czynny Polskiej Akademii Umiejętności. Na członka korespondenta Wydziału II Historyczno-Filozoficznego Akademii został wybrany w roku 1992, członkiem czynnym był od roku 2004.

Jerzy Kłoczowski urodził się 29 grudnia 1924 w Bogdanach Wielkich koło Przasnysza. W czasie II wojny światowej – po włączeniu Przasnysza do Rzeszy – został wysiedlony z rodzicami przez Niemców do Generalnego Gubernatorstwa. W roku 1944 ukończył na tajnych kompletach liceum ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Warszawie. Już w roku 1941 wstąpił do ZWZ, a następnie był żołnierzem Armii Krajowej w pułku „Baszta”. W czasie Powstania Warszawskiego jako podchorąży dowodził plutonem na Mokotowie. Prowadząc szturm na Królikarnię, został w nocy z 24 na 25 września 1944 ciężko ranny, tracąc prawą rękę. Po kapitulacji Powstania był do stycznia 1945 r. więziony w obozie jenieckim w Skiernewicach. Jerzy Kłoczowski został w roku 1944 kawalerem Krzyża *Virtuti Militari* V klasy. Był też odznaczony za zasługi wojenne Krzyżem *Walecznych* i *Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami*.

Tuż po wojnie rozpoczął studia historyczne na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, które kontynuował na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie w roku 1950 uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych. Historia stała się jego życiową pasją, którą przez ponad pół wieku realizował w szczególnym – w owym czasie – środowisku Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wielką zasługą Jerzego Kłoczowskiego (od roku 1967 profesora nadzwyczajnego, a od 1974 – profesora zwyczajnego) jest niewątpliwie stworzenie na KUL rozpoznawalnego środowiska badań historycznych. W strukturach KUL pełnił też liczne funkcje

organizacyjne jako kierownik Katedry Historii Średniowiecznej, Katedry Historii Kultury Polskiej, a w latach 1968–1974 dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych oraz długoletni kierownik Sekcji Historii. Z jego inicjatywy w roku 1957 powstał na KUL Instytut Geografii Historycznej Kościoła w Polsce, którego był wieloletnim kierownikiem. W czasach PRL-u prof. Jerzy Kłoczowski nawiązał trwałe i owocne międzynarodowe kontakty naukowe, niezwykle istotne dla całego środowiska KUL, celowo wówczas izolowanego z dyskursu naukowego.

Pierwszym ważnym nurtem niezwykle bogatej działalności naukowej prof. Jerzego Kłoczowskiego były badania nad dziejami Kościoła i chrześcijaństwa w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej oraz historia społeczno-religijna. Wśród najważniejszych prac Profesora, poświęconych tej problematyce, wymienić trzeba m.in. książki: *Wspólnoty chrześcijańskie* (1964); *Kościół w Polsce* (autor i redaktor, t. 1, 1968; t. 2, 1970); *Chrześcijaństwo w Polsce* (1981); *Kościół katolicki w świecie i Polsce. Szkice historyczne* (1986); *Dzieje polskiego chrześcijaństwa* (t. 1, 1987; t. 2, 1991); *Od pustelni do wspólnoty* (1987); *Histoire religieuse de la Pologne* (autor i redaktor, 1987); *Chrześcijaństwo i historia* (1990); *La Pologne dans l'Eglise médiévale* (1993); *A History of Polish Christianity* (2000); *Dzieje chrześcijaństwa polskiego* (2000); *Wspólnoty chrześcijańskie w tworzącej się Europie* (2003); *Europa – chrześcijańskie korzenie* (2004).

Jako mediewista prof. Kłoczowski był autorem wielu ważnych prac poświęconych historii średniowiecznej Polski i Europy oraz historii kultury polskiej, wśród nich takich syntez, jak: *Europa słowiańska w XIV–XV wieku* (1984); *Historia Polski od czasów najdawniejszych do końca XV wieku* (2000); *Nasza tysiącletnia Europa* (2010). Do dziejów historiografii polskiej Jerzy Kłoczowski przejdzie jednak przede wszystkim jako badacz historii Europy Środkowo-Wschodniej. Jego działalność organizacyjna i dorobek naukowy w tym zakresie wpisały się w tradycję badań historycznych Oskara Haleckiego. Walkę o wpisanie Europy Środkowej do europejskiego kanonu narracji historycznej prof. Jerzy Kłoczowski prowadził szczególnie intensywnie i efektywnie po przełomie politycznym roku 1989.

Prof. Jerzy Kłoczowski „wymyślił” wówczas lubelski Instytut Europy Środkowo-Wschodniej. Instytut jest placówką badawczo-naukową, która od 1991 r. jako stowarzyszenie, a od 2001 jako Jednostka Badawczo-Rozwojowa (instytut badawczy od 2010 r.), powołana przez Ministra Spraw Zagranicznych, prowadzi badania, głównie historyczne i politologiczne, związane ze specyfiką Europy Środkowo-Wschodniej. Jerzy Kłoczowski zainspirował także powstawanie podobnych instytutów w krajach sąsiednich. Następnym etapem było założenie Międzynarodowej Federacji tych instytutów, której przewodniczył, i afiliowanie jej przy UNESCO. Cała ta

niezwykła inicjatywa opierała się na jego osobie. Fenomenowi *Europa Minor* prof. Kłoczowski poświęcił też wiele ważnych publikacji, jak m.in.: *Europa Środkowowschodnia w historiografii krajów regionu* (1993); *Młodsza Europa. Europa Środkowo-Wschodnia w kręgu cywilizacji chrześcijańskiej średniowiecza* (1998); *Aktualność przesłania paryskiej „Kultury” w dzisiejszej Europie* (2007); *East-Central Europe in European History. Themes and debates* (2009). Zaslugi Jerzego Kłoczowskiego w przełamywaniu „syndromu Rankego” są trudne do przecenienia.

W roku 1990 minister spraw zagranicznych Rzeczypospolitej prof. Krzysztof Skubiszewski powierzył prof. Kłoczowskiemu – świeżo wybranemu senatorowi RP – funkcję przewodniczącego Polskiego Komitetu do spraw UNESCO. Był to czas politycznego przełomu, w którym Polska, otwierając się na świat, potrzebowała osobowości, które na forum międzynarodowym mogłyby świadczyć o jej nowym obliczu. Prof. Kłoczowski przewodniczył Polskiemu Komitetowi do spraw UNESCO przez ponad dwie dekady, do roku 2011. W latach 1990–1991, a następnie przez dwie kadencje: 1993–1997 i 1997–2003, był przedstawicielem Polski w Radzie Wykonawczej UNESCO. Kilkakrotnie przewodniczył polskiej delegacji na sesję Konferencji Generalnej UNESCO. Na forum UNESCO prof. Kłoczowski podejmował inicjatywy, które miały służyć przewyciężaniu stereotypów i budowaniu porozumienia międzynarodowego. Wierzył w siłę środowiska naukowego oraz w potrzebę oddziaływania na społeczeństwo poprzez przełamywanie barier mentalnych i negatywnych stereotypów. Widział potrzebę wspólnych, międzynarodowych badań naukowych i możliwość wykorzystywania ich w dialogu politycznym, przez co bliskie mu były idee UNESCO. Swój entuzjazm jednał sobie sojuszników. Użytkował poparcie UNESCO dla tematyki badań historycznych w duchu międzynarodowego porozumienia i dialogu. Idee te podzielał zwłaszcza ówczesny dyrektor generalny UNESCO Federico Mayor, twórca nowego wówczas pojęcia „kultura pokoju” (*culture of peace*). Prof. Jerzy Kłoczowski był m.in. inicjatorem i przewodniczącym Komitetu Wspólnego UNESCO i Międzynarodowego Komitetu Nauk Historycznych (CISH). Przewodniczył też Międzynarodowej Federacji Instytutów Europy Środkowo-Wschodniej. Był przewodniczącym krajowego Komitetu Pojednania i Dialogu (2000) i krajowego Komitetu Dialogu między Cywilizacjami (2001). Inicjował wiele sympozjów i konferencji międzynarodowych pod auspicjami UNESCO, w tym konferencję „Miejsce Polski i Europy Środkowo-Wschodniej w historii i teraźniejszości Europy” (2008). Jako przewodniczący PK ds. UNESCO wyznaczył perspektywę dla miejsca historii w działaniach UNESCO.

Różnorodna aktywność międzynarodowa prof. Jerzego Kłoczowskiego to również jego działalność wykładowa w: Collège de France, Merton College Oxford University, Paris IV – Sorbonne (1985–1987), Institute for Advanced Study w Princeton, University of Madison-Wisconsin. Został też doktorem honoris causa Uniwersytetu w Grodnie (1993), Akademii Kijowsko-Mohylańskiej (1998), Wolnego Uniwersytetu w Berlinie (1998) oraz Uniwersytetu Sorbona w Paryżu (1999).

Jako uczony prof. Jerzy Kłoczowski angażował się również w działalność publiczną i polityczną. W roku 1956 był członkiem założycielem warszawskiego Klubu Inteligencji Katolickiej. Od 1981 kierował pracami Wszechnicy Regionu Środkowowschodniego „Solidarności”. Po 13 grudnia 1981 r. współpracował z tajnymi strukturami „Solidarności”. Pośredniczył w utrzymywaniu kontaktów między doradcami Lecha Wałęsy (głównie Bronisławem Geremkiem) a ośrodkami i instytucjami na Zachodzie. Od grudnia 1988 r. był członkiem Komitetu Obywatelskiego przy Przewodniczącym „Solidarności” Lechu Wałęsie. W latach 1989–1990 przewodniczył Komitetowi Obywatelskiemu Lubelszczyzny. W latach 1989–1991 był sędzią Trybunału Stanu, a w latach 1990–1991 senatorem RP. Od 1961 do 1987 r. był intensywnie inwigilowany przez służby bezpieczeństwa PRL¹.

Prof. Jerzy Kłoczowski był laureatem nagrody im. A. Jurzykowskiego (1988); nagrody specjalnej „Przeglądu Wschodniego” (1999); Nagrody Obojga Narodów Polski i Litwy (1999); nagrody „Clio” za najlepszą książkę historyczną roku 1999 i Nagrody „Rzeczpospolitej” im. Jerzego Giedroycia (2001). W roku 2004 został odznaczony przez prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego Orderem Orła Białego.

Jacek Purchla

¹ M. Sobieraj, *Między oporem a lojalnością. Działania SB wobec KUL na przykładzie rozpracowania prof. Jerzego Kłoczowskiego*, Instytut Pamięci Narodowej, Lublin 2015.

Zagraniczni

Piotr Stefan Wandycz **20 IX 1923–29 VII 2017**

Piotr Stefan Wandycz urodził się 20 września 1923 r. w Krakowie. Był synem Damiana Wandycza, inżyniera chemika, dyplomaty, radnego miasta Lwowa, i Stefanii z Dunikowskich. Naukę w szkole średniej rozpoczął we Lwowie, gdzie wraz z rodziną mieszkał do września 1939 r. Po sowieckiej agresji na Polskę rodzina przedostała się przez Rumunię do Francji. Tam Piotr Wandycz zdał w 1941 r. maturę w polskim liceum im. Cypriana Norwida w Villard de Lans, na terenie Francji nieokupowanej. W latach 1941–1942 studiował historię na uniwersytecie w Grenoble. W 1942 r. Wandyczowie przedostali się poprzez Hiszpanię i Portugalię do Wielkiej Brytanii. Piotr wstąpił tu do Polskich Sił Zbrojnych. Służbę w I Dywizji Panczernej gen. Stanisława Maczka zakończył w 1945 r. jako podporucznik artylerii.

W latach 1945–1948 Piotr Wandycz studiował historię na Uniwersytecie w Cambridge, a następnie nauki polityczne w London School of Economics and Political Sciences. Tu w 1951 r. uzyskał doktorat na podstawie rozprawy poświęconej liberalizmowi we francuskim i brytyjskim wydaniu. W 1951 r. otrzymał też dyplom ukończenia studiów europejskich w Brugii. Politycznie był związany z Polskim Ruchem Wolnościowym „Niepodległość i Demokracja”, pełniąc tam w latach 1951–1994 funkcję członka Rady Nadzorczej. Był również aktywny w Związku Polskich Federalistów.

W 1951 r. wraz z bratem i siostrą opuścił Wielką Brytanię, udając się do Stanów Zjednoczonych. Początkowo pracował w jednej z nowojorskich firm badających opinię publiczną, wkrótce jednak został asystentem w European Studies Center. Uzyskany wówczas grant pozwolił mu na podjęcie badań naukowych, których efektem była jego pierwsza książka: *Czechoslovak-Polish Confederation and the Great Powers 1940–1942* (1956).

Karierę uniwersytecką rozpoczął na Indiana University w Bloomington (1954–1966). W latach 1963–1966 pracował również w Russian Research

Center na Uniwersytecie Harvarda. Od 1966 do 1997 r. był zatrudniony jako profesor zwyczajny na Yale University w New Haven. Kierował tam Instytutem Rosji i Europy Wschodniej. W latach 1999–2008 był prezesem Polskiego Instytutu Naukowego w Stanach Zjednoczonych i członkiem Rady Instytutu Józefa Piłsudskiego. Specjalizował się w historii dyplomacji, a na uniwersytetach amerykańskich wykładał historię Europy Środkowo-Wschodniej. Staże naukowe w Pradze, Budapeszcie, Wiedniu i w Lipsku pozwoliły mu zapoznać się ze środowiskiem naukowym tych krajów. Od 1957 r. współpracował z Instytutem Literackim w Paryżu. Był pod wrażeniem opinii Jerzego Giedrojcia, utrzymującego, że „historia Polski jest jedną z najbardziej zakłamanych...” Wandycz pisał o tym tak: „Kult martyrologii łączył się w wydaniu krzepiącego dziejopisarstwa z przekonaniem, że świat zachodni jest dłużnikiem Polski, i że jego obowiązkiem jest Polsce stale pomagać [...] Krzepiąca na duchu wizja przeszłości propagowała świadomie, lub nie, podwójne standardy, zbliżając się niekiedy niebezpiecznie do poglądów Kalego z *W pustyni i w puszczy*”. Zdaniem Wandycza obiektywizm, do którego dąży historyk, oznacza wyłącznie uczciwe przedstawienie tego, co jest nam znane – i przyznanie się do bezsilności wobec naszych ograniczonych możliwości poznawczych i pokora wobec zadań, których się podejmuje – czyli Sokratesowe „wiem, że nic nie wiem”. Każdy naród, pisał Wandycz, ma swe piękne i nikczemne karty, wzloty i upadki – i powinien mieć dosyć hartu ducha, aby przyjmować istnienie jednych i drugich spokojnie, godnie i bez historycznych odruchów¹. Uważał też, że „dzieje Polski rozumie się w pełni dopiero wtedy, kiedy bada się je w szerszym kontekście Europy Środkowo-Wschodniej i historii powszechnej”².

Lista prac w dorobku Wandycza jest długa (ok. 400 tytułów) i świadczy o jego rozległych zainteresowaniach. W 1956 r. opublikował książkę poświęconą planom federacji polsko-czechosłowackiej w latach II wojny światowej: *Czechoslovak-Polish Confederation and the Great Powers 1940–1943* (1956). Problematykę stosunków polsko-czechosłowackich na szerszym międzynarodowym tle podjął w pracach: *France and Her Eastern Allies 1919–1925. French-Czechoslovak-Polish Relations from the Paris Peace Conference to Locarno* (1962) oraz w wydanej w 1988 r. *The Twilight of French Eastern Allies 1926–1936: French-Czechoslovak-Polish Relations from Locarno to the Remilitarisation of the Rhinland* (1988). Stosunki Polski z zagranicą Wandycz przedstawił w książkach: *Polska*

¹ *Czy historia ma krzepić czy odrzuczać?*, „Tygodnik Powszechny” on line, tygodnik.com.pl/jedwabne/wandycz.html

² P. S. Wandycz, *Moja przygoda z historią*, wykład wygłoszony na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim z okazji przyznania doktoratu honoris causa w 2004 r.

a zagranica (1986); *Soviet-Polish Relations* (1960); *The United States and Poland* (1980); *Stracone szanse. Stosunki polsko-amerykańskie 1939–1987* (1987). Europie Środkowej autor poświęcił pracę *Cena wolności. Historia Europy Środkowo-Wschodniej od średniowiecza do współczesności* (2003; przykład z wydania angielskiego *Price of Freedom...*, 1992); *O czasach dawniejszych i bliższych. Studia z dziejów Polski i Europy Środkowo-Wschodniej* (2009); był też współautorem redagowanej przez Jerzego Kłoczowskiego *Historii Europy Środkowo-Wschodniej* (2000). Polskiej polityce zagranicznej poświęcił szereg książek, choć – jak sam pisał – próbował w pewnym momencie uciec od jej dziejów, gdyż deprymowały go karty zapisane warcholstwem i prywatą, kłóskami, których można było uniknąć, i niespełnionymi nadziejami. Niemniej lista tych prac zawiera szereg znaczących pozycji. Otwiera ją monografia: *Pod zaborami. Ziemia Rzeczypospolitej w latach 1795–1918* (1994; wersja angielska 1984); *Polish Diplomacy 1914–1945. Aims and Achievements* (1988; tekst w języku angielskim i polskim); *August Zaleski, minister spraw zagranicznych RP 1926–1932 w świetle wspomnień i dokumentów* (1980). Zainteresowania wyniesione ze studiów w Brugii znalazły wyraz w pracach: *Zjednoczona Europa. Teoria i praktyka* (współautorstwo, 1965); *Pax Europea. Dzieje systemów międzynarodowych w Europie 1815–1914* (2003).

Piotr Stefan Wandycz, dla którego historia była pasją życia, to niewątpliwie jeden z najwybitniejszych polskich historyków o uznanej pozycji naukowej w Europie i w Stanach Zjednoczonych. Otrzymał wiele prestiżowych wyróżnień. Wśród nich, przyznawaną przez American Historical Association, nagrodę G. L. Beera (w 1962 i w 1989 r.) oraz nagrodę Wayne'a Vucinicha, przyznawaną przez American Association for the Advancement of Slavic Studies (1989). Polskie Towarzystwo Naukowe na Obczyźnie uhonorowało go nagrodą A. Lenkiewiczza, a Polski Instytut Naukowy w Ameryce – nagrodą im. Oskara Haleckiego (1997). Potwierdzeniem jego pozycji naukowej są doktoraty honorowe Uniwersytetu Wrocławskiego (1993), Sorbony (Paris I, 1997), Uniwersytetu Jagiellońskiego (2000) i Katolickiego Uniwersytetu w Lublinie (2004). 9 marca 1991 r. został wybrany na członka zagranicznego Polskiej Akademii Umiejętności. Był też członkiem Polskiej Akademii Nauk. Potwierdzeniem jego zasług dla nauki były odznaczenia Krzyżem Komandorskim Orderu Polonia Restituta i Medalem im. Josefa Hlávki, przyznawanym przez Czesosłowacką Akademię Nauk.

Prof. Piotr Stefan Wandycz zmarł 29 lipca 2017 r. w Branford (USA). Pochowany został 1 sierpnia 2017 r. na cmentarzu w New Haven.

Andrzej Kastory

Hans-Dietrich Kahl¹ **4 VI 1920–30 IX 2016**

Urodził się w Dreźnie, przerwane przez II wojnę światową studia historii, germanistyki, filologii klasycznej i religioznawstwa odbywał w Münster, Monachium i Getyndze. Doktoryzował się pod kierunkiem Percy'ego Ernsta Schramma w 1957 r., od 1959 był związany z Uniwersytetem Justusa Liebiga w Giessen, gdzie habilitował się w 1964, a od roku 1970 aż do przejścia w stan spoczynku w 1985 był profesorem historii średniowiecznej. Główny nurt rozległych i wielostronnych zainteresowań naukowych Kahla dotyczył średniowiecznego styku niemiecko-słowiańskiego, przede wszystkim historii misji chrześcijańskich wśród Słowian. Już pierwsza praca z tego zakresu, *Zum Geist der deutschen Slawenmission des Hochmittelalters* (1953), spotkała się z zyczliwym przyjęciem w Polsce jako jeden z wczesnych przejawów nowego, w dużym stopniu wolnego od tradycyjnych nacjonalistycznych obciążeń nurtu (zachodnio-)niemieckiej mediewistyki. Niemal wszystkie istotniejsze prace Kahla z tej szczególnie interesującej naukę polską dziedziny zostały w 2008 r. przedrukowane w obszernej antologii prac tego autora *Heidenfrage und Slawenfrage im deutschen Mittelalter*. Nazwisko Kahla stało się w mediewistyce szeroko znane w 1964 r., kiedy ukazała się jego obszerna dwutomowa monografia *Slawen und Deutsche in der brandenburgischen Geschichte des zwölften Jahrhunderts. Die letzten Jahrzehnte des Landes Stodor*, będąca najbardziej gruntownym i do dzisiejszego dnia podstawowym opracowaniem okoliczności zastępowania rodzimego władztwa słowiańskiego na środkowym Połabiu (księstwa Stodoran/Hawelan z Brandenburgiem na czele) przez władztwo niemieckie (margrabiego Marchii Północnej Albrechta Niedźwiedzia) w połowie XII w. Dużo miejsca w twórczości Kahla zajmowały

¹ Por. Sprawozdanie sekretarza generalnego PAU za rok 2017, s. 35, przyp. 1.

teoretyczne i ideologiczne kwestie średniowiecznych wypraw krzyżowych, tzw. krucjaty słowiańskiej 1147 r., tolerancji religijnej (częście jej braku), roli Iryjczyków w średniowieczu, a także numizmatyka i historia pieniądza. W późniejszym okresie (mniej więcej od lat osiemdziesiątych XX w.) coraz więcej uwagi poświęcał Kahl południowemu (wschodnioalpejskiemu) odcinkowi średniowiecznego styku germańsko-słowiańskiego. Główną jego pracą z tej dziedziny jest obszerna monografia *Der Staat der Karantanen. Fakten, Thesen und Fragen zu einer frühen slawischen Machtbildung im Ostalpenraum (7.–9. Jh.)* (Ljubljana 2002), a 15 pomniejszych studiów z lat 1980–2005 ukazało się tamże w 2008 r. pt. *Streifzüge durch das Mittelalter des Ostalpenraums*. Polska Akademia Umiejętności obdarzyła Kahla w 1998 r. godnością członka zagranicznego, kilka lat później (w 2003) uczyniła to samo Słoweńska Akademia Nauk w Ljubljanie.

H.-D. Kahl najchętniej wypowiadał się nie tyle w monografiach, co w nieraz obszernych i erudycyjnych rozprawach i artykułach naukowych, a także wnikliwych i krytycznych recenzjach. W swoim długim i pracowitym życiu dobrze zasłużył się nauce historycznej, zwłaszcza w dziedzinie stosunków słowiańsko-niemieckich w średniowieczu. W niemieckiej nauce historycznej zajmował miejsce szczególne i jakby osamotnione. Nie piastował, jak się wydaje, jakichkolwiek liczących się pozauniwersyteckich godności, a nawet na rodzimym uniwersytecie w Giessen nie pełnił żadnych spektakularnych funkcji, koncentrując się bez reszty na badaniach i publikowaniu ich rezultatów. Należał (do 1990) do Wissenschaftliches Arbeitskreis für Mitteldeutschland, a od 1978 r. do Rady Naukowej Freie Akademie w Berlinie, której od roku 2004 był członkiem honorowym. W 1965 r. został członkiem Historische Kommission w Berlinie. Nie miał też wielu bezpośrednich uczniów. Chętnie jednak uczestniczył w sympozjach i konferencjach naukowych, m.in. w Reichenau i Toruniu. Nielatwo nawiązywał przyjaźnie, ale w nawiązanych był stały. Bliskie więzy łączyły go m.in. z Karolem Górskim, Gerardem Labudą i Benedyktem Zientarą. Języka polskiego, podobnie jak innych języków słowiańskich, nie opanował w stopniu umożliwiającym wypowiadanie się, ale należał do tych, ciągle stanowiących mniejszość w nauce niemieckiej, którzy nie tylko deklaratywnie, ale faktycznie starali się korzystać z dorobku nauki krajów słowiańskich i ją doceniali.

Jerzy Strzelczyk

Klaus Zernack **14 VI 1931–3 XI 2017**

Urodzony w Berlinie, studiował na Wolnym Uniwersytecie, a następnie w Münster i Uppsali, historię, filozofię i filologię słowiańską i skandynawską. Doktoryzował się w Münster w 1957 r. na podstawie opublikowanej w roku następnym monografii *Studien zu den schwedisch-russischen Beziehungen in der zweiten Hälfte des 17. Jahrhunderts*. Wyznaczyła ona jeden z kilku wiodących w twórczości Zernacka nurtów badawczych, jakim była historia Szwecji i Rosji we wczesnej fazie czasów nowych. Następnie, gdy objął stanowisko asystenta w Giessen i znalazł się pod wpływem Herberta Ludata, zajął się dziejami Słowian, zwłaszcza połabskich, choć już wtedy próbował je badać w ujęciu porównawczym. Habilitacja *Die burgstädtischen Volksversammlungen bei den Ost- und Westslaven. Studien zur verfassungsgeschichtlichen Bedeutung des Veče* (1967) przyniosła mu ordynariat oraz kierownictwo Katedry Historii Europy Wschodniej na uniwersytecie we Frankfurcie n. Menem, gdzie pełnił też przez pewien czas godność dziekana, po kilkunastu latach jako następca H. Ludata objął w Giessen kierownictwo Seminarium Historii Europy Wschodniej, wreszcie w 1984 r. objął Katedrę Historii Nowożytnej na berlińskim Wolnym Uniwersytecie, na której pozostał aż do przejścia na emeryturę w 1996 r.

Nielatwo w krótkich słowach (obszerniej i kompetentnie uczynił to Henryk Olszewski we wstępie do wyboru pism Zernacka, *Niemcy – Polska: z dziejów trudnego dialogu historiograficznego*, Poznań 2006) przedstawić naukowy dorobek K. Zernacka oraz jego miejsce w dziejach nauki historycznej. Jeden z tych kierunków to Polska na tle zachodniej Słowiańszczyzny oraz w ramach „wschodniej części Europy Środkowej”. W nim mieszczą się mediewistyczne prace Zernacka dotyczące głównie Połabszczyzny, ale także badania nad polską historiografią (zwłaszcza *Schwerpunkte und Entwicklungslinien der polnischen Geschichtswissenschaft*

nach 1945, „Historische Zeitschrift”, Sonderheft 5, 1973, s. 203–323). Nurt badań dziejów Rosji ukoronowany został redaktorstwem i współautorstwem II tomu monumentalnej pracy zbiorowej *Handbuch der Geschichte Rußlands*, obejmującego lata 1613–1856 (od 1981), a w 1994 r. zdołał Zernack w nowatorski sposób połączyć dwa nurty badawcze (polski i rosyjski) w obszernej (710 stron) syntezie *Polen und Rußland. Zwei Wege in der europäischen Geschichte*, której polski przekład ukazał się w 2000 r. Nie wolno pominąć, nawet w skrótowym omówieniu dorobku K. Zernacka, niezbyt obszernego, opublikowanego w 1977 r., uniwersyteckiego zarysu *Osteuropa. Eine Einführung in seine Geschichte*, w którym autor przedstawił koncepcję wielkiego regionu historycznego, obejmującego obszar ówczesnej NRD, Polski, Czechosłowacji, Węgier, Europy Południowo-Wschodniej, krajów nadbałtyckich i Rosji. Ostatnim wreszcie pryncypialnym kierunkiem badań Zernacka była historia Prus (wraz z ich poprzedniczką – Brandenburgią), ze szczególnym uwzględnieniem miejsca i roli Prus w historii Polski. Wybór ważniejszych prac Zernacka z tej dziedziny ukazał się drukiem w 1991 r. w Berlinie pt. *Preußen – Deutschland – Polen. Aufsätze zur Geschichte der deutsch-polnischen Beziehungen*, a w szerszym kontekście chronologicznym i rzeczowym stanowią one dominantę wymienionego wyżej polskiego wyboru pism Zernacka.

Długa byłaby lista pozauniwersyteckich zaangażowań Klaus Zernacka. Wspomnijmy o niektórych: członkostwo (zachodnio-)berlińskiej Historische Kommission, której w latach 1986–1990 był przewodniczącym, a także kierownikiem sekcji historii stosunków niemiecko-polskich; członkostwo w powstałej w 1992 r. (i nawiązującej do szacownej dawnej Akademii Królewskiej) Berlin-Brandenburgische Akademie, był jednym z aktywniejszych uczestników Wspólnej (polsko-zachodnio-niemieckiej) Komisji Podręcznikowej, a w latach 1987–2000 jej współprzewodniczącym, blisko współpracował także w późniejszych latach z berlińskim Centrum Badań Historycznych PAN. Był także m.in. członkiem Rady Naukowej Towarzystwa im. Herdera w Marburgu, Rady Naukowej Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie (z jego inicjatywy powstała seria tłumaczeń z języka polskiego „Klio in Polen”), przewodniczył Societas Jablonoviana w Lipsku. Redagował lub współredagował „Jahrbücher für Geschichte Osteuropas”, „Jahrbuch für die Geschichte Mittel- und Ostdeutschlands”, „Berliner Jahrbuch für osteuropäische Geschichte”. Zorganizował szereg ważnych konferencji naukowych dotyczących różnych problemów dziejów Polski i stosunków polsko-niemieckich. Wychował całą plejadę uczniów, z których niektórzy, już z tytułami profesorskimi, z powodzeniem kontynuują naukowe tradycje Mistrza (m.in. Michael G. Müller, Andreas Lawaty, Christian Lübke, Markus Krzoska, Jörg Hack-

mann). Łączyły go długoletnie więzi z uczonymi polskimi, niektórzy dzięki niemu mogli cieszyć się stypendiami i innymi formami pobytu w Niemczech, co przed 1989 r. nie było rzeczą prostą.

Jego postawa i osiągnięcia badawcze zostały docenione w Polsce. Szereg jego prac ukazał się w polskich przekładach. Z drugiej strony warto wymienić opublikowaną z jego inicjatywy antologię *Preußen – Deutschland – Polen im Urteil polnischer Historiker*, t. I: *Millennium germano-polonicum* (1983; niestety, nie kontynuowaną). W 1989 r. został doktorem h.c. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w 1996 – Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1992 r. był członkiem zagranicznym PAU, od 1994 – członkiem zagranicznym PAN. Nauka polska, polsko-niemiecki dialog historyczny wiele mu zawdzięczają.

Jerzy Strzelczyk

WYDZIAŁ III

Krajowi

Kazimierz Grotowski **26 I 1930–23 VII 2017**

Prof. Kazimierz Grotowski urodził się w Rzeszowie w roku 1930, w Rzeszowie też, w roku 1948, ukończył gimnazjum. W tym samym roku podjął studia fizyki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Długa i owocna kariera naukowa i dydaktyczna prof. Grotowskiego zaczęła się już pod koniec drugiego roku studiów, gdy w 1950 r. prof. Niewodniczański zaproponował mu stanowisko zastępcy asystenta. W Instytucie Fizyki UJ pracował aż do emerytury, w latach 1996–1999 był jego dyrektorem. W latach 1957–2002 pracował także w Instytucie Fizyki Jądrowej.

Pracę doktorską obronił w roku 1958, w 1963 uzyskał stopień doktora habilitowanego, nominację na profesora nadzwyczajnego otrzymał w roku 1971, tytuł profesora zwyczajnego w roku 1977. W Polskiej Akademii Umiejętności, której członkiem był od roku 1992, był wieloletnim przewodniczącym Komisji Astrofizyki. Był też, w latach 1975–1977, prezesem krakowskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Fizycznego, należał także do Europejskiego Towarzystwa Fizycznego i Amerykańskiego Towarzystwa Fizycznego.

Fizyka była jego wielką pasją, lubił mówić, że „fizyka jest wspaniałą przygodą”. Napisał kiedyś, że interesowały go przede wszystkim reakcje jądrowe, specjalizował się w konstrukcji rozmaitych typów detektorów i mierników energii promieniowania. Był jednym z odkrywców efektu glorii fal de Broglie’a materii oraz anomalii w rozpraszaniu wstecznym cząstek alfa – badania te przeprowadzone były na cyklotronie U-120 w IFJ PAN. Przez lata zajmował się fizyką zderzeń ciężkich jonów w obszarze niskich i pośrednich energii. Związane z tym eksperymenty przeprowadzał na całym świecie.

Najważniejsze i najbardziej znane publikacje prof. Grotowskiego to *Elastic and inelastic-scattering of alpha-particles from Ca-40, Ca-44 over a broad range of energies and angles* (Phys. Rev. C **18**, 1237 (1978)), *Charged particle densities from Au plus Au collisions at root S-NN = 130 GeV* (Phys. Lett. B **523**, 227 (2001)), *Rapidity dependence of antiproton-to-proton ratios in Au+Au collisions at root s(NN)=130 GeV* (Phys. Rev. Lett. **87**, 112305 (2001)).

Drugą wielką pasją Kazimierza Grotowskiego były góry. Szedł tu śladami – między innymi – Mariana Smoluchowskiego, o którego alpejskiej, tatrzańskiej i narciarskiej działalności wielokrotnie pisał. Potrafił łączyć obie te pasje: „pamięć o zanieczyszczeniach Ziemi zachowana jest w kolejnych warstwach lodowca, gdzie te zanieczyszczenia są odkładane. Brałem udział w dwóch ekspedycjach pobierających próbki w szczelinach lodowców. Jednej w nepalskich Himalajach, a drugiej w Alpach”.

Tatry, z kolei, to przede wszystkim były jaskinie: jak pisał, „zimą pierwszeństwo miały wyprawy do tatrzańskich jaskiń”. Był członkiem Klubu Grotołazów, nieformalnego wówczas stowarzyszenia studentów i młodych naukowców, założonego w Krakowie 22 II 1950 w celu zorganizowanej eksploracji i badania jaskiń w Polsce i za granicą, przekształconego w 1957 r. w Sekcję Taternictwa Jaskiniowego krakowskiego Klubu Wysokogórskiego. Warto dodać, iż inicjatorem i prezesem Klubu był Kazimierz Kowalski, późniejszy prezes Polskiej Akademii Umiejętności.

W latach 50. Grotowski był czynnym uczestnikiem – między innymi jako pletwonurek – wielu wypraw Klubu Grotołazów do jaskiń w Polsce, Słowacji i Bułgarii. W wyprawach tych odkryto wiele nowych jaskiń, nowych ciągów w znanych wcześniej jaskiniach, a także żyjące tam nowe gatunki skorupiaka i wirka.

Zmarł w roku 2017, jest pochowany na cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Andrzej Fuliński

Adam Sobiczewski **21 VIII 1931–20 X 2017**

Prof. Adam Sobiczewski urodził się w Skierniewicach. Później zamieszkał z matką Stanisławą w Siedlcach. Tam uczęszczał do Gimnazjum im. Bolesława Prusa, a świadectwo dojrzałości otrzymał w 1950 r. w Liceum im. Stanisława Żółkiewskiego.

Po uzyskaniu matury Sobiczewski postanowił podjąć naukę na poziomie akademickim. Chciał studiować jednocześnie na Uniwersytecie Warszawskim i na Politechnice Warszawskiej. W lecie 1950 r. uczestniczył w finale Olimpiady Matematycznej. Tam się poznaliśmy i zaprzyjaźniliśmy, dlatego wspomnienie o nim ma wymiar osobisty.

W tamtym czasie Warszawa była tylko częściowo odbudowana po zniszczeniach wojennych; brakowało mieszkań i zakwaterowania dla bardzo licznych studentów. Na szczęście Adam mógł zamieszkać u kuzyna, którego mieszkanie na Targówku nie było zniszczone. Mnie udało się wynająć mały pokój, daleko od centrum, co bardzo utrudniało dojazdy na wykłady i ćwiczenia. Kiedy wspomniałem o tym Adamowi, natychmiast zaproponował, abym przeniósł się do niego. Przez cały rok mieszkaliśmy więc razem w jednym pokoju. Potem znalazłem kwatery bliżej centrum, ale bardzo często odwiedzałem Adama. Studiowaliśmy zresztą na tym samym Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Warszawskiego: on matematykę, a ja fizykę.

Adam ukończył studia matematyczne w 1955 r., a rok później – studia na Wydziale Łączności Politechniki Warszawskiej ze specjalizacją w dziedzinie techniki fal ultrakrótkich. Następnie objął na tym Wydziale obowiązki asystenta, a potem adiunkta. Jego praca na Politechnice Warszawskiej trwała jednak niedługo, ponieważ zafascynował się fizyką i w 1962 r. przeniósł do Instytutu Badań Jądrowych. Pod kierunkiem prof. Zdzisława Szymańskiego specjalizował się w fizyce teoretycznej jądra atomowego.

W czerwcu 1964 r. uzyskał na Uniwersytecie Warszawskim stopień doktora na podstawie rozprawy *Oddziaływanie wzbudzeń oscylacyjnych z obrotem jądra*.

W Instytucie Badań Jądrowych, a potem w jego części, która przez pewien okres nosiła nazwę Instytutu Problemów Jądrowych – obecnie jest to Narodowe Centrum Badań Jądrowych – Adam pracował do końca życia. W 1969 r. uzyskał tam habilitację, w 1976 r. tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1989 r. – profesora zwyczajnego. W 1997 r. został członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności, a w 2013 r. jej członkiem czynnym. Był także członkiem Polskiej Akademii Nauk, od 1998 r. – korespondentem, a od 2014 r. – rzeczywistym.

Badania Adama Sobiczewskiego dotyczyły najpierw jądrowego potencjału optycznego i były prowadzone we współpracy z prof. Januszem Dąbrowskim. Potem zajął się on zagadnieniami struktury jądra i jego deformacjami. Najwięcej uwagi poświęcił jądrom najcięższym. Przewidział istnienie dość stabilnych jąder zdeformowanych w okolicy podwójnie magicznego jądra z $Z = 108$ i $N = 162$ (tj. złożonego z 108 protonów i 162 neutronów). Te przewidywania zostały potwierdzone eksperymentalnie, kiedy w 1994 r. w GSI Darmstadt zsyntetyzowano jądra z $Z = 110$ i $Z = 111$.

Do swych najważniejszych osiągnięć Sobiczewski zaliczał następujące prace:

1) przewidzenie (wspólnie z D. A. Arseniewem i V. G. Sołowiowem) nowego obszaru jąder zdeformowanych w otoczeniu rutenu o liczbie masowej około 100 [*Equilibrium Deformations of Neutron-Rich Nuclei in the $A E 100$ Region*, „Nucl. Phys.” A **139**, 269 (1969)];

2) *Closed Shells for $Z > 82$ and $N > 126$ in a Diffuse Potential Well* (współautorzy: F. A. Garejew i B. N. Kalinkin), „Physics Letters” **22**, 500 (1966);

3) *Deformed Superheavy Nuclei* (współautorzy: Zygmunt Patyk i Stefan Ćwiok), „Physics Letters” B **224**, 1 (1989);

4) *Ground State Properties of the Heaviest Nuclei Analyzed in a Multidimensional Deformation Space* (współautor Zygmunt Patyk), „Nucl. Phys.” A **533**, 132 (1991);

5) *Spontaneous-Fission Half-Lives of Deformed Superheavy Nuclei* (współautorzy: Robert Smolańczuk i Janusz Skalski), „Phys. Rev.” C **53**, 1871 (1995).

Wprowadzone przez Sobiczewskiego i jego współpracowników pojęcia „podwójnie magiczne jądro zdeformowane” oraz „zdeformowane jądra superciężkie” weszły do nomenklatury fizyki jądrowej.

Sobiczewski należał do najwybitniejszych uczonych polskich, rozpoznawalnych na całym świecie. Otrzymał m.in. Nagrodę Fundacji na

rzecz Nauki Polskiej (1995), Nagrodę im. G. N. Florowa (zespołową) Zjednoczonego Instytutu Badań Jądrowych w Dubnej (1997), Nagrodę Fundacji Alfreda Jurzykowskiego (1997), doktorat honorowy Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej (2001). W 2003 r., w celu uhonorowania 70. rocznicy jego urodzin, wydany został specjalny, liczący 350 stron, numer „Acta Physica Polonica B” (tom 34, nr 3), w którym uczniowie, współpracownicy i przyjaciele Sobiczewskiego z całego świata omówili w 23 artykułach różne aspekty fizyki jądrowej, do której rozwoju jubilat wniósł poważny wkład.

Sobiczewski był wybitnym nauczycielem i wychowawcą młodych fizyków. Wypromował 10 doktorów, ale jego wpływ na środowisko fizyków polskich był dużo większy. Położył wielkie zasługi, pełniąc przez 26 lat (1977–2003) funkcję redaktora naczelnego czasopisma Polskiego Towarzystwa Fizycznego „Postępy Fizyki”. Od 2003 r. był jego redaktorem honorowym. Opublikowane tam rozmowy z wybitnymi fizykami polskimi zostały z jego inicjatywy wydane w formie książkowej pod tytułem *Fizycy wspominają* (PAU, Kraków 2014).

Niespodziewane odejście Adama Sobiczewskiego stanowi dla nas wszystkich niepowetowaną stratę.

Ryszard Sosnowski

Józef Siciak **5 II 1931–17 XII 2017**

17 grudnia 2017 społeczność matematyczna pożegnała na cmentarzu Rakowickim w Krakowie prof. Józefa Siciaka, jednego z najwybitniejszych matematyków w historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w ostatnim 50-leciu, twórcę znanej na całym świecie i niezwykle cenionej krakowskiej szkoły wielowymiarowej analizy zespolonej.

Prof. Siciak, podobnie jak jego Mistrz prof. Franciszek Leja, wywodził się z Podkarpacia. Urodził się 5 lutego 1931 r. we wsi Lecka, 24 km na południe od Rzeszowa, gdzie też uczęszczał do szkoły powszechnej. Naukę w gimnazjum rozpoczął w odległym o kilka kilometrów miasteczku Błażowa, a kontynuował ją w Koźlu nad Odrą, gdzie jego starszy brat był kierownikiem szkoły podstawowej. Tam też zdał maturę w klasie typu humanistycznego, razem z Jerzym Wyrozumskim, późniejszym wieloletnim sekretarzem generalnym Polskiej Akademii Umiejętności. Po maturze zdecydował się studiować matematykę pod wpływem nauczyciela tego przedmiotu w Koźlu. Jako uczelnię wybrał Uniwersytet Jagielloński. Studia ukończył w 1955 r. Gdy był jeszcze studentem V roku, prof. Leja zaproponował mu asystenturę na Uniwersytecie Jagiellońskim. Z uczelnią tą związał całą swą karierę naukową i zawodową, od asystenta po profesora zwyczajnego, aż do przejścia na emeryturę w roku 2006. W niej też objął po Lei Katedrę Funkcji Analitycznych. Franciszek Leja był twórcą krakowskiej szkoły funkcji analitycznych na bazie stworzonej przez siebie metody punktów i funkcji ekstremalnych jednej zmiennej, teorii o licznych zastosowaniach w aproksymacji wielomianowej, w teorii odwzorowań konforemnych czy też w teorii funkcji harmonicznych. Leję nurtowało pytanie, jak tę teorię przenieść na przypadek wielu zmiennych. Problemem tym zajął się Józef Siciak, zachęcony przez swojego Mistrza. Dzięki znajomości jeszcze sprzed II wojny światowej prof. Lei z wybitnym amerykań-

skim matematykiem polskiego pochodzenia Stefanem Bergmanem, Józef Siciak został zaproszony w 1960 r. na prestiżowy amerykański Uniwersytet Stanforda na roczny staż w ramach grantu National Science Foundation. Pobyt w tym ośrodku miał kluczowe znaczenie dla jego rozwoju naukowego. Oprócz Bergmana, miał tam okazję spotkać takie osobistości, jak George Pólya, Gabor Szegő, Charles Loewner czy też Menachem Schiffer. Z tym ostatnim napisał wspólną pracę o średnicy pozaskończonej iloczynu kartezjańskiego zbiorów zwartych, zamieszczoną w tomie dedykowanym Pólyi z okazji jego 75. urodzin. Szczególnie wiele przyniosło Józefowi Siciakowi uczestnictwo w seminarium z analizy zespolonej wielu zmiennych na University of California w Berkeley (na które co tydzień dojeżdżał), prowadzonym przez prof. Hansa-Joachima Bremmanna, wybitnego specjalistę w zakresie teorii funkcji plurisubharmonicznych i ich zastosowań w analizie zespolonej. Siciak poznał Bremmanna jeszcze przed wyjazdem do USA, w czasie jego pobytu w Polsce w roku 1959 na zaproszenie Instytutu Matematycznego PAN.

Niedługo po powrocie ze Stanford Siciak został zaproszony na roczny staż do Berkeley. Niestety, na ten wyjazd nie otrzymał już zgody polskich władz paszportowych. Badania prowadzone przez Józefa Siciaka w czasie pobytu na Uniwersytecie Stanforda zaowocowały teorią, która była odpowiedzią na pytania Lei. To właśnie wtedy powstała słynna funkcja ekstremalna Siciaka, która jest wielowymiarowym odpowiednikiem funkcji Lei. W przeciwieństwie do przypadku jednowymiarowego, jej konstrukcję oparł Siciak na wzorze interpolacyjnym Lagrange'a dla wielu zmiennych. Za pomocą tej funkcji Siciak uogólnił na przypadek wielu zmiennych znane twierdzenie Bernsteina-Walsha o aproksymacji wielomianowej funkcji analitycznych jednej zmiennej. Twierdzenie to, zwane dzisiaj twierdzeniem Bernsteina-Walsha-Siciaka, jest podstawowym narzędziem konstruktywnej teorii funkcji wielu zmiennych, dziedziny rozwiniętej przez Siciaka i jego uczniów. Wyniki te zostały opublikowane w fundamentalnej dla teorii aproksymacji wielomianowej pracy *On some extremal functions and their applications in the theory of analytic functions of several complex variables*, która ukazała się w roku 1962 w Transactions. Amer. Math. Soc. Pod koniec lat 70. ubiegłego wieku dwaj amerykańscy matematycy, E. Bedford i B. A. Taylor, stworzyli teorię zespolonego operatora Monge'a-Ampère'a, który jest wielowymiarowym (ale nieliniowym) odpowiednikiem klasycznego operatora Laplace'a. Pozwoliło to zbudować teorię pluripotencjału w przestrzeni wielu zmiennych zespolonych, o co od lat zabiegał wybitny francuski matematyk Pierre Lelong. Okazało się wtedy, że logarytm funkcji ekstremalnej Siciaka jest rozwiązaniem jednorodnego zespolonego równania Monge'a-Ampère'a, a więc wielowymiarowym odpowiednikiem

klasycznej funkcji Greena. Własność ta dobitnie uwypukliła rolę funkcji Siciaka we współczesnej analizie zespolonej. Istotną rolę w rozwoju tej teorii odegrały też prace Józefa Siciaka o funkcjach oddzielnie analitycznych, w szczególności twierdzenie o przedłużaniu funkcji oddzielnie analitycznych na krzyżu, które jest daleko idącym uogólnieniem słynnego twierdzenia Hartogsa i nawiązuje do wcześniejszych prac Bernsteina, Lelonga, Browdera i Camerona-Storvicka. Wyniki te stały się punktem wyjścia do dalszych badań dla wielu wybitnych specjalistów z dziedziny analizy zespolonej na całym świecie, szczególnie we Francji, Japonii, Niemczech, Szwecji, USA i Rosji. Te właśnie prace o funkcji ekstremalnej i o funkcjach oddzielnie analitycznych przyniosły prof. Siciakowi światowy rozgłos i ugruntowały jego wiodącą pozycję we współczesnej analizie zespolonej. Trudno byłoby wskazać ważną międzynarodową konferencję z tej dziedziny, na którą prof. Siciak nie byłby zaproszony jako *invited speaker*. Przejawem szczególnego uznania dla jego zasług naukowych były międzynarodowe konferencje poświęcone analizie zespolonej, zorganizowane przez jego uczniów kolejno w latach 2001, 2006 i 2011 (w Bielsku-Białej, Szczyrku i Krakowie) z okazji 70., 75. i 80. urodzin Mistrza, w których uczestniczyli wszyscy liczący się na świecie specjaliści w tej dziedzinie.

Umacniając pozycję polskiej szkoły analizy zespolonej na arenie międzynarodowej, nie zaniedbywał prof. Siciak kształcenia kadry naukowej w tej dziedzinie w kraju. Od lat 60. ubiegłego wieku prowadził w Krakowie, w poniedziałki, początkowo w siedzibie Oddziału Krakowskiego Instytutu Matematycznego PAN, a następnie w Instytucie Matematyki UJ, środowiskowe seminarium z analizy zespolonej, które pełniło wiodącą rolę w Polsce w tej dziedzinie. Pamiętam powroty Profesora z grupą jego uczniów z seminarium, gdy odbywało się jeszcze przy ul. Solskiego (dzisiaj Św. Tomasza) 30, jak najdłuższą drogą przez centrum Krakowa i towarzyszące im matematyczne dyskusje. Z tego seminarium wyrosło następnie kilka innych, bardzo ważnych dla krakowskiego środowiska naukowego, m.in. seminaria z geometrii analitycznej i algebraicznej, teorii aproksymacji, geometrycznej teorii funkcji oraz równań eliptycznych, prowadzonych przez jego uczniów. Profesor często w nich uczestniczył jeszcze do końca 2016 r.

Józef Siciak był wybitnym nauczycielem i Mistrzem wielu matematyków wywodzących się z krakowskiego środowiska matematycznego. Przyciągał uczniów swoją ogromną wiedzą oraz legendarną rzetelnością w sprawowaniu opieki naukowej. Po każdym wakacjach witał ich niezmiernie pytaniem: „Co Pan nowego zrobił?” Jak trafnie podkreślił jego najmłodszy doktorant prof. Zbigniew Błocki, żegnając Mistrza w czasie uroczystości pogrzebowej, Profesor był wobec swych uczniów wymaga-

jący, ale nigdy nie wymagał od nich więcej niż od siebie. Był promotorem w 18 przewodach doktorskich. Cała jego rodzina naukowa liczy obecnie ponad 100 descendentów i stale się powiększa. 33 osoby z tej rodziny uzyskały stopień doktora habilitowanego, 16 osób ma tytuł naukowy profesora. Kilku z uczniów prof. Siciaka stworzyło już własne szkoły naukowe, rozwijając i poszerzając dzieło Mistrza.

Prof. Siciak cieszył się ogromnym autorytetem i dlatego – choć skromnie utrzymywał, że nie czuje się dobrym organizatorem – powierzano mu odpowiedzialne funkcje w krakowskich i krajowych strukturach naukowych. W Polskim Towarzystwie Matematycznym pełnił kolejno funkcje prezesa Oddziału Krakowskiego (1971–1973), wiceprezesa PTM (1983–1985) oraz członka Zarządu Głównego (1985–1991, 1995–1999 i 2001–2003). W latach 1977–1981 był dyrektorem Instytutu Matematyki UJ, zaś w latach 1996–2003 – przewodniczącym Komitetu Matematyki PAN. W latach 2000–2008 był wicedyrektorem Wydziału III Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego PAU. Był też przez ćwierć wieku (1980–2005) redaktorem naczelnym czasopisma *Annales Polonici Mathematici*, a także wieloletnim opiekunem Koła Matematyków Studentów UJ im. Profesora Stanisława Zaremby.

Za wybitne osiągnięcia naukowe otrzymał prof. Siciak wiele prestiżowych nagród i wyróżnień, a wśród nich: Wielką Nagrodę PTM im. Stanisława Zaremby (1963), Nagrodę Wydziału III PAN (1976), Laur Jagielloński (2003), Wykład i Medal im. Wacława Sierpińskiego (UW, 2004), podobnie Wykład i Medal im. Władysława Orlicza (UAM, 2005) oraz Nagrodę Prezesa Rady Ministrów (2007). W roku 2009 Polskie Towarzystwo Matematyczne obdarzyło go godnością honorowego członka, a w roku 2010 Senat UJ wyróżnił go uroczystym odnowieniem doktoratu w 50-lecie jego uzyskania. Był członkiem rzeczywistym PAN oraz członkiem czynnym PAU, członkiem zagranicznym Królewskiego Towarzystwa Matematycznego w Uppsali oraz doktorem honoris causa Uniwersytetu w Uppsali. Odznaczony został Krzyżami Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Odszedł wielkiego formatu Uczony. Poprzez dzieło, które po sobie zostawił, zostanie na długo w pamięci swoich naukowych spadkobierców.

Wiesław Płeśniak

WYDZIAŁ IV

Krajowy

Janusz Kotlarczyk **20 VI 1931–1 X 2017**

Prof. dr hab. inż. Janusz Kotlarczyk, wybitny geolog, wieloletni pracownik Akademii Górniczo-Hutniczej, urodził się 20 czerwca 1931 r. w Wadowicach, w rodzinie od lat związanej z tym miastem. Był synem Tadeusza, profesora gimnazjalnego, zamordowanego w 1940 r. w Gusen, a jego dziadek – Stefan, zasłużył się jako twórca teatru amatorskiego, znanego pod nazwą Jagiellonka. Brat ojca – Mieczysław, przyjaciel Karola Wojtyły, zorganizował w Wadowicach Amatorski Teatr Powszechny, a w czasie okupacji także Teatr Rapsodyczny w Krakowie, który działał ze znacznym powodzeniem w latach 1945–1953.

W latach wojny, gdy Wadowice przyłączono do Rzeszy Niemieckiej, wraz z rodziną mieszkał Janusz Kotlarczyk w pobliskim Barwałdzie Górnym na terenie Generalnego Gubernatorstwa. Zaliczył tam szkołę podstawową i początkowe klasy gimnazjalne, a od 1945 r. był uczniem Gimnazjum i Liceum im. Marcina Wadowity w rodzinnym mieście, gdzie w 1949 r. zdał maturę. Ze szkołą tą, ze swoimi kolegami i nauczycielami przez długie lata utrzymywał następnie bezpośredni kontakt, uczestnicząc w wielokrotnie organizowanych zjazdach absolwentów, a wspomnienia o tych spotkaniach zamieścił w artykule *Nasza Klasa w Naszej Starej Budzie i My potem* („Wadoviana”, 15, 2012). Studia z zakresu geologii podjął w 1949 r. na Wydziale Geologiczno-Mierniczym Akademii Górniczo-Hutniczej, a po trzech latach został zastępcą asystenta w Zakładzie Kartowania Geologicznego, kierowanym przez prof. Henryka Świdzińskiego. W 1953 r. zaliczył ich pierwszy etap, opisując złoże żelaziaków ilastych z okolic Nowego Wiśnicza, a dwa lata później, na podstawie wyników badań dotyczących rud manganowych Pogórza Przemyskiego, uzyskał sto-

pień magistra inżyniera. Bezpośrednio po ukończeniu studiów (1955) zapisał się do Polskiego Towarzystwa Geologicznego, a w latach 1957–1961 pełnił w nim funkcję II sekretarza. Został również członkiem Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Już w trakcie przygotowywania pracy dyplomowej zwrócił Janusz Kotlarczyk uwagę na występowanie w obrębie jednostki skolskiej diatomitów – skał krzemionkowych o składzie odpowiadającym ziemi okrzemkowej. Pod kierunkiem promotora – prof. Świdzińskiego, opracował rozprawę *Poziom diatomitowy z warstw krośnieńskich na tle budowy geologicznej jednostki skolskiej w Karpatach Polskich*, na podstawie której w 1963 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk technicznych, a praca ta została trzy lata później opublikowana w tomie XIX serii wydawniczej „Studia Geologica Polonica”. W późniejszych latach parokrotnie powracał on do tej tematyki, współdziałając w poszukiwaniach i konsultując prace dokumentujące złoża tego surowca.

Budowa geologiczna jednostki skolskiej wschodniej części polskich Karpat, a zwłaszcza wykształcenie i stratygrafia serii menilitowo-krośnieńskiej były w tym okresie jednym z głównych przedmiotów zainteresowania Janusza Kotlarczyka. Zwrócił on przy tym uwagę na występowanie w łupkach menilitowych licznych szczątków ryb, stwarzających możliwość interpretacji genetycznej tych osadów. Kolekcjonowane w różnych odsłonięciach materiały przekazywał do paleontologicznego opracowania dr Annie Jerzmańskiej z Uniwersytetu Wrocławskiego, a wynikiem ich współpracy było kilka ważnych wspólnych publikacji, wśród których na uwagę zasługuje zwłaszcza artykuł *Zespoły ichtiofauny z warstw menilitowych* („Rocznik PTG”, 38, 1968). Jeden z przedmiotów interpretacji tych materiałów wskazał na zespół fauny typu Morza Sargassowego, wyróżniony w osadach późnego oligocenu.

W roku 1968 J. Kotlarczyk otrzymał na Akademii Górniczo-Hutniczej stopień docenta, który już w następnym roku umożliwił mu kolejny awans. W trakcie reorganizacji Wydziału Geologiczno-Poszukiwawczego, przeprowadzonej w 1969 r., w miejsce istniejących do tego czasu katedr utworzone zostały cztery instytuty, a kierownictwo jednego z nich powierzono prof. Świdzińskiemu, który jednak zmarł kilka miesięcy później. Jego miejsce objął J. Kotlarczyk, uzyskując nominację na stanowisko dyrektora Instytutu Geologii Regionalnej i Złóż Węgla, a także na kierownika Zakładu Geologii Dynamicznej. Przejął on również prowadzenie wykładów m.in. z geologii ogólnej. W ciągu kilku następnych lat zainteresował się także możliwością zastosowania metod matematycznych w badaniach geologicznych i zainspirował działalność w tym zakresie, a parę lat później, w rezultacie tej inicjatywy, przemianowany został zakład,

którym kierował do końca stulecia. Od roku 1974 nosił on nazwę Zakład Geologii Ogólnej i Matematycznej.

W swoim nowym zakresie zainteresowań podjął J. Kotlarczyk prowadzenie zajęć dydaktycznych na specjalnie powołanym studium podyplomowym oraz na studiach dziennych i doktoranckich, a także inicjował sympozja naukowe, poświęcone stosowaniu w geologii metod matematycznych i informatyki. Był również współzałożycielem Sekcji Geologii Matematycznej Polskiego Towarzystwa Geologicznego i przewodniczył jej w latach 1978–1985, a ponadto parokrotnie organizował i prowadził specjalistyczne seminaria w domu szkoleniowym AGH w Krościenku nad Dunajcem. Uczestnicząc ponadto w działalności międzynarodowej, został członkiem International Association of Mathematical Geology (IAMG), a w latach 1975–1978 brał także udział w pracach Rady Redakcyjnej czasopisma „Computers & Geosciences”.

Wynikiem terenowych badań geologicznych dotyczących budowy Pogórzy Polskich Karpat Wschodnich, które prowadził J. Kotlarczyk w kolejnych latach, była jego publikacja *Stratygrafia formacji z Ropianki (fin) czyli warstw inoceramowych w jednostce skolskiej Karpat fliszowych*, wydana w „Pracach Geologicznych” Oddziału PAN w Krakowie. Rozprawę tę przedstawił w 1977 r. Radzie Wydziału Geologiczno-Poszukiwawczego AGH i habilitował się na jej podstawie. Trzy lata później otrzymał nominację na tytuł profesora nadzwyczajnego.

W czasie kilkunastoletnich szczegółowych obserwacji terenowych w zakresie badań prowadzonych przez J. Kotlarczyka pojawiło się nowe zainteresowanie, a dotyczyło ono problematyki archeologicznej, a zwłaszcza wczesnośredniowiecznych grodów znajdujących się na Pogórzu Przemyskim. W artykule zamieszczonym w „Acta Archaeologica Carpathica” przedstawił swój pogląd na temat Grodów Czerwieńskich, a następnie opisał nowo odkryte przez siebie grodziska nad Wiarem i Sanem. Poświęcał również uwagę kilku obiektom znanym w rejonie Krakowa, m.in. takim jak kopiec Krakusa. Kolejnym przedmiotem jego działalności było zabezpieczenie środowiska przyrodniczego i stanowisk geologicznych w rejonie Przemyśla. Zajął się tym zagadnieniem działając w tamtejszym Wojewódzkim Komitecie Ochrony Przyrody, a następnie w Komisji Ochrony Przyrody. W 1982 r. przedstawił propozycję utworzenia Turnickiego Parku Narodowego w rejonie Abramowa, która nie została jednak przyjęta, a kilka lat później, wraz z prof. Jerzym Pióreckim, przygotował wniosek o powołanie Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego, zatwierdzony ostatecznie w roku 1991.

Tytuł profesora zwyczajnego uzyskał J. Kotlarczyk w 1991 r. i w tym samym roku został powołany na członka korespondenta Polskiej Akademii

Nauk. Dwa lata później otrzymał status członka korespondenta Polskiej Akademii Umiejętności, a po następnych dwóch latach został członkiem honorowym Towarzystwa Naukowego w Przemyślu. Aktywnie działał także jako członek paru komitetów i komisji, m.in. w Narodowym Komitecie Karpacko-Bałkańskiej Asocjacji Geologicznej, ale szczególną uwagę poświęcił w tym okresie geoinformatyce. Z jego inicjatywy w 1998 r. utworzono taką specjalność na Wydziale Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska AGH, a w Polskiej Akademii Umiejętności powołano Komisję Geoinformatyki. Komisja ta podjęła bardzo aktywną działalność, wyrażoną m.in. zainicjowaniem serii wydawniczej „Geoinformatica Polonica”, ukazującej się do chwili obecnej. W roku 2003 został powołany na członka czynnego PAU, a cztery lata później – na członka rzeczywistego PAN. Po przejściu na emeryturę (2001) kontynuował prace badawcze i publikowanie kolejnych artykułów, w tym również tekstów dotyczących przeszłości swej rodziny, które ukazywały się czasopiśmie „Wadoviana”, redagowanym w Wadowickim Centrum Kultury.

Dorobek naukowy prof. Janusza Kotlarczyka obejmuje blisko 200 publikacji naukowych i popularnonaukowych z zakresu geologii oraz historii i archeologii, a ponadto około 70 opracowań niepublikowanych. Wygłosił około 100 referatów, ostatni w dniu 8 czerwca 2016 r. na zebraniu Komisji Historii Nauki PAU: *Badania interdyscyplinarne kopca Krakusa – wyniki, zaniechania, mity*. Promował 8 prac doktorskich, a także 9 prac magisterskich na studiach indywidualnych, opracowywał również recenzje rozpraw doktorskich i habilitacyjnych oraz wnioski na nominacje profesorskie. Został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Jesienna niedziela 1 października 2017 r. była ostatnim dniem jego życia; zmarł mając ukończone 76 lat. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 9 dni później w Wadowicach. Został pochowany w rodzinnym grobowcu na tamtejszym cmentarzu.

Stefan W. Alexandrowicz

WYDZIAŁ V

Krajowy

Andrzej Trzebski 2 II 1928–5 VII 2017

W dniu 5 lipca 2017 r. odszedł od nas prof. Andrzej Trzebski, wieloletni kierownik Katedry Fizjologii Człowieka Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, wybitny naukowiec, którego osobowość wywarła głęboki wpływ na następne pokolenia wielu lekarzy i ludzi nauki.

Prof. Trzebski urodził się 2 lutego 1928 r. w Warszawie. Najważniejszy okres kształtowania osobowości, między 11. a 20. rokiem życia, przypadł u niego na lata wojny i czas bezpośrednio po wojnie. W czasie wojny Andrzej Trzebski był uczniem dawnego Gimnazjum im. Św Stanisława Kostki, które mieściło się przy ul. Traugutta 3. Gimnazjum było bardzo dobrą prywatną szkołą męską, ufundowaną w 1908 r., w której w różnych okresach nauczali Tadeusz Kotarbiński, Władysław Tatarkiewicz, Aleksander Kamiński – autor *Kamieni na szaniec*. Wielu wychowanków tego gimnazjum brało udział w wojnie 1920 r., a później w Powstaniu Warszawskim. Do wybitnych absolwentów tego gimnazjum należą Władysław Bartoszewski, Adam i Tomasz Strzemboshowie oraz Witold Gombrowicz. Ponieważ podczas wojny kształcenie Polaków na poziomie ponadzawodowym było zabronione, gimnazjum zostało przekształcone w zawodową szkołę handlową, a znakomici nauczyciele wykładali na tajnych kompletach w prywatnych mieszkaniach, w tym również w mieszkaniu rodziców Andrzeja Trzebskiego. Jak sam niejednokrotnie podkreślał, lata spędzone w tym otoczeniu i bezpośredni kontakt z profesorami nauczyły go krytycznego myślenia, sceptycyzmu i doceniania, jak ważny dla człowieka jest głód wiedzy. Podczas wojny nauka Andrzeja Trzebskiego była dodatkowo utrudniona przez pobyt w Świdrze/Otwocku w związku z leczeniem gruźlicy.

Wojna łączyła się w Polsce z bardzo dużymi stratami w wyższej kadrze naukowej. Polska straciła 45% profesorów i docentów, a Wydział Medyczny Uniwersytetu Warszawskiego – 12 spośród 23 profesorów. Prof. Trzebski należał do powojennego pokolenia tytanicznej pracy, które uważało odbudowę polskiej nauki po wojennych stratach za swój podstawowy obowiązek. To przekonanie stanowiło inspirację wielu jego działań i wpływało na rozwiązywanie trudnych problemów oraz podejmowanie decyzji w późniejszych latach. Jedną z nich było postanowienie studiowania medycyny, podjęte po rozważeniu wielu innych możliwości, ponieważ wachlarz zainteresowań Andrzeja Trzebskiego był bardzo szeroki. Studiując medycynę zafascynował się fizjologią, na co miało niewątpliwie wpływ zetknięcie się na drugim roku studiów z prof. Franciszkiem Czubalskim, kierownikiem Katedry Fizjologii Człowieka Uniwersytetu Warszawskiego w okresie międzywojennym i po wojnie. Prof. Czubalski był nie tylko znakomitym fizjologiem, ale również człowiekiem o nieprzeciętnej osobowości. Podczas wojny był aktywnie zaangażowany w tajne nauczanie medycyny, a po wojnie potrafił skupić wokół siebie wielu wybitnych młodych ludzi. Jego wielki autorytet umożliwiał zapewnienie swobody działania i zdobywanie osiągnięć naukowych dzięki zdolnościom i pracy, a nie pozamerytorycznej nadgorliwości. Jeszcze podczas studiów, w 1950 r., Andrzej Trzebski rozpoczął pracę w Katedrze Fizjologii Człowieka. Początkowo otrzymał stypendium naukowe, a następnie został zatrudniony na stanowisku asystenta. Wyposażenie laboratoriów w aparaturę naukową – na skutek wojennych strat i przy nikłych nakładach na naukę – było niezwykle skromne. Żeby przeprowadzić eksperymenty, naukowcy musieli bardzo często odwołać się do własnej inwencji, konstruować przyrządy, które były kompilacją fragmentów aparatury przeznaczonej do innych celów. Już w najwcześniejszym okresie życia naukowego Andrzej Trzebski zainteresował się regulacją układu krążenia. Początkowo badał wpływ sygnałów z przewodu pokarmowego na krążenie krwi, później jednak jego zainteresowania poszły w kierunku badania związków między regulacją układu krążenia i regulacją oddychania.

Po 1956 r., kiedy wyjazdy do krajów Europy Zachodniej stały się łatwiejsze, otrzymał stypendium Centre Nationale de la Recherche Scientifique (CNRS). Współpracował w Laboratoire de Neurophysiologie z prof. Paul'em Delle'm nad chemorepcją ośrodkową, używając modelu mózgu „Encéphale isolé”. W 1960 r., Andrzej Trzebski wrócił do Polski, przywożąc zakupione we Francji z prywatnych środków wyposażenie do aparatu stereotaktycznego. Po powrocie kontynuował w Zakładzie Fizjologii Człowieka badania nad rolą układu siatkowatego w regulacji ciśnienia tętniczego i oddychania. W 1961 r. przedstawił rozprawę habilitacyjną pt. *Badania*

nad działaniem neurohormonów: adrenaliny, noradrenaliny, serotoniny i acetylocholiny na ośrodki sercowo-naczyniowe podwzgórza i tworzącego pnia mózgu. W tym samym roku otrzymał grant Fundacji Rockefellera i spędził dwa lata w Zakładzie Fizjologii w Bockus Research Institute, University of Pennsylvania w Filadelfii. Miał tu możliwość sprawdzenia swoich hipotez za pomocą bardziej nowoczesnych metod. Udało mu się zidentyfikować pojedyncze neurony oddechowe i nieoddechowe, reagujące na bodźce wysyłane podczas pobudzenia chemoreceptorów i baroreceptorów. Udowodnił również występowanie konwergencji tej impulsacji na tych samych grupach neuronów pnia mózgu. Kontynuował te badania po powrocie do Polski w 1964 r. Jednak wkrótce po powrocie, po przejściu prof. Czubalskiego na emeryturę i objęciu stanowiska kierownika Katedry przez doc. Jerzego Litwina, Andrzej Trzebski, mając 36 lat, zdecydował się przystąpić do konkursu i objąć sponsorowane przez WHO stanowisko *Visiting Professor* na Uniwersytecie w Jogjakarcie w Indonezji. Do jego obowiązków należała organizacja nauczania i badań naukowych na nowo utworzonym Uniwersytecie w Jogjakarcie. W 1967 r., po przedwczesnej śmierci doc. Litwina, zdecydował się przystąpić do konkursu na stanowisko po nim i, wygrawszy go, powrócił do Polski i został kierownikiem Katedry Fizjologii Człowieka Akademii Medycznej w Warszawie. W 1971 r. otrzymał stanowisko docenta, a w 1980 – tytuł i stanowisko profesora. Katedrą Fizjologii Człowieka Andrzej Trzebski kierował do chwili przejścia na emeryturę w 1998 r. Podczas 31 lat kierowania Katedrą potrafił stworzyć z niej ośrodek fizjologii eksperymentalnej i klinicznej światowej klasy.

Badania naukowe prowadzone pod kierunkiem prof. Trzebskiego dotyczyły głównie mechanizmów warunkujących współdziałanie obwodowych baroreceptorów i chemoreceptorów z neuronami sercowo-naczyniowymi i chemowrażliwymi mózgu. Wraz ze swoimi współpracownikami udowodnił konwergencję sygnałów z chemoreceptorów i baroreceptorów na tych samych neuronach ośrodkowego układu nerwowego. Zespół ten stwierdził również, że zjawisko to odgrywa zasadniczą rolę w regulacji tzw. napędu współczulnego z neuronów przedwspółczulnych mózgu, a jego zaburzenie przyczynia się do rozwoju nadciśnienia tętniczego. W czasie kiedy te badania były prowadzone, miały charakter pionierski i zyskały międzynarodowe uznanie. Niezależnie od badań czysto eksperymentalnych, w Katedrze prowadzone były badania regulacji układu krążenia w nadciśnieniu tętniczym u pacjentów, we współpracy z klinnikami. Głównie zajmowano się przyczynami zaburzeń regulacji ciśnienia tętniczego u pacjentów z nadciśnieniem tętniczym i z bezdechem sennym. Koncepcja przestrojenia regulacji układu krążenia w nadciśnieniu tętniczym w wyniku niewłaściwej

chemorepcji dała podstawę do poszukiwania nowych metod leczenia nadciśnienia tętniczego.

Katedra prowadziła bardzo intensywną współpracę naukową z ośrodkami w kraju i za granicą. Prof. Trzebski sam odwiedzał i pozostawał na dłuższe pobyty w instytutach naukowych i uniwersytetach, m.in. w: Department of Physiology of the New York State University, University of North Carolina, Richmond, USA; University of British Columbia, Vancouver; McGill University, Montreal, Kanada; Medical School at the University of Birmingham, Wielka Brytania (współpraca z prof. Johnem Coote'em i prof. Kennethem M Spyerem); Physiologische Institut, Freie Universität, Berlin, Niemcy; University of Mediolan, Ospedale Luigi Sacco, Włochy, Department of Autonomic Nervous System (współpraca z prof. Alberto Mallianim); Tokyo Metropolitan Institute of Gerontology (wieloletnia współpraca z prof. Akio Sato). Pod kierownictwem prof. Trzebskiego Katedra stała się uznanym w świecie ośrodkiem naukowym.

Prof. Trzebski miał duży dar przyciągania do siebie ciekawych ludzi. Studenci poczytywali sobie za zaszczyt, jeśli mogli być włączeni do jego zespołu badawczego. Był zawsze otwarty na nowe pomysły. Często dowodził z pasją słuszności własnego stanowiska, ale wsłuchiwał się również w argumenty drugiej strony i jeśli uznał je za słuszne, potrafił stać się ich gorącym orędownikiem. Dużą wagę przywiązywał do rzetelności i weryfikowalności badań naukowych i był zdeklarowanym przeciwnikiem tzw. pseudonauki i paranauki. Nade wszystko nie znoślił taniego blichtru naukowego. Potrafił wtedy stać się bezlitosnym krytykiem.

Podczas całego życia naukowego, do ostatnich lat, nawet wtedy, gdy miał już duże problemy z poruszaniem się, uczestniczył w zjazdach i posiedzeniach naukowych. Wszystko go interesowało, był bardzo aktywnym dyskutantem. Zawsze było pewne, że zabierze głos w dyskusji i że pytanie będzie dotyczyło istoty zagadnienia, a często będzie wyprzedzało o kilka kroków analizę wykonaną przez autora pracy i wskaże następny problem, który będzie wymagał wyjaśnienia. Zdarzało się i tak, że pytanie wprowadzało prelegenta w stan zakłopotania, ponieważ prof. Trzebski nie był w stanie ukryć swojego zadziwienia, jeśli autor pracy wykazał się ignorancją lub nie potrafił dostrzec oczywistych rozwiązań.

Prof. Trzebski przywiązywał również duże znaczenie do kształcenia następnych pokoleń. Uważał, że nauczanie jest równie ważnym wyzwaniem, jak praca naukowa. Z dużym oddaniem śledził postęp wiedzy, powstawanie nowych koncepcji i gałęzi nauki. Był niewątpliwie ekspertem i bardzo utalentowanym mówcą. Na jego wykłady przychodzili także lekarze oraz studenci z innych uniwersytetów. Zwracał uwagę, aby wykład był interaktywny, a studenci mogli zadawać pytania, przedstawiać

swoje problemy i nowe pomysły. Zapraszał ich również na dyskusję do Zakładu. Opiekował się bezpośrednio Kołem Naukowym i pracą naukową studentów. Wielu znanych naukowców i klinicystów rozpoczynało pracę od działalności naukowej w Katedrze. Był promotorem osiemnastu prac doktorskich, dziesięciu spośród jego doktorantów zdobyło tytuł doktora habilitowanego, a ośmiu – tytuł profesora. Szczęściu wychowanków objęło stanowiska kierowników zakładów lub instytutów, a pięciu ma dobre pozycje na uniwersytetach zagranicznych (M. F. Czyżyk-Krzaska – University of Cincinnati, USA; L. Kubin – University of Pennsylvania, USA; J. Lipski – University of Auckland, New Zealand, Chair in Neurophysiology, Department of Physiology; A. Przybyszewski – University of Massachusetts, USA). Wielu z nich utrzymywało stały kontakt z prof. Trzebskim i odwiedzało go podczas wizyt w kraju.

Przez całe naukowe życie prof. Trzebskiego spotykało wiele zaszczytów i wyróżnień. Był bardzo aktywnym członkiem najważniejszych instytucji naukowych w Polsce i pełnił ważne funkcje. Był zawsze gorącym orędownikiem wolności akademickiej, swobody wypowiedzania się i swobody wymiany międzynarodowej w nauce. Po 1989 r. był aktywnie zaangażowany w odtwarzanie niezależnych towarzystw naukowych i nadanie statusu uniwersytetów Akademiom Medycznym. Od 1989 r., tj. od chwili wznowienia działalności Polskiej Akademii Umiejętności, prof. Trzebski uczestniczył bardzo energicznie w reaktywacji tej instytucji. Przez trzy kadencje pełnił funkcję wiceprezesa PAU. Był członkiem rzeczywistym PAN i przewodniczącym Wydziału Nauk Medycznych PAN. Był też jednym z pierwszych członków rzeczywistych reaktywowanego w 1981 r. Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i jego wieloletnim wiceprezsem. Był członkiem z wyboru Polskiego Towarzystwa Fizjologicznego i pełnił funkcję prezesa, a następnie honorowego prezesa tego Towarzystwa. W uznaniu osiągnięć został odznaczony Medalem Napoleona Cybulskiego. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Nadciśnienia Tętniczego. Był także głęboko zaangażowany w prace administracyjne swojej uczelni, pełniąc kolejno funkcje prodziekana i dziekana Rady I Wydziału Lekarskiego, a następnie prorektora ds. nauki Akademii Medycznej w Warszawie.

Jego osiągnięcia zyskały też szerokie uznanie międzynarodowe. Był członkiem z wyboru Amerykańskiego Towarzystwa Fizjologicznego, Brytyjskiego Towarzystwa Fizjologicznego i Niemieckiego Towarzystwa Fizjologicznego. W 1977 r. został członkiem Zarządu Międzynarodowej Unii Nauk Fizjologicznych i pełnił tę funkcję przez trzy kadencje do 1987 r. Były to czasy wyjątkowo trudne dla krajów Europy Wschodniej i prof. Trzebski bardzo energicznie zabiegał o to, aby pozyskać jak najwięcej funduszy na udział młodych naukowców z Europy Wschodniej w sympozjach

i zjazdach Unii. Był też prezydentem Międzynarodowego Towarzystwa Chemorecepcji Tętnicznej. Jego osiągnięcia zostały uhonorowane Złotym Krzyżem Zasługi i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. W 2000 r. prof. Trzebski otrzymał tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Tytuł ten cenił sobie szczególnie wysoko ze względu na historię Krakowa i tradycję Uniwersytetu Jagiellońskiego. W Krakowie spędził z rodzicami pierwszy rok po wysiedleniu z Warszawy po Powstaniu Warszawskim. Prof. Trzebski był członkiem komitetów redakcyjnych wielu znakomitych periodyków naukowych krajowych i zagranicznych. Wielokrotnie otrzymywał zaproszenia i propozycje pracy w uznanych laboratoriach zagranicznych. Zawsze jednak uważał, że Polska, a przede wszystkim Zakład Fizjologii Człowieka Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego jest jego głównym miejscem pracy.

Prof. Trzebski był wspaniałym erudytą, człowiekiem Renesansu o wszechstronnych zainteresowaniach, nie tylko naukami medycznymi, ale i wiedzą ścisłą oraz naukami humanistycznymi. Jego pasją była zawsze historia, a zwłaszcza historia nauki, osadzona w całym kontekście kulturowym. Fascynowała go zwłaszcza kultura Dalekiego Wschodu, a szczególnie Indonezji, i jeszcze nie tak dawno wyjechał tam na dłużej jako turysta razem z synem. Na półprywatnych spotkaniach z okazji zjazdów, uroczystości i celebrowania stopni akademickich można go było poznać jako człowieka ciepłego, empatycznego, otwartego, o znakomitym poczuciu humoru. Był skarbnicą barwnych anegdot z życia akademickiego i naukowego. Do końca życia bardzo aktywnie pracował naukowo. Wywarł nieoceniony wpływ na swoich kolegów, przyjaciół i studentów. Na wiadomość o jego śmierci nadeszło kilkadziesiąt kondolencji z kraju i zagranicy. Miał zawsze bardzo duży szacunek dla Hipokratesa jako człowieka wielkiego umysłu, który pół wieku przed naszą erą potrafił na podstawie wnikliwych obserwacji i rozumowania opracować obowiązujące do dzisiaj prawa. Sentencja widniejąca na popiersiu Hipokratesa na wyspie Kos była ulubioną sentencją Andrzeja Trzebskiego:

„Vita brevis
Ars longa
Occasio preaceps
Iucidum difficile”.

Ewa Szczepańska-Sadowska

WYDZIAŁ VI

Krajowi

Julia Hartwig **14 VIII 1921–14 VII 2017**

Życie Julii Hartwig było długie, pracowite, często spokojne, ciekawe, twórcze, niekiedy tragiczne. Ktoś, kto ją znał, musiał widzieć, że pod powierzchwnością jej pogodnego i eleganckiego sposobu bycia ukrywało się coś bardzo smutnego. Podobnie działo się w jej wierszach, które mają z wierzchu jasną barwę i nigdy nie krzyczą, lecz nie brakuje w nich bólu – chociaż była najdalsza od poetyki wyznania, spowiedzi, skargi.

Urodziła się w Lublinie w rodzinie artystycznej, jej ojciec i brat byli znanymi fotografami. Czas wojny spędziła głównie w Warszawie, brała udział w konspiracji. Czesław Miłosz zapisał wtedy: „odwiedziły mnie dwie młode poetki, Anna Kamieńska i Julia Hartwig”. Dla nas brzmi to nieomal sensacyjnie – w okupowanej Warszawie, o której Niemcy mówili, że jest w stanie permanentnej rebelii, w mieście, gdzie nikt wychodząc na ulicę nie mógł wiedzieć, czy wróci do domu, czy nie zostanie zastrzelony albo wywieziony do Auschwitz czy na roboty do Niemiec, trwały nadal odwieczne rytuały życia literackiego.

Po wojnie mieszkała przez kilka lat w Paryżu; poznała Ksawerego Pruszyńskiego i związała się z nim. Autor *Trębacza z Samarkandy* był wtedy ambasadorem w królestwie Holandii. Gdy jadąc z Hagi do Warszawy zginął w Niemczech w wypadku samochodowym – o którym mówi się, że jego okoliczności nigdy nie zostały wyjaśnione – poetka w Warszawie na próżno czekała na jego przyjazd.

Przez kilkadziesiąt lat była żoną Artura Międzyrzeckiego, również wybitnego poety i tłumacza, i uroczego człowieka. Jego też musiała pożegnać, gdy w roku 1996 przegrał walkę z chorobą nowotworową.

Oboje, Julia i Artur, wiedzieli, jak można przetrwać w kraju komunistycznej biurokracji. Nie wiem, czy powstała już praca o różnych sposobach na przejście przez nudne morze PRL-u. Z pewnością jednym z najważniejszych były przyjaźnie; Julia i Artur nie stronili od towarzystwa, na przykład przez długi czas zaprzyjaźnieni byli z Jerzym Turowiczem, który – nie tylko dla nich – był absolutnym wzorem prawości i, w tym szarym świecie, postacią przyciągającą uwagę, chociaż był mało mówny, wcale nie był „duszą towarzystwa”. A jednak okazuje się, że prawość może być widzialna. Innym sposobem na PRL były – dla tych szczęśliwców, którzy mogli sobie na nie pozwolić, których zapraszano na stypendia – wyjazdy zagraniczne. Julia i Artur spędzili wiele lat za granicą, w USA i we Francji, były to pobyty wypełnione pracą na uniwersytetach i także działalnością przekładową.

Te dwa języki, francuski i angielski, były dla Julii Hartwig bliskim pograniczem. Fascynował ją Guillaume Apollinaire (Wilhelm Kostrowicki), ten wielki poeta, który długo postrzegany był w Paryżu jako egzotyczny przybysz, metek, Apollinaire, którego wojenne wiersze nasycone są entuzjazmem, podczas gdy inni europejscy poeci pisali o rozpacz i beznadziei okopów – tak jakby chciał czy musiał udowodnić, jak bardzo jest Francuzem. Napisała o nim świetną książkę, tłumaczyła też innych poetów francuskich. Lubiła Francję, może nawet kochała ten kraj, Paryż, Normandię czy Prowansję. Ale interesowały ją także Stany Zjednoczone i poezja amerykańska; razem z Arturem Międzyrzeckim wydała cenioną antologię poetów USA.

W jej wierszach, czytanych teraz jako dzieło już zakończone, widzimy powolny proces alchemicznej sublimacji. Wiersze wcześniejsze nasycone są środowiskiem realnych ludzi i przedmiotów, wziętych niemal *in crudo* z obserwacji rzeczywistości. Także i później rzeczywistość nie znika z jej poezji, podlega jednak oczyszczeniu, wiersze są coraz krótsze, coraz bardziej filozoficzne, nasycone refleksją. Dotyczy to szczególnie – ale nie wyłącznie – cyklu *Błysków*, wierszy gnomicznych, sąsiadujących z cytatami, aforyzmami. Od obserwacji do mądrości, tak można by określić drogę tej znakomitej poetki – z tym, że element obserwacji do końca pozostał tłem jej wierszy, nie złotym tłem, jak w obrazach Bizancjum, lecz żywym, zróżnicowanym *chiaroscuro* doświadczenia.

Jej poezja jest delikatna jak teatr cieni. Najdelikatniejsza. Gesty poetyckie są tu lekkie i dyskretne. A jednak spełnia się tutaj to, co jest może najważniejszym zadaniem poezji: te wiersze odsyłają nas chwilaми do czegoś innego, do innego świata. Innego niekoniecznie w sensie religijnym – prowadzą nas do świata, o którym niewiele da się powiedzieć, bo istnieje w błyskach właśnie, w krótkich chwilach,

w błyskawicach, nad obłokami, nad pogodą, a jednak jest życiodajny, niezbędny.

Jeden z tomów jej wierszy nosi tytuł *Nie ma odpowiedzi*. Poczucie, że mało wiemy, prawie nic, że i w życiu prywatnym, i w sferze metafizycznej otaczają nas mury obronne tajemnicy, wciąż powraca w jej twórczości. Nie prowadzi jednak ani do zamknięcia, ani do rezygnacji. Przeciwnie, zdawało się, że liryzm jej poetyckiego głosu zyskiwał jeszcze na sile, jakby niepewność poznawcza, sceptycyzm – w niczym niepodobne do ascetycznych, pedantycznych zaprzeczeń Koła Wiedeńskiego – dodawały jej tylko odwagi.

Jej poezja rozkwitała wolno i wspaniale; ona sama z pewnością miała świadomość tego, że – w odróżnieniu od wielu innych poetów i poetek, tracących z wiekiem świeżość wyobraźni – jej głos brzmiał mocniej z każdym tomem, stawała się wielką księżną polskiej literatury. Tak jakby starzenie się jej nie dotyczyło, przynajmniej nie w sferze twórczej. Rosnące uznanie przyjmowała być może nie bez rozbawienia, ale też, jestem pewien, z wdzięcznością wobec losu. Podczas gdy tyle talentów musi się obyć bez uznania, a sukces przypada nieraz miernotom, jej twórczość była coraz bardziej doceniona. Musiała wiedzieć, że zasługiwała na te hołdy. Zapewne patrzyła na to jak na rodzaj ironii, najwyższej, dobrotliwej ironii spełnionego i pełnego gorczy życia.

Adam Zagajewski

Bronisław Chromy **2 VI 1925–4 X 2017**

Zmarły 4 października 2017 r. w Krakowie prof. Bronisław Chromy należał do najwybitniejszych polskich artystów rzeźbiarzy. Całe swoje dorosłe życie związał z Krakowem, do którego przywędrował z leżącej koło Lanckorony wsi Leńcze. Tu, w Krakowie, zaraz po wojnie pracował w Artystycznej Odlewni Metali Franciszka Tieslera, w której poznał tajniki warsztatu odlewnika i zafascynował się materia błąz. Metal ten juź nierozlączenie towarzyszył mu przez całą twórczość jako podstawowy materiał jego rzeźb. W odlewni Tieslera rozpoznano artystyczny talent Chromego, co skłoniło go do nauki w miejscowym Liceum Plastycznym, a następnie do podjęcia studiów na Wydziale Rzeźby w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Był uczniem Xawerego Dunikowskiego. Pracę dyplomową obronił w 1956 r. Od 1969 r. do przejścia na emeryturę w 1995 r. prof. Bronisław Chromy uczył w macierzystej uczelni, gdzie m.in. w latach 1981–1984 pełnił funkcję prorektora.

Pod koniec studiów, w 1956 r., Bronisław Chromy, wraz z grupą przyjaciół (m.in. z Krzysztofem Pendereckim, Piotrem Skrzyneckim, Wiesławem Dymnym), postanowił utworzyć miejsce spotkań i aktywności studentów, które pierwotnie miało nazywać się „Tygiel Artystyczny”. Dzięki pomocy prof. Włodzimierza Hodysa uzyskał na ten cel gotyckie piwnice pod Pałacem pod Baranami. Od nazwy tego miejsca, powstały tu, słynny kabaret literacki nosi nazwę „Piwnica pod Baranami”. Po latach, w 2000 r., Bronisław Chromy upamiętnił swoich przyjaciół, twórców kabaretu, pomnikiem „Piwnicy pod Baranami”, który stanął w jego Galerii Autorskiej w Parku Decjusza. Spizowy monument wieńczy dwie obręcze z kilkudziesięcioma głowami – portretami ludzi „Piwnicy”, współtworzących kabaret na przestrzeni lat.

Oglądając w Parku Decjusza pomnik „Piwnicy pod Baranami”, warto pospacerować wokół i zaglądnąć do Galerii Bronisława Chromego. Uży-

skamy wówczas obraz różnorodności w twórczości krakowskiego artysty. Obok realizacji pomnikowych (jest tu także znakomity pomnik Fryderyka Chopina) znajdziemy tu świetną kompozycję *Rowerzyści*, a także zobaczymy mnóstwo rzeźb zwierzaków, zarówno odlewanych z brązu (efektowny paw przy wejściu do Galerii), jak i tych, w których rzeźbiarz wykorzystywał granitowe otoczaki, by stworzyć liryczny świat, wypełniony owieczkami, wiewiórkami, kotami, ptakami... Do tematu zwierząt Bronisław Chromy powracał wielokrotnie przez całe twórcze życie: z 1959 r. pochodzą syntetyczne w formie *Sowy*, zdobiące krakowskie Planty, od roku 1969 przed Uniwersytetem Rolniczym pasie się stado jego *Owiec*, a w 2001 r. artysta wyrzeźbił pomnik wiernego psa Dżoka. Wewnątrz Galerii Autorskiej Bronisława Chromego, obok jego twórczości medalierskiej, możemy również poznać jego obrazy, które malował w latach 1990–2010. Są to niezwykle kolorowe kompozycje, przedstawiające niemal wyłącznie ptaki i kwiaty. Ich ulotność i barwność jest niejako zaprzeczeniem doświadczenia spiżowej, twardej formy rzeźbiarskiej, jednak postimpresjonistyczna malatura tych prac pozwala zrozumieć istotne w warsztacie artysty dążenie do sensualności powierzchni rzeźby. Wrażliwość na efekty luministyczne, rozedrganie spiżowej materii blikami padającego na nią światła, bogactwo gruzelkowej powierzchni, niechęć do form masywnych są charakterystyczne dla dzieł Bronisława Chromego. Szczególnie widoczne jest to w realizowanych przez niego pomnikach, gdzie masa monumentalnych kształtów rozbijana jest rozdrobnionymi, strzelistymi formami, obrazującymi wybuchy lub rozczapierzone skrzydła orłów. Takich pomników krakowski rzeźbiarz zrealizował sporo, zarówno w okresie PRL-u, sławiących polsko-radzieckie braterstwo broni, jak i po transformacji, upamiętniających żołnierzy na innych frontach walki. Z ważniejszych monumentalnych realizacji prof. Bronisława Chromego należy wymienić: Pomnik Partyzantów Polskich i Radzieckich na Porytowym Wzgórzu w Lasach Janowskich (1974), Pomnik Żołnierzy Polskich w Katowicach (1974), Pomnik Polsko-Radzieckiego Braterstwa Broni w Riazaniu (1984), Pomnik ku czci Żołnierzy Polskich Poległych w Bitwie o Wielką Brytanię na Międzynarodowym Cmentarzu Wojskowym w Brookwood koło Londynu (1987), Pomnik Lotników Polskich Poległych na Wszystkich Frontach II Wojny Światowej w Krakowie (1989), Pomnik Żołnierzy Polski Walczącej w Krakowie (1992).

Niezwykle ważnym doświadczeniem w twórczości Bronisława Chromego jest sztuka religijna. Kilkakrotnie rzeźbił postać Jana Pawła II. Pomnikami polskiego papieża obdarował rodzinną wieś Leńcze koło Lanckorony, w której to artysta przyszedł na świat w roku 1925. Podejmował też tematykę Drogi Krzyżowej, Piety i Ukrzyżowania. Największym jego osiągnięciem artystycznym jest monumentalna rzeźba, zrealizowana

w 1977 r. w nowohuckim kościele „Arka”, zatytułowana przez autora *Z życia do życia*. To pogłębione teologicznie studium Ukrzyżowanego, który mimo przybitych dłoni i stóp ekspresyjnie wyrwa się z krzyża i niczym ptak wlatuje ku Ojcu. Jego postać wypełnia całe wnętrze świątyni, a zgromadzonej w nim wspólnocie wiernych symbolicznie nadaje wymiar eschatologiczny.

Prof. Bronisław Chromy najlepsze rzeźbiarskie realizacje pozostawił w Krakowie, trwale odciskając w tym mieście piętno swego talentu. Tych realizacji jest bardzo wiele i rozrzucone są po całej aglomeracji. Są one tak głęboko wpisane w Kraków, że ich szlakiem można poznać całe nadwiślańskie miasto. Niewątpliwie najpopularniejszą rzeźbą Bronisława Chromego jest *Smok wawelski*, będący obowiązkowym obiektem utrwalanym na indywidualnych i zbiorowych fotkach jako pamiątka z wycieczki do grodu Kraka. Jego oryginalna, stalaktytowa forma na trwałe zawiązała wyobrażeniem smoka z krakowskiej legendy.

Także w budynku Polskiej Akademii Umiejętności prof. Bronisław Chromy pozostawił na stałe swoje dzieło: w Auli Głównej, w pobliżu stołu prezydyjnego, stoi jego znakomita rzeźba o uniwersalnym, kosmologicznym przekazie. Zmarły w wieku 92 lat prof. Bronisław Chromy należał do grona pierwszych członków PAU, którzy zostali przyjęci w 1994 r. do nowo utworzonego wówczas Wydziału VI Twórczości Artystycznej.

Tadeusz Boruta

Alfabetyczny spis członków PAU

A

Abramowicz Halina 27
 Adamczyk Zbigniew 19
 Albrecht Jan 22
 Alexandrowicz Stefan Witold 20
 Allen William Richard 29
 Amaldi Ugo 27
 Angielski Stefan 23
 Askenase Philip W. 30
 Aurenche Olivier 26
 Avineri Shlomo 26
 Axer Jerzy 13

B

Baczkowski Krzysztof 15
 Bajer Andrzej 29
 Balcerowicz Leszek 16
 Balcerzan Edward 14
 Ballester Xaverio 25
 Bałus Wojciech 14
 Bammesberger Alfred 25
 Barnard Eric A. 30
 Bartke Andrzej 29
 Bartmiński Jerzy 13
 Bartol Krystyna 13
 Bartosz Grzegorz 21
 Bartoszyński Kazimierz 14
 Beauvois Daniel 26
 Bednarczuk Leszek 14
 Berger Karol 31
 Berglund Björn 29
 Berindei Dan 26
 Bettolo Giovanni 30
 Będziński Romuald 19
 Białas Andrzej 17
 Białynicki-Birula Iwo 19

Bielicki Tadeusz 21
 Bilińska Barbara 21
 Biliński Szczepan 20
 Birkenmajer Krzysztof 20
 Bjorken James D. 27
 Bodziony Jakub 19
 Bogucka Maria 15
 Bogucki Andrij 29
 Bogusławski Andrzej 13
 Boitani Pietro 25
 Bojarski Bogdan 19
 Bolecki Włodzimierz 14
 Borowski Andrzej 13
 Boruta Tadeusz 24
 Borysiewicz Leszek K. 29
 Boryś Wiesław 14
 Borzyszkowski Józef 16
 Bosák Pavel 29
 Bratoš Sava 27
 Brazis Romuald 28
 Brix Emil 26
 Broclawik Ewa 19
 Brogi Bercoff Giovanna 25
 Bronk Andrzej 16
 Brown Eric H. 29
 Bryła Jadwiga 21
Brzeziński Zbigniew 26
 Brzozowski Tomasz 22
 Buchwald-Pelc Paulina 13
 Buczko Włodzimierz 23
 Budaj Andrzej 23
 Bunjak Petar Ž. 25
 Buras Andrzej J. 28
 Busza Wit 28

C

Cantù Francesca 26

Cęckiewicz Witold 24
 Chain Benjamin M. 30
 Chapeville François 30
 Che Michel 28
 Chlebda Wojciech 14
 Chorąży Mieczysław 22
 Chrobak Tadeusz 21
Chromy Bronisław 24
 Chrzanowski Adam 29
 Cienciała Anna M. 26
 Ciesielski Zbigniew 17
 Cios Krzysztof 28
 Colizzi Vittorio 30
 Crossley Bernard Paul 25
 Crugten Alain van 25
 Czekalski Stanisław 23
 Członkowska Anna 22
 Czopek Sylwester 16
 Czuczwar Stanisław 23
Czyż Wiesław 18
 Colović Ivan 26

D

Dalfen Joachim 25
 Danielewicz Jerzy 13
 Danielewicz Magdalena 14
 Darzyńkiewicz Zbigniew 30
 Davies Norman 27
 Delaperrière Maria 25
 Demkowicz Leszek Feliks 28
 Dietl Tomasz 19
 Diller Hans Jürgen 25
 Dohnalik Tomasz 19
 Domagała Wenancjusz 24
 Domański Juliusz 15

Doroszewski Jan 22
 Dulak Józef 24
 Dziembowski Wojciech 19

E

Eichmann Klaus 30

F

Fedorowski Jerzy 20
 Fieguth Rolf 25
 Fikus Marian 24
 Fillitz Hermann 25
 Flad Hans-Dieter 30
 Frick David 25
 Fritz Peter 29
 Frohlich Edward D. 30
 Francisz Wojciech 21
 Fuliński Andrzej 18

G

Gajda-Krynica Janina 17
 Gajek Bernhard 26
 Ganten Detlev 30
 Gąsiorowski Antoni 17
 Gierowski Stefan 25
 Gispem Willem Hendrik 30
 Gliwicz Zbigniew Maciej 21
 Głowiński Michał 13
 Görecki Henryk 19
 Górski Andrzej 22
 Górski Jan 22
 Gömöri György 26
 Göthert Manfred 30
 Grabke Hans Jürgen 28
 Grabowska Anna 21
 Graciotti Sante 26
 Gräsbeck Armas Ralph Gustaf 30
 Gregory Kenneth 29
 Grochowski Maciej 13
 Grodzińska Krystyna 20
 Grodzki Stanisław 15
 Gromada Tadeusz 27
 Grotowski Kazimierz 18
 Gryglewski Ryszard Jerzy 22
 Guterch Aleksander 21

Gutkowska Jolanta 30
 Györy Kálmán 28

H

Haenni Anne-Lise 30
 Hansen John A. 30
 Hanusiewicz-Lavallee Mirosława 14
 Harrison Stephen 26
 Hartwig Julia 25
 Hawiger Jacek 30
 Hänsel Bernhard 27
 Heller Michał 15
 Helman Alicja 14
 Heuer Rolf-Dieter 28
 Hofmann Sigurd 28
 Holgate Stephen Townley 30
 Hołowiecki Jerzy 24
 Hrycak Jarosław 27

I

Ingarden Krzysztof 25
 Isozaki Arata 31
 Iwaniec Henryk 28
 Iwańczak Wojciech 17

J

Jacobsen Hans-Adolf 27
 Jačov Marco 27
 Janion Maria 13
 Januszewicz Włodzimierz 22
 Jarzab Barbara 24
 Jassek Jacek 24
 Joachimiak Andrzej 28
 Jura Czesław 21
 Jurczak Janusz 19
 Jurkiewicz Jerzy 19

K

Kalczyńska-Scheiwiller Alicja 31
 Kaliszan Roman 24
 Kałuża Zenon 27
 Karliner Marek 28
 Kastory Andrzej 17

Kawecka-Jaszcz Kalina 24
 Kawiak Jerzy 23
 Kieda Claudine 29
 Kijewska Agnieszka 17
 Kilarski Wincenty 20
 Kiryk Feliks 15
 Kiselman Christer Oscar 28
 Kisielow Paweł 23
 Kisiyński Jan 19
 Kleinkauf Horst 30
 Klinowski Jacek 28
 Kłoczowski Jerzy 15
 Knoll Joseph 30
 Kockel Franz 29
 Koenigswald Wighart von 29
 Kokot Franciszek 23
 Kolenda Zygmunt 19
 Konturek Stanisław Jan 23
 Korbel Andrzej 19
 Korhoda Włodzimierz 20
 Korpak Adam 31
 Korpanty Józef 13
 Korus Kazimierz 14
 Korytowska Maria 14
 Kossut Małgorzata 21
 Kostkiewiczowa Teresa 13
 Kostowski Wojciech 23
 Kostrzewski Andrzej 21
 Kotarba Adam 20
 Kotlarczyk Janusz 20
 Kovács István 27
 Kowalska-Stus Hanna 14
 Kozłowski Jan 20
 Kozłowski Janusz K. 15
 Kozłowski Stefan Karol 17
 Krawczyk Marek 24
 Krąpiec Marek Antoni 21
 Kruk Janusz 17
 Krynicki Ryszard 25
 Kucza-Kuczyński Konrad 25
 Kulczycki Łukasz 30
 Kupiec-Weglini Jerzy W. 30
 Kurbewska Joanna Maria 17

- Kwapien Stanisław 19
Kwiecińska Barbara 21
- L**
Lamotte Maxime G. 29
Langer Salomon Z. 30
Laurent-Zielińska Maryla 26
Lebioda Łukasz 30
Legocki Andrzej B. 21
Limon Janusz 23
Limon Jerzy 14
Lipa Jerzy Józefat 21
Lipatow Aleksander W. 26
Lipkowski Janusz 19
Lipska Ewa 25
Lipski Janusz 30
Littauer Uriel Z. 30
Łożek Wojen 29
Löw Ryszard 26
Lupa Krystian 25
- Ł**
Łanczont Maria Grażyna 21
Ławski Jarosław Mariusz 14
Łazarewicz Jerzy W. 24
Łętowska Ewa 17
Łomnicki Adam 20
Łossowski Piotr 17
Łuczka Jerzy 19
- M**
Machnik Jan 15
Madeyska Teresa 21
Maier Giulio 28
Majewski Lech 25
Malendowicz Ludwik Kazimierz 24
Maliński Tadeusz 30
Małecki Jan M. 16
Małecki Maciej Tadeusz 24
Małkiewicz Adam 13
Małek Janusz 16
Mang Herbert A. 28
Mania Andrzej 17
- Marciniak Bogdan 19
Marinelli Luigi 26
Markham Schulz Anne 26
Masłowski Michał 26
Massalski Tadeusz B. 28
Mastalerz Lucyna 24
Maślanka Julian 13
Matthess Georg 29
Matwijowski Krystyn 17
Matyjaszewski Krzysztof 28
Matyszkiewicz Jacek 21
Mazurkiewicz Roman 14
Mączyński Andrzej 16
Mąkosza Mieczysław 18
Medwecka-Kornaś Anna 20
Meyer Krzysztof 25
Michalik Jan 14
Michalski Sergiusz 15
Michałowska Teresa 14
Michel Alain 26
Michel Bernard 27
Migoń Piotr 21
Milgrom Feliks 30
Minissi Nullo 26
Mitchison N. Aviron 30
Modrzejewski-Mélèze Józef 27
Mojski Józef Edward 20
Moncada Salvador 30
Montgomery Hugo 26
Morycowa Elżbieta 20
Moskalewski Stanisław 23
Mossakowski Stanisław 14
Motuza Gedyminas 29
Mróz Lech Jacek 17
Mróz Zenon 18
Murariu Dumitru T. 29
Musiał Jacek 24
Mühle Eduard 27
Myjak Adam 25
Myśliwiec Michał 24
- N**
Nalepa Jerzy 17
Nałęcz Maciej Jan 21
Narębski Wojciech 20
- Narkiewicz Krzysztof 24
Nawrocki Stanisław 20
Ney Roman 20
Niedźwiedź Tadeusz 20
Niemczyk Stanisław 25
Nikolskij Siergiej Michajłowicz 28
Nizioł Józef 18
Nizankowska-Mogilnicka Ewa 24
Nowakowska Maria 19
Nowicka-Jeżowa Alina 14
Nowotny Janusz 28
Nycz Ryszard 15
- O**
Ochman Wiesław 25
Oelert Walter 28
Oganessian Yuri 28
Olszewski Henryk 17
Ostrowski Jan 14
Ostrowski Włodzimierz 23
Otręba Ryszard K. 25
Ożóg Krzysztof 17
- P**
Palczewski Krzysztof 29
Pampuch Roman 18
Paoletti Rodolfo 30
Parthier Benno 29
Pasternak Charles A. 29
Pavúk Juraj 27
Pawlik Wiesław W. 23
Pawlucki Wiesław 19
Pazdan Maksymilian 17
Pelc Jerzy 16
Penczek Stanisław 18
Penderecki Krzysztof 25
Pflug Peter 28
Pilc Andrzej 24
Pipes Ryszard 27
Plečkaitis Roman 27
Pleśniak Wiesław 18
Płytycz Barbara 22
Podbielski Henryk Antoni 15
Pokorski Stefan 18
Pomian Krzysztof 27

- Popiela Tadeusz 23
 Poprzęcka Maria 15
 Posern-Zieliński Aleksander 17
 Póltawski Andrzej 17
 Prokop Jan 15
 Przegaliński Edmund 23
 Przewłocka Barbara Elżbieta 24
 Przewłocki Ryszard 24
Przestalski Stanisław 21
 Ptak Włodzimierz 23
 Pullat Raimo 27
 Purchla Jacek 17
 Puzynina Jadwiga 14
 Puzyński Stanisław 24
 Pyza Elżbieta 22
- R**
- Raczyk Pál 27
 Radyszewski Rostysław 36
 Radzikowski Czesław 23
 Rajski Jerzy 17
 Rao Naropantul A. 30
 Ratajczak Mariusz Z. 30
 Razowski Józef 22
 Redlich Krzysztof 19
 Rodziński Stanisław 25
 Roniewicz Ewa Wanda 22
 Rosset François 26
 Rothe Hans 26
 Rykwert Joseph 26
 Rystad Göran 27
 Rzędowski Jerzy 29
- S**
- Safjan Marek 17
 Salerno Alfredo 30
 Salmonowicz Stanisław 16
 Salwa Piotr 15
 Samorajski Tadeusz 30
 Samsonowicz Henryk 16
 Sanak Marek 24
 Sarna Tadeusz 22
 Sawicki Stefan 14
 Schenker Alexander M. 26
 Schich Winfried 27
 Schild Romuald 16
- Schilling Robert 26
 Schinzel Andrzej 18
 Schopper Herwig 28
 Schousboe Arne 30
 Schramm Gottfried 27
 Schultze Brigitte 26
 Schuster-Śewc Heinz 26
 Sela Michael 29
 Selmaj Krzysztof 24
 Severs Nicholas John 29
 Seweryn Andrzej 25
Siciak Józef 18
 Siemek Jakub 19
 Siemionow Maria Zofia 30
 Siemssen Rolf H. 28
 Sinzinger Helmut F. 30
 Skotnicki Aleksander 24
 Skórczewski Krzysztof 25
Skrowaczewski Stanisław
 31
 Słomiany Bronisław 31
 Sławek Tadeusz 15
 Smak Józef 19
 Smith John F. 28
 Smolarski Andrzej 18
Sobiczewski Adam 18
 Soergel Volker Hermann
 28
 Sokolewicz Zofia 17
 Sokołowski Robert 27
 Sołtysiński Stanisław 17
 Sosnowski Ryszard 18
 Söding Paul 28
 Stabryła Stanisław 14
 Stachowski Marek 15
 Stala Marian 15
 Starkel Leszek 21
 Staruszkiewicz Andrzej 18
 Starzyk Jerzy R. 22
 Stoika Rostysław 29
 Stroock Daniel 28
 Stróżewski Władysław 16
 Strzałka Kazimierz 22
 Strzałkowski Adam 18
 Strzelczyk Jerzy 16
 Stuchlik Leon 22
 Suchanek Lucjan 14
 Suchodolski Stanisław 16
- Sulima-Kamiński Andrzej
 27
 Suwalsky Mario 29
 Szala Stanisław 24
 Szczepańska-Sadowska
 Ewa 23
 Szczucki Lech 16
 Szefer Gwidon 19
 Sztompka Piotr 16
 Szybalski Waclaw 29
 Szymura Jacek M. 22
- Ś**
- Ślączka Andrzej 22
- T**
- Tadeusiewicz Ryszard 19
 Taranczewski Paweł Maria
 25
 Tarnowski Karol 17
 Taylor Tomasz Robert 28
 Tendera Michał 23
 Terano Akira 31
 Thomas John Meurig 28
 Tischner Marian 21
 Tokarski Ryszard 15
 Tołoczko Tadeusz S. 24
 Tołstojowa Swietłana 26
 Tomaszewski Mieczysław
 25
Tomczak Andrzej 16
 Topolińska Zuzanna 14
 Trautman Andrzej 18
 Trojanowski Tomasz 24
 Truszczyński Marian 21
Trzebski Andrzej 23
 Turata Michał 19
 Turlejski Krzysztof 22
 Tylikowski Andrzej 19
 Tymowski Michał 18
- U**
- Uchman Alfred 22
 Udalski Andrzej 19
 Undas Anetta 24
 Urbańska Krystyna 29
 Urszyczak Waclaw 17
 Uspienski Boris A. 26

V

Vasoli Cesare 27
 Vehviläinen Olli 27
 Veltman Martinus 28
 Venclova Tomas 31
Vetulani Jerzy 21

W

Wachs Israel E. 28
 Wadström Torkel 31
 Walliser Otto H. 29
 Waltoś Stanisław 16
Wandycz Piotr Stefan 27
 Wasyliukowa Krystyna 22
 Waszczyszyn Zenon 18
 Watt Donald Cameron 27
 Weiner January 21
 Welser Rudolf 27
 West Stephanie Roberta 26
 Wetzel Andreas 29
 Weyers Hans-Leo 27
 Węgrzyn Grzegorz 22
 White John E.C.T. 26
 Wierzbicka Anna 26
 Wierzbowski Stefan 22
 Wierzchowski Kazimierz 24
 Wiesinger Peter 26

Więcek Andrzej 24
 Wiktor Andrzej 22
 Wilczek Frank 28
 Witczak Tadeusz 15
 Witkowski Andrzej 19
 Wittmann Roland 27
 Wizi Sylvester 31
 Włodarski Maciej 15
 Włodek Zofia 17
 Wojcicki Stanley G. 28
 Wojtkowski Maciej 19
 Woleński Jan 16
 Wolfendale Arnold 28
 Wolpert Lewis 29
 Woyciechowski Michał 22
 Woźniak Zenon 16
 Wójcicki Ryszard 17
 Wróblewski Andrzej Kajetan 19
 Wydra Wiesław 15
 Wyka Marta 15
 Wyrozumski Jerzy 16

Z

Zagajewski Adam 25
 Zajadło Jerzy 17

Zaleski C. Pierre 28
 Zalewska Agnieszka 19
 Zalewski Kacper 19
 Zanussi Krzysztof 25
 Zarnecki Jan Charles 28
 Zarzycki Kazimierz 21
 Zawadzki Roman M. 15
 Zemann Josef 29
 Zembala Marek 23
 Zembala Marian 24
 Ziemia Kazimierz G. 25
Zernack Klaus 27
 Ziegler Peter A. 29
 Ziejka Franciszek 14
 Ziemia Antoni 15
 Ziółkowski Marek 17
Znosko Jerzy 21
 Zoll Andrzej 16
 Zrałek Marek 19

Ż

Żaki Andrzej 27
 Żernicka-Goetz Magdalena 29
Żydowo Mariusz 23
 Żylicz Maciej 22

Polska Akademia Umiejętności
Kraków 2018

Obj.: ark. wyd. 8,70; ark. druk. 11,75 + wkładka 1 ark.

